ΠΑΙΔΕΙΑ &ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 47 • ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2009

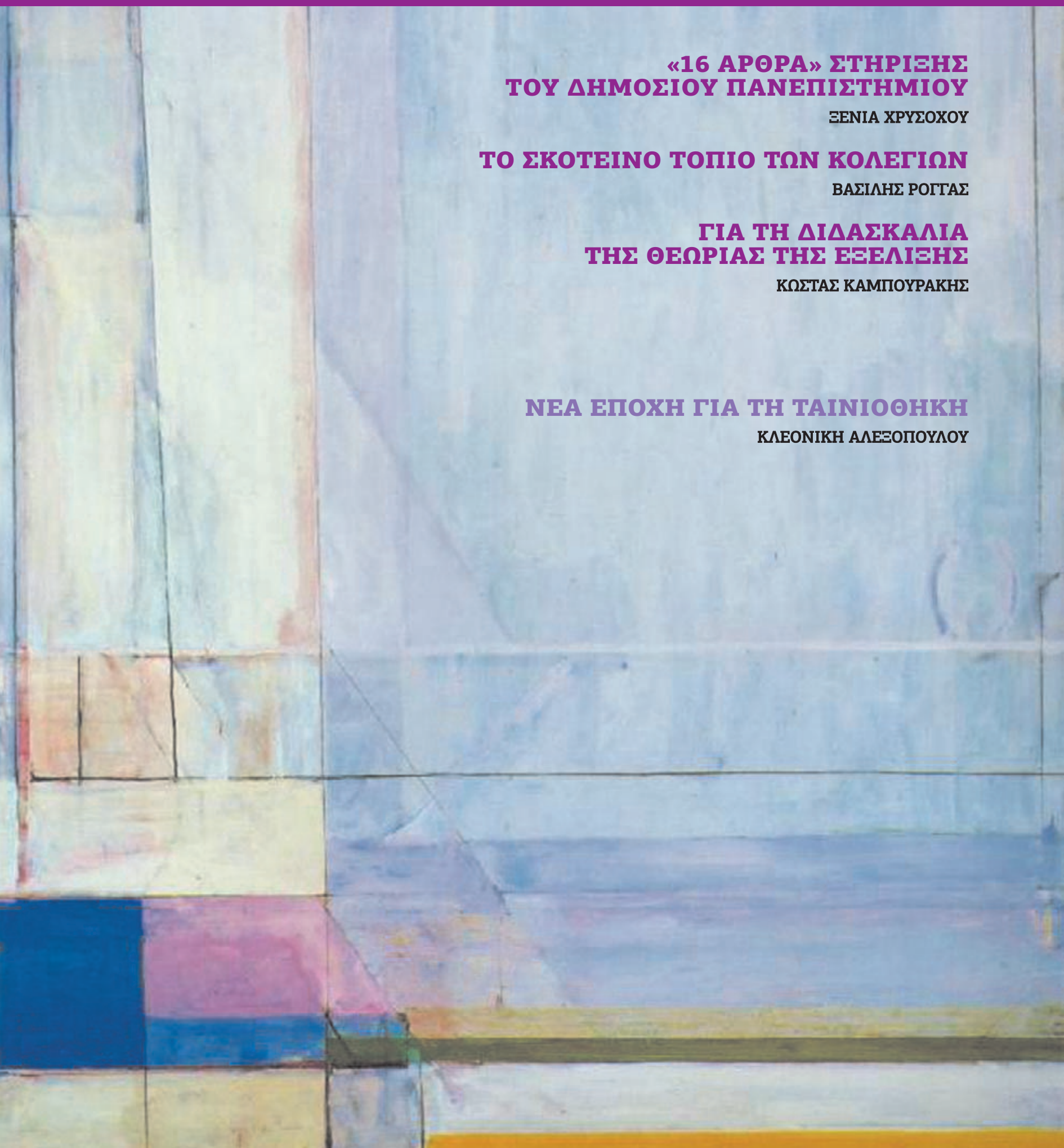

«16 ΑΡΘΡΑ» ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

ΞΕΝΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΥ

ΤΟ ΣΚΟΤΕΙΝΟ ΤΟΠΙΟ ΤΩΝ ΚΟΛΕΓΙΩΝ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΟΓΓΑΣ

ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ ΓΙΑ ΤΗ ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ

ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΙΔΕΙΑ & ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Περιοδική έκδοση της «Αυγής»

Κυκλοφορεί μαζί
με την «Κυριακάτικη Αυγή»
την τελευταία Κυριακή κάθε μήνα

Τεύχος 47, Οκτώβριος 2009

Διεύθυνση Έκδοσης:
Δημήτρης Αλεξόπουλος

Στη Σύνταξη του τεύχους συμμετείχαν:
Άλκης Ρήγος, Παύλος Χαραμής,
Έφη Καλαμαρά
Χρήστος Πιλάλης,
Δημήτρης Παπανικολόπουλος,
Λουδοβίκος Κωτσονόπουλος,
Κλεονίκη Αλεξοπούλου

Επικοινωνία:
dimalex@hol.gr
alexop@avgi.gr

Επιμέλεια:
L• Press, τηλ. 210 82.28.258

Ιδιοκτησία:
«Η ΑΥΓΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟΣ
ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ Α.Ε.»
Διεύθυνση: Αγ. Κωνσταντίνου 12,
Τηλ. 210 52.31.831
Fax: 210 52.31.822

Εικόνα εξωφύλλου:

Diebenkorn, Richard - Ocean Park No. 54, 1972

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

3 ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΡΗΤΟΡΕΙΑ ΚΑΙ ΑΡΙΣΤΕΡΟΣ ΛΟΓΟΣ
ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

4 **ΟΞΥΤΟΝΑ**

ΜΕΤΩΠΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

6 «16 ΑΡΘΡΑ» ΣΤΗΡΙΞΗΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΞΕΝΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ

9 ΤΟ ΣΚΟΤΕΙΝΟ ΤΟΠΙΟ ΤΩΝ ΚΟΛΕΓΙΩΝ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΡΟΓΓΑΣ

10 ΤΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΤΤΟΣ

12 ΟΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΔΗΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΠΑΙΔΕΙΑ
ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΙΔΕΕΣ

15 Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΙΞΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

18 ΓΑΛΕΡΑ... ΚΩΠΗΛΑΤΕΣ ΣΕ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

19 ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΝΑΓΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΙΤΣΑ

ΘΕΜΑΤΑ

20 Η ΤΑΙΝΙΟΘΗΚΗ ΣΕ ΝΕΟΥΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥΣ
ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ
ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

ΚΟΣΜΟΣ

22 ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΑ ΚΑΛΟΦΤΙΑΓΜΕΝΑ ΚΕΦΑΛΙΑ
ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΓΕΜΙΣΜΕΝΑ
ΕΠΙΜ-ΜΕΤΑΦ. ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

24 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ 34ο
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ 19ου ΑΙΩΝΑ
ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ

26 ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΜΕ ΤΗ MICROSOFT

27 ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΗ

ΘΕΜΑΤΑ

30 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΔΗΜΗΤΡΙΟ Γ. ΠΑΤΣΟ
ΝΑΥΣΙΚΑ ΤΣΙΜΑ

ΕΓΡΑΨΑΝ

21 ΟΙ ΚΟΛΙΓΙΕΣ ΤΩΝ ΚΟΛΕΓΙΩΝ
ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΤΟΚΑΣ

Πρωθυπουργική ρητορεία και αριστερός λόγος στο τρίπτυχο Παιδεία – Έρευνα -Πολιτισμός

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Οι προγραμματικές δηλώσεις του νέου πρωθυπουργού ήταν κατά γενική εκτίμηση, μια έκθεση καλών προθέσεων, γεμάτη έννοιες αξιακά φορτισμένες με θετικό πρόσημο.

Ήταν επίσης ενδιαφέρον ότι για πρώτη φορά στον κεντρικό Πολιτικό Λόγο δόθηκε απ' αρχής τόση έμφαση σε θέματα συνήθως θεωρούμενα ως... δευτερεύοντα, όπως το Περιβάλλον, η Παιδεία, η Έρευνα, ο Πολιτισμός.

Ως προς το τελευταίο τρίπτυχο, που μας αφορά κατ' εξοχήν ως ένθετο, εκείνο που δεν ακούστηκε όμως ούτε μια φορά, είναι ότι αποτελούν Δημόσια Αδιαπραγμάτευτα και στενά αλληλοσυνδεόμενα Αγαθά, σε κάθε κοινωνικό σχηματισμό που θέλει να σέβεται τον εαυτό του. Η λέξη Δημόσιο άλλωστε επιμελώς έλλειπε από τον πρωθυπουργικό λόγο.

Και το γεγονός δεν είναι τυχαίο, ακόμη και στην εξειδίκευση των θεμάτων από τους Υπουργούς Πολιτισμού και Παιδείας, η έννοια αυτή επίσης επιμελώς απουσίαζε. Μια μόνο φορά αν δεν κάνω λάθος ακούστηκε η λέξη Δημόσιο, από τα χείλη της κ. Διαμαντοπούλου.

Αντίθετα ρητή και ακόμη πιο σημαντικό υποδόρια, ήταν σε όλα τα σημεία η σύλληψη αυτών των Δημόσιων Αγαθών, μόνο ως προϊόντων αποτιμώμενων σε χρήμα.

Και επειδή δεν απαξιώνουμε τις καλές προθέσεις και την διάχυτη θέληση για αλλαγή του εκλογικού σώματος που ψήφισε ΠΑΣΟΚ, στεκόμαστε έντονα κριτικά απέναντι σε αυτόν τον Κυβερνητικά εκπεμπόμενο Λόγο, επιχειρώντας να αναδείξουμε τις βαθύτερες αρνητικές του συνέπειες.

Συνέπειες που αφορούν κυρίως μια ιδεολογική στρατηγική σύλληψη: της Παιδείας ως κατάρτισης, της Έρευνας ως επιχειρηματικού βοηθήματος, του Πολιτισμού ως τουριστικού προϊόντος.

Απέναντι σ' αυτή την στρατηγική, η οποία εντάσσεται λειτουργικά στα αγοραία νεοφιλελεύθερα καπιταλιστικά προτάγματα, οφείλουμε να οργανώσουμε την αντίστασή μας με βάση τη δική μας στρατηγική αντίληψη και τις επεξεργασμένες εναλλακτικές μας προτάσεις υπέρβασης της σημερινής αλλοτριωτικής κατάστασης.

Και είναι λυπηρό ότι αυτή την κυβερνητική στρατηγική – που εξειδικεύτηκε αρκετά καθαρά από τις υπουργικές παρεμβάσεις Γερουλάνου και Διαμαντοπούλου, όσο και αν περιτυλίχθηκε με μια λογοκλοπή ενός έστω και θολού και συνθηματολογικού αριστερού και ανθρωποκεντρικού λόγου - δεν την ανέπτυξε κανείς κατά την διάρκεια της συζήτησης των προγραμματικών δηλώσεων.

Μα για την Αριστερά όπως έγραφε από την δεκαετία του '30, ο Αντόνιο Γκράμσι και μας θύμισε την προηγούμενη Κυριακή στην «Εποχή» ο Βασίλης Χριστόπουλος «...προέχει η ιδεολογική πάλη (και ηγεμονία) μέσα στο εποικοδόμημα και αυτή δεν επηρεάζεται, δεν εξαρτάται άμεσα από την ισχύουσα οικονομική βάση, τις παραγωγικές σχέσεις»!

Και η ιδεολογική πάλη στο χώρο παραγωγής και αναπαραγωγής της -και αυτός είναι κατ' εξοχήν ο χώρος του Πολιτισμού της Παιδείας και της Έρευνας- είναι το συγκριτικό πλεονέκτημα που οφείλουμε να κατακτήσουμε, αν θέλουμε να επαναεπικαιροποιήσουμε το ελευθεριακό μας όραμα.

Το ανθρώπινο δυναμικό προς αυτή την κατεύθυνση σε όλα τα επίπεδα το έχουμε, ας το αξιοποιήσουμε και πρωταρχικά ας το αφουγκραστούμε.

Και είναι προφανές ότι αυτή η πάλη δεν θα διεξαχθεί σε κοινωνικό κενό, έχουμε αποδείξει άλλωστε ότι ξέρουμε να παλεύουμε ανοικτά και με θέσεις, σ' όλο το εύρος του Δημόσιου Χώρου, από τον Δρόμο ως το Κοινοβούλιο, να δημιουργούμε ευρύτερες συμμαχίες να επιτυγχάνουμε νίκες. Νωπός ο νικηφόρος αγώνας μας, για να μην περάσει η συντηρητική συνταγματική αναθεώρηση μέσα από την υπεράσπιση του Α 16.

Μέσα από έναν τέτοιο αγώνα λειτουργικού δεσίματος Θεωρίας και Πράξης, οφείλουμε να συνεχίσουμε την συνειδητή προσπάθεια υπέρβασης της κυρίαρχης 'ουδετεροποιημένης και τεχνοκρατικής' σύλληψης των Δημόσιων Αγαθών ως εμπορευμάτων που πουλιούνται και αγοράζονται στην αγορά όπως και κάθε άλλο εμπόρευμα, ή την αναγωγή τους σε ένα αφηρημένο δήθεν αταξικό "εθνικό πρόβλημα"...

Θα δημιουργήσουμε νέα και φερέγγυα αξιακά πρότυπα ζωής και δράσης που θα αγκαλιάσουν ότι πολυτιμότερο έχουμε ως κοινωνία, τις αγωνίες και τους αγώνες της νέας γενιάς συμπολιτών μας.

ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

Το λάλον ύδωρ

Λαλίστατοι οι υπουργοί Παιδείας της τελευταίας περιόδου, λαλίστερος όλων ο Παναγιώτης Ψωμιάδης, αρχικοτζάμπασης στο βιλαέτι της Θεσσαλονίκης, αλλά τα προβλήματα σχολικής στέγης στη συμπρωτεύουσα καλά κρατούν. Γονείς και μαθητές του 2ου Λυκείου Πολίχνης διαμαρτύρονται, επειδή η Νομαρχία Θεσσαλονίκης δεν φρόντισε, παρά τις υποσχέσεις της, να τοποθετήσει δύο προκατασκευασμένες αίθουσες. Αποτέλεσμα: 80 μαθητές της Α΄ Λυκείου άστεγοι. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Γ΄ ΕΛΜΕ Θεσσαλονίκης (16-9), 150 μαθητές από τη γειτονική Ν. Ευκαρπία φιλοξενούνται στο 2ο Λύκειο Πολίχνης, επειδή στην περιοχή τους δεν υπάρχει ακόμη Λύκειο, αν και ιδρύθηκε – «στα χαρτιά» βέβαια– το 2005, και ενώ το Γυμνάσιο Ν. Ευκαρπίας αριθμεί ήδη 470 μαθητές. Οι γονείς και η ΕΛΜΕ παραπέμπονται από τον Άννα στον Καϊάφα, καθώς Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων και Νομαρχία Θεσσαλονίκης απεκδύονται των ευθυνών τους. Αλλά και στο Κορδελιό η συστέγαση σχολείων έχει οδηγήσει πολλές σχολικές τάξεις σε ακατάλληλα υπόγεια.

Οξυμένα προβλήματα στη σχολική στέγη αντιμετωπίζει και ο κεντρικός δήμος, καθώς και οι Δήμοι Συκεών, Νεάπολης, αλλά και άλλοι περιφερειακοί δήμοι με μεγάλη οικιστική επέκταση. Ενδεικτικά, στα Νηπιαγωγεία, Δημοτικά, Γυμνάσια και Λύκεια του Δήμου Θεσσαλονίκης τα ποσοστά της διπλοβάρδιας φτάνουν το 29%, 11%, 21% και 16% αντίστοιχα. Την ίδια στιγμή κορυφαίοι εκκλησιαστικοί παράγοντες, που μισθοδοτούνται μάλιστα από το Υπουργείο Παιδείας, παζαρεύουν ως ιδιοκτήτες τα εναπομείνοντα στην πόλη οικόπεδα για σχολική στέγη.

Ας αφήσουν, λοιπόν, οι υπεύθυνοι γι' αυτή την κατάσταση τις ανώφελες και αποπροσανατολιστικές συζητήσεις για την κατάργηση του Υπουργείο Μακεδονίας - Θράκης και άλλα παρόμοια, ευρείας κατανάλωσης, θέματα, κι ας καταπιαστούν με τα σοβαρά προβλήματα της παιδείας στη συμπρωτεύουσα. Η κατάσταση δεν πάει άλλο.

«Υπουργός Ησυχίας», «βίαιο μπουζούριασμα» και «στραβά μάτια»

Γλαφυροί τόνοι, εξυπναδίστικες ατάκες και «κοινή λογική» με τη σέσουλα είναι η δημοσιογραφική συνταγή του συρμού για να περνούν επικίνδυνα συντηρητικά μηνύματα (με λίβελους ή εγκώμια, ανάλογα με το αν πρόκειται περί «ημετέρων» ή όχι) στην κοινή γνώμη.Έτσι, σε πρόσφατο άρθρο της Λώρης Κέζα με τον τίτλο «Υπουργός Ησυχίας» (Το Βήμα, 16-10) διαβάζουμε: «Ο υπουργός της ασφάλειας, της τάξης και της κοινωνικής ηρεμίας το έχει ξαναδεί το έργο. Ξέρει ότι, αν εξασφαλίσει την ησυχία του οικογενειάρχη, ο πολύς κόσμος θα κάνει τα στραβά μάτια στο βίαιο μπουζούριασμα οργισμένων πιτσιρικάδων». Ασφαλώς, γνωρίζει η αρθρογράφος ότι ιδεώδης ησυχία επικρατεί κατ' εξοχήν στα νεκροταφεία και κυρίως όχι ανάμεσα στη νεολαία. Γνωρίζει, επίσης, ότι η συνταγή που προτείνει έχει εφαρμοστεί συστηματικά και από την προηγούμενη κυβέρνηση – απόδειξη η περιβόητη «ζαρντινιέρα» και η σύλληψη των 49 φοιτητών στο Σύνταγμα, για να αθωωθούν στη συνέχεια πανηγυρικά από το αρμόδιο δικαστήριο. Την ενδιαφέρει, άραγε, εξίσου με την «ησυχία» και η κοινωνική παθογένεια που δημιουργεί «οργισμένους πιτσιρικάδες»; Ή απλώς επιδιώκει να δικαιολογήσει προκαταβολικά τα προσδοκώμενα «βίαια μπουζουριάσματα»;

Τύπος και ουσία

Δικαιούται, ασφαλώς, η ΠΟΣΔΕΠ να οργανώσει Επιστημονική Συνάντηση για το χαρακτήρα του Λυκείου και το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Και, βέβαια, έχει το δικαίωμα να επιλέξει τα πρόσωπα εκείνα που, κατά τη γνώμη της διοίκησής της, κρίνονται κατάλληλα να διαπραγματευτούν τις επιμέρους πτυχές αυτού του πολυσχιδούς θέματος. Αν, όμως, υπάρχει γνήσιο ενδιαφέρον να φωτιστεί το ζήτημα από όλες τις βασικές πλευρές του, αυτό πρέπει να αποτυπώνεται και στη σύνθεση των επιστημόνων που καλούνται να εισηγηθούν το θέμα. Είναι εντυπωσιακό να παρατηρεί κανείς ότι ανάμεσα στους 19 ομιλητές που κλήθηκαν να εισηγηθούν ή να εκθέσουν τις απόψεις τους στα δύο στρογγυλά τραπέζια, μόνο ένας προέρχεται από το χώρο της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης: ο πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Κρίνει, δηλαδή, η ομοσπονδία ότι ο λόγος των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας, που βιώνουν καθημερινά τα προβλήματα του Λυκείου, και της εκπαιδευτικής ομοσπονδίας τους, που συνδυάζει την εμπειρία των μάχιμων εκπαιδευτικών με τις σύγχρονες επιστημονικές προσεγγίσεις, δεν έχει θέση σε αυτή τη Συνάντηση; Θα ήταν πολύ χρήσιμη, θεωρούμε, μια απάντηση.

Χωρίς σχόλια

Μια πρωτοβουλία του τμήματος Μουσικών Σπουδών του Α.Π.Θ. απασχόλησε τελευταία τον τύπο. Πρόκειται για το πρόγραμμα «κοινότητες μάθησης», στο πλαίσιο του οποίου φοιτητές του τμήματος παρέχουν μουσική καλλιέργεια σε μαθητές και μαθήτριες υποβαθμισμένων οικονομικά περιοχών της χώρας. Συγκεκριμένα, ομάδες 2-4 φοιτητών «υιοθετούν» για ένα εξάμηνο μια σχολική τάξη που στερείται δασκάλου μουσικής, στην οποία διδάσκουν θεωρία και πράξη της μουσικής, χωρίς να παραλείπουν συσχετισμούς με τα πραγματικά προβλήματα που αντιμετωπίζει κάθε κοινωνία. Με αυτό τον τρόπο αποβλέπουν σε διπλό όφελος: οι φοιτητές καταρτίζονται στη διδακτική της μουσικής, ενώ τα παιδιά αποκτούν γνώσεις σε ένα τομέα που σε άλλη περίπτωση θα παρέμενε γι' αυτά άγνωστος.

Αξίζει, ωστόσο, μια ματιά στους τίτλους των σχετικών άρθρων που επέλεξαν τρεις εφημερίδες (φύλλα της 30-9). Για την Ελευθεροτυπία, λοιπόν, ο τίτλος είναι απλώς περιγραφικός: «Μαθήματα μουσικής από φοιτητές του ΑΠΘ σε παιδιά με ιδιαιτερότητες». Η Καθημερινή προτιμά πιο ιμπρεσιονιστικούς τόνους με μια δόση φιλανθρωπισμού: «Μαθήματα μουσικής από φοιτητές σε 'αδικημένους' μαθητές». Και ο Ριζοσπάστης: «΄Τσάμπα' εργασία φοιτητών καλύπτει κενά της εκπαίδευσης».

Περί ανταγωνιστικότητας

Ξεπέρασαν τις είκοσι οι αυτοκτονίες εργαζομένων στη γαλλική France Telecom το τελευταίο διάστημα. Πρόκειται για εργαζομένους που βίωσαν με ακραίο τρόπο την αβεβαιότητα της απασχόλησής τους, τον εντατικό ρυθμό εργασίας, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και την αποξένωση μεταξύ των εργαζομένων. Όπως αναφέρει σε άρθρο της η Β. Τσιώρου (Ελευθεροτυπία, 7-10), οι αυτόχειρες έχουν επηρεαστεί σε μεγάλο βαθμό από την κατάσταση που επικρατεί στο εργασιακό τους περιβάλλον. Και επικαλείται σχετικά τους γνωστούς κοινωνιολόγους της εκπαίδευσης Κριστιάν Μποντελό και Ροζέ Εταμπλέ, που τονίζουν ότι «... η ατομική φτώχεια των σύγχρονων κοινωνιών βιώνεται σαν εξαίρεση, που ο καθένας πρέπει να αντιμετωπίσει μόνος του». Για τον καθηγητή ψυχολογίας Κριστόφ Ντεζού, εξάλλου, «... η οργάνωση της εργασίας έχει καταστρέψει το συλλογικό και τη συνεργασία». Η απουσία συνεργασίας και αλληλεγγύης υπονομεύει τις ανθρώπινες σχέσεις και οδηγεί στην απομόνωση και το φόβο.

Αξίζει η νέα ηγεσία του Υπ. Παιδείας να προσέξει τις σχετικές μελέτες. Οι συχνές αναφορές στο σκληρό, ανταγωνιστικό περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης, όπως και η εμμονή σε πρακτικές «αξιολόγησης», κινήτρων και «επιβράβευσης» στον ευαίσθητο χώρο της παιδείας, που ακούσαμε πρόσφατα κατά τη συζήτηση επί των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης, δείχνει εσφαλμένη κατανόηση των πραγμάτων. Η μάθηση -το δείχνουν οι μελέτες, άλλωστε, δεν ευδοκιμεί σε ανταγωνιστικό, αλλά σε συνεργατικό περιβάλλον. Δεν χρειάζεται να διαποτίσουμε την εκπαίδευση με το ανταγωνιστικό κλίμα των επιχειρήσεων, αλλά ακριβώς το αντίθετο. Να προετοιμάσουμε τη νέα γενιά για ένα κόσμο συνεργασίας και αλληλεγγύης.

Π.Χ

Για τον Θανάση

Στα χέρια των Ταλιμπάν βρίσκεται ο Ελληνας εκπαιδευτικός και μέλος της μη κυβερνητικής οργάνωσης «Ελληνες εθελοντές», Θανάσης Λερούνης, που απήχθη στις 8 Σεπτεμβρίου από την κοιλάδα Μπαμπουρέτ του Τσιτράλ, όπου εργαζόταν με τους Καλάς.

Ο Θανάσης από το 1994 που επισκέφθηκε την οροσειρά του Ινδικού Καυκάσου αφιέρωσε τη ζωή του στη φυλή των Καλάς. Το έργο του Θανάση Λερούνη είναι μεγάλο και αξιόλογο. Στην αρχή με την βοήθεια από την Γ΄ ΕΛΜΕ δυτικής Αθήνας, της οποίας είναι μέλος, και της ΟΛΜΕ έκτισε σχολεία για τα παιδιά της φυλής των Καλλάς. Αργότερα με τα μέλη της Μη Κυβερνητικής Οργάνωσης κατασκεύασαν σπίτια μητρότητας, δεξαμενές πόσιμου νερού, συστήματα ύδρευσης, και για τις δύο μειονότητες της περιοχής: καλασική και μουσουλμανική. Πριν από έξι χρόνια ολοκλήρωσαν το πολιτιστικό κέντρο του Καλλασαντούρ, που περιλαμβάνει εκτός από το εθνολογικό λαογραφικό μουσείο, σταθμό πρώτων βοηθειών, αίθουσες σεμιναρίων για παραδοσιακά και τεχνικά επαγγέλματα, βιβλιοθήκη, παραδοσιακό καλασιακό σχολείο, με μαθητές που διδάσκονται την κλασική γραφή, στηριζόμενοι από ανάδοχες ελληνικές οικογένειες για τη φοίτησή τους. Μέσα σ' αυτό το πολιτιστικό κέντρο συνελήφθη και μέχρι τώρα βρίσκεται στα χέρια των Αφγανών Ταλιμπάν στο Νουριστάν. Σύμφωνα με πληροφορίες που έδωσαν απεσταλμένοι από το Τσιτράλ στην επαρχία Νουριστάν του Αφγανιστάν, οι Ταλιμπάν απαιτούν για την απελευθέρωσή του δύο εκατομμύρια δολάρια και την αποφυλάκιση τριών υψηλόβαθμων Ταλιμπάν.

Συγκινητικές ήταν οι διαμαρτυρίες, αμέσως μετά την απαγωγή του, των φιλήσυχων Καλάς, που ακόμη και οι γυναίκες τους κατέβηκαν από τα δυσπρόσιτα βουνά τους και διαδήλωσαν στην πρωτεύουσα της επαρχίας Τσιτράλ: «Θέλουμε πίσω τον Ατανάσι μας», είπε κλαίγοντας μια μικρή Καλάσα στην πιο μεγάλη για τα χρονικά συγκέντρωση.

Στη χώρα μας έκκληση για την απελευθέρωση του απηύθυναν οι συνάδελφοι του, αρκετές ΕΛΜΕ και η ΟΛΜΕ. Οι γιατροί του κόσμου μαζεύουν υπογραφές.

Συνεργάτες, συνάδελφοι και φίλοι του απευθύνουν έκκληση για άμεση κινητοποίηση και ζητούν η ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών στην Αθήνα να αναλάβει άμεσα τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για την απελευθέρωση του δασκάλου Θανάση Λερούνη.

Ε.Κ.

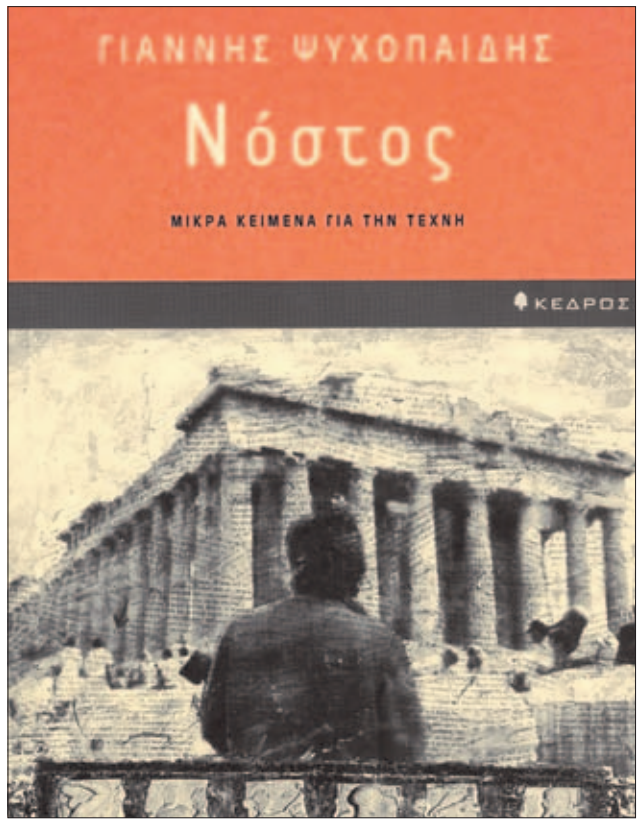

ΜΙΑ ΝΕΑ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΧΡΟΝΙΑ:

«16 άρθρα» στήριξης του Δημόσιου Πανεπιστημίου

ΞΕΝΙΑ ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ*

Τα τελευταία χρόνια η ανώτατη εκπαίδευση μπήκε στο στόχαστρο ενός κυκεώνα μεταρρυθμίσεων που αναστάτωσαν το χώρο όχι μόνο χωρίς να αλλάξουν τα κακώς κείμενα αλλά δημιουργώντας καινούργια προβλήματα. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές δεν ήταν απλά πρόχειρες και άστοχες. Ήταν κυρίως σε μια πολιτική κατεύθυνση που στοχεύει στην μετατροπή της Παιδείας σε κατάρτιση, στην ιδιωτικοποίηση της ανώτατης εκπαίδευσης και στην λειτουργία των πανεπιστημίων με τη λογική της αγοράς. Με βάση αυτή τη λογική κάθε ενασχόληση μέσα στο πανεπιστήμιο (έρευνα ή διδασκαλία) αποτελεί προϊόν που αξιολογείται από τον «πελάτη-φοιτητή» με το νόμο της προσφοράς και της ζήτησης (καλός διδάσκων είναι αυτός που διδάσκει εύκολα πράγματα, που διδάσκει εφαρμογές και όχι θεωρία και επιστημολογία, που βάζει καλούς βαθμούς και έχει εύκολη εξέταση).

Στη λογική της αγοράς δεν χωρά η βασική έρευνα που μπορεί να μην έχει άμεσα αποτελέσματα, η έρευνα που δεν απαντά σε ερωτήματα με άμεσο όφελος, η ανεξάρτητη έρευνα. Στη λογική της κατάρτισης δεν ανήκει η δημιουργία επιστημόνων αλλά «πιστοποιημένων πτυχιούχων», με λίγες γνώσεις που στη συνέχεια θα χρειάζονται συνεχή, «δια βίου» εκπαίδευση και στους οποίους θα τονίζεται ότι η εκπαίδευσή τους δεν επαρκεί για τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Έτσι ο καθένας μόνος του θα προσπαθεί να διεκδικήσει μια θέση χωρίς κατοχυρωμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Στη λογική των πιστοποιημένων πτυχίων δεν ανήκει ο επιστήμονας που καταρχήν μαθαίνει πώς να δημιουργεί την γνώση μέσω της έρευνας αλλά ο πελάτης που ενδιαφέρεται για την γρήγορη και εύκολη απόκτηση του τίτλου-προϊόντος με ανταποδοτική αξία και εφαρμογή. Γι αυτό και είναι έτοιμος να πληρώσει.

Η Ελληνική κοινωνία αξιώνει ποιοτική ανώτατη εκπαίδευση

Ας αναρωτηθούμε αν αυτό θέλουμε σαν αποτέλεσμα της Παιδείας, αν αυτό είναι το Ευρωπαϊκό όραμα για την επιστήμη και την καινοτομία, αν αυτό είναι το ζητούμενο και οι αξίες της δικής μας κοινωνίας. Ευτυχώς η δυνατότητα δόθηκε, για λίγο, στην Ελληνική κοινωνία να σκεφτεί πάνω σε αυτά τα ζητήματα κατά την αναθεώρηση του Συντάγματος και την πρόταση αλλαγής του άρθρου 16 που καθιερώνει τον δημόσιο χαρακτήρα της Ανώτατης Εκπαίδευσης. Και η Ελληνική κοινωνία απάντησε αρνητικά στο σχέδιο ιδιωτικοποίησης. Ας μην έχει κανείς, και κυρίως η νέα κυβέρνηση, αμφιβολία για αυτό. Η Ελληνική κοινωνία επιθυμεί την στήριξη του δημόσιου χαρακτήρα της εκπαίδευσης και αξιώνει τα παιδιά της να βγαίνουν επιστήμονες που να αντεπεξέρχονται σε νέες καταστάσεις επειδή ξέρουν να γεννούν νέα γνώση και να αξιολογούν τις νέες επιστημονικές ανακοινώσεις, και όχι απλά πτυχιούχοι όπου μπροστά στα νέα δεδομένα θα χρειάζονται να εκπαιδευτούν ξανά και ξανά.

Η Ελληνική κοινωνία αξιώνει ποιοτική ανώτατη εκπαίδευση και τιμά αυτούς που την έχουν. Το ξέρω γιατί μίλησα με γονείς, με εκπαιδευτικούς, με ανθρώπους από κάθε χώρο κατά τη διάρκεια της εκστρατείας της ΠΟΣΔΕΠ κατά της αναθεώρησης του άρθρου 16. Οι νέοι άνθρωποι διψούν για μόρφωση και όχι για κατάρτιση και, όπως πχηρά φώναξαν τον περασμένο Δεκέμβρη, ζητούν να έχουν μέλλον σε αυτό τον τόπο. Ας μη γελιέται κανείς: το πανεπιστημιακό κίνημα που με τους αγώνες του ανέτρεψε την αναθεώρηση του Συντάγματος στηρίχθηκε στην αγωνία της Ελληνικής κοινωνίας για δημόσια και δωρεάν ανώτατη Παιδεία. Το κίνημα Παιδείας ήταν υπόθεση όλου του λαού που το αγκάλιασε γιατί επενδύει στη μόρφωση των παιδιών του.

Δυστυχώς αυτό το μήνυμα δεν το πήρε η κυβέρνηση της ΝΔ και με τον πλέον αυταρχικό τρόπο προσπάθησε να υποχρεώσει το πανεπιστήμιο και την κοινωνία να αποδεχτούν την λογική της αγοράς. Σύμμαχό της σε αυτή την προσπάθεια είχε την απελπισία της κοινωνίας για την επαγγελματική αποκατάσταση των νέων. Έτσι, την αδυναμία του συστήματος να εξασφαλίσει θέσεις εργασίας στους νέους και την ευθύνη της πολιτείας, η κυβέρνηση τις μετακύλησε στο πανεπιστήμιο και την κοινότητά του. Μια άγρια προπαγάνδα ξεκίνησε με στόχο να πείσει ότι για την ανεργία των πτυχιούχων φταίνε οι κακοί καθηγητές που δεν διδάσκουν τα «σωστά» πράγματα, οι αιώνιοι φοιτητές στους οποίους ψευδώς αποδόθηκε η έλλειψη πόρων στο πανεπιστήμιο, το πανεπιστημιακό άσυλο που υποτίθεται καλύπτει μια σωρεία παρανομιών από φοιτητές και εξωπανεπιστημιακούς.

Προσπάθησαν να διαβάλλουν τον πανεπιστημιακό θεσμό για να καλύψουν από τη μια τη διαπλοκή που υπάρχει ανάμεσα στην πανεπιστημιακή κοινότητα και στην εκάστοτε πολιτική εξουσία και από την άλλη να ανοίξουν το χώρο της εκπαίδευσης στον ιδιωτικό τομέα και να επιτρέψουν να θησαυρίσουν όσοι προτίθενται να ανοίξουν ιδιωτικά πανεπιστήμια.

*Διδάσκει Κοινωνική Ψυχολογία στο Πάντειο Πανεπιστήμιο
xeniachr@panteion.gr

Προσπάθησαν να διαβάλλουν τον πανεπιστημιακό θεσμό για να δικαιολογήσουν την αυταρχική παρουσία της πολιτείας στα πανεπιστήμια και στη γνώση που παράγουν.

Εν μέρει η προπαγάνδα έπιασε και όχι μόνο στους πολίτες που είναι μακριά από το πανεπιστήμιο αλλά και σε άλλους, εγγύτερους στα πανεπιστημιακά, ακόμα και σε ανθρώπους που ταυτίζονται με την αριστερά οι οποίοι δεν υπερασπίστηκαν μέχρι τέλους τον αγώνα που κάναμε για να εμποδίσουμε την αναθεώρηση του συντάγματος και τα νομοθετήματα Γιαννάκου (νόμος-πλαίσιο, νόμοι για τα μεταπτυχιακά, την έρευνα, την αξιολόγηση).

Ο αγώνας αυτός ήταν σε επίπεδο αξιών: ήταν ενάντια στην λογική της αγοράς, ενάντια στο μοντέλο που προδιαγράφεται για τα πανεπιστήμια. Δεν υπερασπιζόταν όσα κακώς υπάρχουν στα πανεπιστήμια. Όσοι βρέθηκαν στην πρώτη γραμμή δεν το έκαναν από άρνηση στην βελτίωση του πανεπιστημίου αλλά από αντίθεση στην λογική που περιέγραψα. Όταν πρόκειται για αξιακά διακυβεύματα η αριστερά δίνει το παρόν και δεν πέφτει στην παγίδα να απολογείται για τα κακά του πανεπιστημίου, στο βαθμό βέβαια που δε συντελεί σε αυτά, γιατί χάνει το στόχο της και τους ανθρώπους της.

> Η Ελληνική κοινωνία αξιώνει ποιοτική ανώτατη εκπαίδευση και τιμά αυτούς που την έχουν. Το ξέρω γιατί μίλησα με γονείς, με εκπαιδευτικούς, με ανθρώπους από κάθε χώρο κατά τη διάρκεια της εκστρατείας της ΠΟΣΔΕΠ κατά της αναθεώρησης του άρθρου 16. Οι νέοι άνθρωποι διψούν για μόρφωση και όχι για κατάρτιση και, όπως ηχηρά φώναξαν τον περασμένο Δεκέμβρη, ζητούν να έχουν μέλλον σε αυτό τον τόπο.

Στην αρχή μιας νέας ακαδημαϊκής χρονιάς

Είμαστε τώρα στην αρχή μιας νέας ακαδημαϊκής χρονιάς αλλά όχι σε μια νέα κατάσταση σε σχέση με το πανεπιστήμιο. Τα νομοθετήματα Γιαννάκου μπλοκάρουν την λειτουργία και ωθούν το πανεπιστήμιο στη λογική της αγοράς, η νέα κυβέρνηση δεν τοποθετείται ξεκάθαρα σε σχέση με τα ιδιωτικά πανεπιστήμια και η νέα ηγεσία της ΠΟΣΔΕΠ επέλεξε λανθασμένα τον δικαστικό και όχι τον πολιτικό αγώνα κατά των κολεγίων. Εμείς που ζούμε την καθημερινότητα στα ιδρύματα ξέρουμε ότι συνεχίζουν να λειτουργούν χάρις στην φιλοτιμία κάποιων, από κεκτημένη ταχύτητα. Ξέρουμε ότι σε λίγο θα προσπαθούμε να κάνουμε τη δουλειά μας χωρίς επιστημονικά περιοδικά, ότι δεν θα υπάρχουν διδάσκοντες σε πολλά, κυρίως περιφερειακά, πανεπιστήμια. Βλέπουμε το σύστημα, να καταρρέει.

Η πολιτική αυτή δεν είναι άσχετη με τη λογική που μόλις περιέγραψα: οι μετά την κα Γιαννάκου υπουργοί αποφάσισαν να αφήσουν την ανώτατη εκπαίδευση να καταρρεύσει για να γίνει επιτακτική η ανάγκη ιδιωτικοποίησης της. Ο κύριος Σπηλιωτόπουλος μάλιστα έδωσε άδεια λειτουργίας σε 40 κολέγια, χωρίς ακαδημαϊκά κριτήρια, 3 μέρες πριν τις εκλογές.

Τι χρειάζεται τώρα; Καταρχήν να πάρουμε σαφώς θέση (η ΠΟΣΔΕΠ, οι φοιτητές, η ηγεσία του ΥΠΕΠΘ, η κοινωνία μας) ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της Ανώτατης Παιδείας και του Δημόσιου Πανεπιστημίου και να δούμε πώς το πανεπιστήμιο μπορεί να βοηθηθεί σε μια κατεύθυνση υπεράσπισης του Δημοσίου συμφέροντος. Θα παραθέσω συμβολικά 16 ιδέες έτσι όπως τις αντιλαμβάνομαι εγώ μέσα από την καθημερινή μου εργασία. Κάποιων η σημασία είναι αυτονόητη για την στήριξη του πανεπιστημίου ενώ μερικές δεν χρειάζονται ιδιαίτερη προσπάθεια.

1. Να δοθεί πολιτική απάντηση στο θέμα των ιδιωτικών πανεπιστημίων και διαβεβαίωση από την κυβέρνηση ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει στην αναγνώριση ιδρυμάτων και τίτλων σπουδών κολεγίων ώς ανώτατη εκπαίδευση. Για να λήξει το θέμα και να προχωρήσουμε παρακάτω.

2. Να χρηματοδοτηθεί γενναία η ανώτατη Παιδεία με δημόσιες επενδύσεις, με θέσεις διοικητικού και επιστημονικού προσωπικού, με την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων. Να αναλάβει η πολιτεία την ευθύνη βασικών δομών όπως οι ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες και να μην εξαρτώνται κεντρικές υπηρεσίες τους (όπως τα ηλεκτρονικά περιοδικά) από προγράμματα που όταν λήγουν, όπως τώρα, σταματά η παροχή τους

3. Να υποστηριχθεί το ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται μέσα στα πανεπιστήμια και να σταματήσει η εργασιακή επισφάλεια. Στη θέση των εργαζομένων στη διοίκηση με συμβάσεις και μπλοκάκια, στη θέση των διδασκόντων με ΠΔ407, στη θέση των εργολαβιών καθαρισμού, στη θέση των συμβασιούχων βιβλιοθηκονόμων πρέπει να έρθουν άνθρωποι με αξιοπρεπή εργασιακή σχέση με το πανεπιστήμιο. Να καλυφθούν οργανικές θέσεις που να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες των πανεπιστημίων.

4. Να στηριχθούν και να αναπτυχθούν οι υποδομές έρευνας και διδασκαλίας. Δεν είναι δυνατό πανεπιστήμια να στεγάζονται σε πολυκατοικίες, οι φοιτητές να μένουν σε ξενοδοχεία που μισθώνονται από ιδιώτες και οι υπηρεσίες των βιβλιοθηκών να σταματούν με τη λήξη του προγράμματος ευρωπαϊκής χρηματοδότησης

5. Να ληφθούν μέτρα για το εργασιακό καθεστώς των μελών Διδακτικού και Ερευνητικού προσωπικού με επαναπροσδιορισμό των μισθών ώστε να ανταμείβονται αξιοπρεπώς και να μην χρειάζεται να προσφεύγουν σε άλλες εργασιακές ενασχολήσεις. Να είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Είναι απαράδεκτο νέοι επιστήμονες να ξεκινούν την καριέρα τους μετά από πολύχρονες σπουδές, τουλάχιστον διετές διδακτικό έργο και πλούσιο ερευνητικό, με 1200 Ευρώ.

6. Να γίνει ένας σχεδιασμός με ακαδημαϊκά κριτήρια των τμημάτων που ιδρύονται και όχι με κριτήριο την στήριξη της περιφέρειας. Να στηριχθούν τα υπάρχοντα περιφερειακά ιδρύματα για να προσφέρουν υψηλού επιπέδου μόρφωση.

7. Να εμπιστευτεί η ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας την πανεπιστημιακή κοινότητα και να μην τη βλέπει με καχυποψία, υποτιμώντας διαρκώς το έργο που γίνεται στα ιδρύματα. Να αναδειχθεί από τα πανεπιστήμια το έργο τους με στόχο την διαφάνεια και την κοινωνική λογοδοσία.

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ ➤

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

8. Να υποστηριχθεί η έρευνα σε μόνιμη βάση και να διατηρηθεί η δυνατότητα ερευνητικής δραστηριότητας μέσα στα πανεπιστήμια. Να αποσυρθούν οι νόμοι Γιαννάκου για την έρευνα, τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές που περιορίζουν τις δυνατότητες έρευνας στο πανεπιστήμιο στερώντας έτσι το χαρακτήρα του και υποβαθμίζοντας το σε εκπαιδευτήριο.

9. Να στηριχθούν τα πτυχία των πανεπιστημίων και να προστατευθούν τα γνωστικά αντικείμενα από την κατάτμηση των προγραμμάτων σπουδών που επιφέρουν οι πιστωτικές μονάδες εφαρμοζόμενες σε μια προοπτική σύγκλισης με τους άξονες της Μπολόνια (3ετη πτυχία) στη λογική της μετατροπής της εκπαίδευσης σε κατάρτιση.

10. Να κατοχυρωθεί η επαγγελματική προοπτική και τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων στις σχολές που το αντικείμενό τους το καλεί.

11. Να λογοδοτούν στην κοινωνία τα πανεπιστήμια με δημοσιοποίηση του έργου τους, της διαχείρισης των πόρων και των κριτηρίων πρόσληψης και κρίσης ακαδημαϊκού προσωπικού. Η κρίση του έργου ατόμων και τμημάτων να μην έχει ανταποδοτικό χαρακτήρα και να λογοδοτούν για το έργο τους περιοδικά και οι πρωτοβάθμιοι καθηγητές.

12. Να βληθούν οι μικρές εξουσίες που πλήττουν την καθημερινότητα των εργαζομένων (διοικητικών και διδασκόντων). Να σταματήσει η διαπλοκή με κόμματα και πολιτικές παρατάξεις στις εκλογές των πανεπιστημιακών οργάνων και των μελών του προσωπικού (ΔΕΠ και διοικητικού) που συντηρούν αυτούς που θεωρούν το πανεπιστήμιο τσιφλίκι τους.

13. Να αποτιμηθούν τα πραγματικά προβλήματα του πανεπιστημίου και όχι να προβάλλονται ως μέγιστα «επικοινωνιακού» τύπου «προβλήματα», όπως το άσυλο και οι αιώνιοι φοιτητές με στόχο να ληφθούν μέτρα πειθάρχησης της πανεπιστημιακής κοινότητας, ενώ συγκαλύπτεται η εγκατάλειψη του πανεπιστημίου από την Πολιτεία.

14. Να σταματήσει η υποκρισία του Υπουργείου Παιδείας που ενδιαφερόταν μόνο αν λειτουργούν τύποις τα πανεπιστήμια και όχι επί της ουσίας και δεν υποστήριζε ούτε την εφαρμογή των δικών του νομοθετημάτων (βλ. π.χ. συγγράμματα)

15. Να αποσυρθούν οι νόμοι Γιαννάκου που εκτός της επιχειρηματικής λογικής που περιείχαν ήταν πρόχειρες αντιγραφές ξένων νομοθετημάτων με αντιλειτουργικές διατάξεις (βλ. κρίσεις μελών ΔΕΠ), με αναδρομικές εφαρμογές (νόμος για τα μεταπτυχιακά) και ανάπτυξη της δυνατότητας διαπλοκής (εκλογή προέδρων και πρυτάνεων).

16. Να στηριχθούν οικονομικά οι φοιτητές και οι οικογένειες τους μέσω της φοιτητικής μέριμνας και υποτροφιών για διδακτορικές σπουδές.

> Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας θα εξεταστούν σύντομα στο αν θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις για 5% στην Παιδεία, για αξιοκρατική κατανομή πόρων, για την πάταξη της διαπλοκής και στήριξη του δημόσιου πανεπιστημίου. Θα φανεί η στάση τους από τους πόρους για την παιδεία στον προϋπολογισμό, από την αξιοκρατία που θα επικρατήσει στην κατανομή του ερευνητικού προγράμματος «Θαλής», από τη θέση που θα πάρουν απέναντι στα κολέγια και τους θεσμούς...

Να δώσουμε όλοι εξετάσεις

Ο καθένας μπορεί να ιεραρχήσει αυτές τις προτάσεις όπως νομίζει. Αν το πανεπιστήμιο χρηματοδοτηθεί όπως αξίζει στον κοινωνικό του ρόλο, αν διασφαλισθεί ο δημόσιος χαρακτήρας του, αν στηριχθεί η εκπαιδευτική και ερευνητική δραστηριότητα και αν βληθούν οι μικρές και μεγάλες εξουσίες που το νέμονται θα έχουμε μια ανώτατη εκπαίδευση που αξίζει. Για να το πετύχουμε όλοι θα πρέπει να δώσουμε εξετάσεις.

Η κυβέρνηση και το Υπουργείο Παιδείας θα εξεταστούν σύντομα στο αν θα τηρήσουν τις δεσμεύσεις για 5% στην Παιδεία, για αξιοκρατική κατανομή πόρων, για την πάταξη της διαπλοκής και στήριξη του δημόσιου πανεπιστημίου. Θα φανεί η στάση τους από τους πόρους για την παιδεία στον προϋπολογισμό, από την αξιοκρατία που θα επικρατήσει στην κατανομή του ερευνητικού προγράμματος «Θαλής», από τη θέση που θα πάρουν απέναντι στα κολέγια και τους θεσμούς, από τη στάση που θα κρατήσουν η φοιτητική παράταξη του ΠΑΣΟΚ και οι προσκείμενοι σε αυτό υπάλληλοι στα πανεπιστήμια.

Οι πρυτανικές αρχές θα πρέπει να δώσουν εξετάσεις στο σεβασμό των πανεπιστημιακών οργάνων και θεσμών, στο πόσο ανεξάρτητες είναι από τα πολιτικά κόμματα που συμβάλλουν στην εκλογή τους και από την διαχείριση των πόρων.

Τα μέλη ΔΕΠ θα πρέπει να κριθούν για το αν βλέπουν το διδακτικό τους έργο σαν πάρεργο, για το αν έχουν στήσει μικρές επιχειρήσεις μέσα στα πανεπιστήμια, για το αν κάνουν εντέλει ερευνητική δουλειά. Οι διοικητικοί υπάλληλοι να εξεταστούν στην υπευθυνότητα με την οποία δουλεύουν. Οι φοιτητές να δώσουν λόγο για τη σοβαρότητα με την οποία σπουδάζουν, για τις απαιτήσεις που έχουν για πραγματικές σπουδές και όχι απλά απόκτηση τίτλου, για τη σχέση τους με τις εξουσίες του πανεπιστημίου. Τέλος, η αριστερά θα εξεταστεί για την κριτική που ασκεί στα κακώς κείμενα, για την αγωνιστική της στάση αλλά και για την καθημερινή πρακτική της στα πανεπιστήμια κυρίως όταν έχει θέσεις εξουσίας όπως στις εκλογές μελών ΔΕΠ ή στη διοίκηση. Ας ευχηθούμε να προσπαθήσουμε όλοι για το άριστα. ▮

Πάνος Μαραγκός «Εθνος», 15.2.2007

Το σκοτεινό τοπίο των κολεγίων

ΒΑΣΙΛΗΣ Ν. ΡΟΓΓΑΣ

Αδειοδότηση κολεγίων τρεις μέρες πριν τις εκλογές από τον απερχόμενο υπουργό Παιδείας. Εξαγγελίες για ολοκληρωτική αλλαγή των νόμων που αφορούν τα κολέγια, τα Κ.Ε.Σ. (κέντρα ελευθέρων σπουδών), τα Ε.Ε.Σ.(εργαστήρια ελευθέρων σπουδών), τα «ιδιωτικά πανεπιστήμια». Ιδιωτικά πανεπιστήμια; Μα οι φοιτητές με τις κινητοποιήσεις τους δεν πέτυχαν την μη αναθεώρηση του άρθρου 16 που αποκλείει τους ιδιώτες από την ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση; Και γιατί αλληλοκατηγορούνται ΠΟΣΔΕΠ,ΟΣΕΠ-ΤΕΙ και Σύνδεσμος Ελληνικών Κολεγίων τις τελευταίες μέρες; Τελικά τα πράγματα είναι περισσότερο περίπλοκα από όσο θα μπορούσε να σκεφτεί κανείς.

Το μη αναθεωρημένο (τουλάχιστον ακόμη) άρθρο 16 στην 5η του παράγραφο αναφέρει: «Η ανώτατη εκπαίδευση παρέχεται αποκλειστικά από ιδρύματα που αποτελούν νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση». Οπότε;

Οπότε το σύνηθες ελληνικό νομικό (και όχι μόνο) μπάχαλο. Ιδιωτικά εκπαιδευτήρια που παρέχουν μεταλυκειακή ειδίκευση είτε προσφέρουν επί πληρωμή γνώσεις μιας συγκεκριμένης τέχνης ή ακόμα ακόμα και ακριβά ιδιωτικά σχολεία/κολλέγια που ξεχωρίζουν ταξικά τους πολίτες υπήρχαν από πολύ παλιά στην χώρα, όπως από πολύ παλιά ισχύει το ίδιο το άρθρο 16 (συγκεκριμένα από το 1952). Πόσα και ποια είναι τα κολέγια, τι γνώσεις παρέχουν, ποια τα αντικείμενα σπουδών τους, πόσοι σπουδαστές φοιτούν εκεί και αλλά και πολλά άλλα, είναι σειρά ερωτημάτων που αφορούν όλους όσους ασχολούνται με την ανώτερη και ανώτατη παιδεία. Το δυστυχές είναι ότι επίσημες απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα δεν προκύπτουν από μέλη της κυβέρνησης, της απερχόμενης ή της καινούργιας. Και το επίσης πιο δυστυχές είναι ότι δεν δίνονται καν απαντήσεις για κάποια από αυτά τα ερωτήματα. Αφήνονται όλα να αιωρούνται θολά και σκοτεινά. Αντίθετα στο επίπεδο της πραγματικότητας, νύξεις και κάποιες απαντήσεις μπορεί να ανιχνεύσει κάποιος στον ηλεκτρονικό και έντυπο τύπο.

Θα επιχειρήσουμε με όσα στοιχεία διαθέτουμε να κάνοπμε μια στοιχειώδη περιγραφή αυτού του σκοτεινού τοπίου.

Ας προσπαθήσουμε να τακτοποιήσουμε ορισμούς, καταλόγους, αριθμούς και νόμους

• Τα κολέγια μετονομάστηκαν σε **«Εκπαιδευτήρια Μεταλυκειακής Εκπαίδευσης»** με υπουργική απόφαση τρεις μέρες πριν τις πρόσφατες εθνικές εκλογές.[1]

• Τι ισχυρίζεται τώρα σε συνέντευξη του ο Πρόεδρος του Συνδέσμου ελληνικών κολλεγίων; Ως κολέγιο ορίζεται κάθε εκπαιδευτήριο **άτυπης** μεταλυκειακής εκπαίδευσης το οποίο σε συνεργασία μ' ένα ξένο πανεπιστήμιο προσφέρει στην Ελλάδα πανεπιστημιακά προγράμματα σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση πτυχίου αυτού του ξένου πανεπιστήμιου.[2]

• Οι σπουδαστές των κολλεγίων φτάνουν τις **20.000** σήμερα, ενώ άλλοι περίπου **25.000** είναι οι απόφοιτοι των κολεγίων από το 1989 και μετά.[3]

• Λένε ότι «προσφέρουν» και προπτυχιακές και μεταπτυχιακές σπουδές (**Bachelor και Master**).

• Σε όσα συνεργάζονται με βρετανικά ΑΕΙ φοιτούν περίπου **11.000** σπουδαστές, ενώ στα αμερικανικά **10.900**. Πέρυσι στα βρετανικά κολέγια ενεγράφησαν περίπου 3.000 νέοι σπουδαστές και στα αμερικανικά περίπου 2.000.[4]

• Οι εγγραφές παρουσιάζουν αύξηση περίπου **15%** φέτος.

• **110 εκατ. ευρώ** περίπου είναι το σύνολο των διδάκτρων που πληρώνουν οι σπουδαστές.[5]

• **Οι ειδικότητες** που προσελκύουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των σπουδαστών είναι οι εξής: Διοίκηση Επιχειρήσεων, Ψυχολογία, Ναυτιλιακά, Αρχιτεκτονική, Μηχανολογία, Μάρκετινγκ, Μάνατζμεντ, Πληροφορική, Οικονομικά - Χρηματοοικονομικά και Διαιτολογία.[6]

• Υπάρχουν κολέγια που «προσφέρουν» πολλές από τις παραπάνω ειδικότητες και άλλα τα οποία είναι «**μονοθεματικά**», με ειδικότητες ενός και μόνου κλάδου, όπως Γραφικές Τέχνες, Τουρισμό, Ναυτιλία, Πληροφορική ή Τηλεπικοινωνίες. Όσο για τα δίδακτρα, κυμαίνονται από **5.000 έως 7.000** ευρώ ετησίως για τις προπτυχιακές σπουδές και από **10.000 έως 12.000** ευρώ ετησίως για τις μεταπτυχιακές.[7]

• Δεν υπάρχουν (ακόμη) κολέγια με ειδικεύσεις στα στενά **ιατρικά επαγγέλματα.**

• Έχουν περάσει 19 χρόνια από τότε που θεσμοθετήθηκαν τα κολέγια. Τότε υπεγράφη η **Οδηγία 48** για την αναγνώριση των πτυχίων των ευρωπαϊκών πανεπιστημίων και τα πρώτα παραρτήματα έκαναν την εμφάνισή τους στην Ελλάδα. Από τότε αγνοείται η ύπαρξη των κολεγίων, δεν εφαρμόζεται η ευρωπαϊκή Οδηγία και απειλείται η Ελλάδα με καταδίκες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

• Κάθε χώρα-μέλος, με βάση τους ευρωπαϊκούς κανόνες, έχει μια διετία για να ενσωματώσει τις Οδηγίες στο εθνικό δίκαιο. Η ευρωπαϊκή **Οδηγία 36** από το 2005 με την οποία αναγνωρίζονται τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των κολλεγίων8 θα έπρεπε να ενσωματωθεί μέχρι το φθινόπωρο του 2007. Συγκεκριμένα, για την εναρμόνιση της εθνικού δικαίου με την ευρωπαϊκή Οδηγία θα έπρεπε να έχει εκδοθεί Προεδρικό Διάταγμα από την Ελλάδα έως τις 20 Οκτωβρίου 2007. Κάτι που δεν συνέβη.

• «Πριν κανείς επιλέξει κολέγιο» αναφέρει ο κ. Καρκανιάς, «θα πρέπει να βεβαιωθεί ότι όντως υπάρχει η συνεργασία η οποία διαφημίζεται μεταξύ του κολεγίου και του ξένου πανεπιστήμιου»9. Η δήλωση αυτή συνιστά την παραδοχή από πλευράς κολεγιαρχών ότι το εκπαιδευτικό status των εν λόγω σχολείων δεν είναι και ότι καλύτερο ή επακριβώς πιστοποιημένο από αρμόδιους φορείς. Και φυσικά εγείρεται το ερώτημα ποιοι θα μπορούσαν να είναι αυτοί οι φορείς.

Τα Κολέγια-μέλη του Συνδέσμου Ελληνικών Κολεγίων είναι:

Α.Α.S (με έδρα τη Θεσσαλονίκη) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Central Lancashire, AEGEAN COLLEGE (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Central Lancashire & University of Anglia Ruskin, ΑΚΤΟ (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Middlesex, BCA BUSINESS STUDIES (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: London Metropolitan University, BRITISH-HELLENIC COLLEGE (Ηράκλειο) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Wales, CITY LIBERAL STUDIES (Θεσσαλονίκη), Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Sheffield , EUROPEAN COLLEGE/ELLANION (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Central Lancashire, ICBS - ATHENS BUSINESS SCHOOL (Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Λάρισα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: Kinston University, I.S.T. STUDIES (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Hertfordshire, MEDITERRANEAN (Αθήνας και Θεσσαλονίκης) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Teesside, VAKALO (Αθήνα) Συνεργαζόμενο Πανεπιστήμιο: University of Derby

Κολέγια με ευρωπαϊκές συνεργασίες είναι:

(Μη μέλη του Συνδέσμου Ελληνικών Κολεγίων)

Athens GSM - Nottingham University, CMA - University of Wales, Dimitris Perrotis College of Agricultural Studies (DPCAS) - Writtle College UK, Harper Adams College UK, Royal Agricultural College UK, Institution D'Etudes Francophones (IDEF) - Paris

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ ➤

XIII (Paris Nord), New York College - University of Sunderland, North College - University of Huddersfield, DERRE - Πιστοποιημένο από την Ενωση Πανεπιστημίων και Κολεγίων Νέας Αγγλίας των ΗΠΑ, American University of Athens - Πιστοποιημένο από την Επιτροπή Εκπαίδευσης της Πολιτείας Delaware των ΗΠΑ, Athens Metropolitan College - Queen Margaret University College, Roehampton University, Icon International Training - University of Leicester, University of Heriot Watt, University of Syrrey, City University of Shattle - Liverpool John Moores University, City University (of Athens) - City University (USA), Hellenic American University - Πιστοποιημένο από την Ενωση Πανεπιστημίων και Κολεγίων Νέας Αγγλίας των ΗΠΑ, University of Indianapolis - University of Indianapolis (ΠΑ), Alpine Center - Από το Ελβετικό Ινστιτούτο DCT και το βρετανικό πανεπιστήμιο της Ουαλλίας, Central College - Πιστοποιημένο από το University of Sunderland, C.F.E.S. - Pierre-Mendes France, Picardie, Rouen, Bourgogne, Caen, Cergy-Savoie, Pontoise, University d' Aix Marseille 3, DEI ARTS, Science and Technology - University of East London, University of Central Lancashire, University of British Columbia, European Studies and Research - Holborn College, Universities of Wolverhampton, Grenoble, Amiens, Queen Margaret University college, Hellenic Managment Association (EEDE) - University of London External Programme, Mediterranean Business School - Nottingham Trend University, University of Salford, North College Thesaloniki - University of Huddersfield.

> Μέχρις ότου ολοκληρωθεί η εφαρμογή του νόμου 3696/2008 και δοθούν οι άδειες λειτουργίας, -αν ποτέ δοθούν- οι επιχειρήσεις που ήδη έχουν λάβει άδεια ίδρυσης κολεγίου εξακολουθούν να υπάγονται, περιμένοντας τις αξιολογήσεις των αρμόδιων επιτροπών, στο προηγούμενο καθεστώς (του ν.δ. της 9.10.1935 και του ν. 1966/1991). Παραμένουν δηλαδή Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών

• Ο Οργανισμός Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης έχει επτά πιστοποιημένους φορείς, στους οποίους εμφανίζονται συνολικά 2.163 σχολές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΣ) τύπου κολεγίων. Συγκεκριμένα πρόκειται για τους:
ECDL (www.ecdl.gr) με μέλη 254 ΕΕΣ
VELLUM (www.vellum.org.gr) με μέλη 395 ΕΕΣ
INFOTEST (www.infotest.gr) με μέλη 344 ΕΕΣ
ICT (www.icteurope.gr) με μέλη 399 ΕΕΣ
ACTA (www.acta.edu.gr) με μέλη 378 ΕΕΣ
TELEFOS (INFOCERT) με μέλη 52 ΕΕΣ
KEYCERT με μέλη 341 ΕΕΣ [10]

• Στη χώρα μας λειτουργούν και άλλοι τύποι κολεγίων. Ένα από αυτά είναι το ALBA, στο οποίο συμμετέχουν μεταξύ άλλων η Ελληνική Εταιρεία Διοικήσεως Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) και ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ) και το Athens Information Technology (συμφερόντων του κ. Σ. Κόκκαλη).

• 40 (ή κατά άλλες πηγές 33 ή 34, χωρίς τα παραρτήματα τους) πάροχοι μεταλυκειακής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν λάβει άδεια ίδρυσης Κολλεγίου σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3696/2008 λίγες μέρες πριν τις εκλογές από τον πρώην υπουργό Παιδείας Α. Σπηλιωτόπουλο. (Στις 30 Σεπτεμβρίου υπεγράφη η σχετική απόφαση, την 1η Οκτωβρίου δημοσιεύθηκε στο Φύλλο της Κυβερνήσεως και την επομένη τα κολέγια πήραν (;) την πολυπόθητη άδεια λειτουργίας).

• Πρόκειται για κολέγια τριών κατηγοριών. Καταρχήν είναι τα κολέγια που συνεργάζονται με ευρωπαϊκά πανεπιστήμια και εμπίπτουν στις διατάξεις της ευρωπαϊκής οδηγίας που αναγνωρίζει επαγγελματικά δικαιώματα στους κατόχους των αντίστοιχων τίτλων. Ακολουθούν τα αμερικανικά κολέγια και τέλος αυτά που δεν συνεργάζονται με κανένα πανεπιστήμιο. Ειδικότερα, πρόκειται για 12 που συνεργάζονται με βρετανικά πανεπιστήμια, 9 που συνεργάζονται με ανώτατα ιδρύματα άλλων ευρωπαϊκών κρατών (κυρίως γαλλικών), πέντε αμερικανικά κολέγια και επτά που είτε είναι καινούργια είτε δεν συνεργάζονται με κάποιο πανεπιστήμιο του εξωτερικού.[11]

• Να σημειωθεί ότι η διαδικασία έκδοσης αδειών είχε «παγώσει» λόγω προβλημάτων στην επιτροπή αξιολόγησης των κολεγίων. Από την επιτροπή είχαν παραιτηθεί οι εκπρόσωποι των πανεπιστημιακών και των ΤΕΙ, καταγγέλλοντας πλημμελείς ελέγχους με αποτέλεσμα να τεθεί θέμα νομιμότητας στη συγκρότηση της επιτροπής.[12]

• Με βάση τον ισχύοντα νόμο αρκεί το 3% του διδακτικού προσωπικού των κολλεγίων να είναι κάτοχοι διδακτορικού, τη στιγμή που στα αντίστοιχα ιδρύματα του εξωτερικού είναι όλοι κάτοχοι διδακτορικού.[13]

• Μέχρις ότου ολοκληρωθεί η εφαρμογή του νόμου 3696/2008 και δοθούν οι άδειες λειτουργίας, -αν ποτέ δοθούν- οι επιχειρήσεις που ήδη έχουν λάβει άδεια ίδρυσης κολεγίου εξακολουθούν να υπάγονται, περιμένοντας τις αξιολογήσεις των αρμόδιων επιτροπών, στο προηγούμενο καθεστώς (του ν.δ. της 9.10.1935 και του ν. 1966/1991). Παραμένουν δηλαδή Εργαστήρια Ελευθέρων Σπουδών. Έως ότου διαπιστωθεί, μετά από ουσιαστικό έλεγχο, ότι πληρούν τις νόμιμες προϋποθέσεις, τα Κολέγια δεν χορηγούν τίποτε περισσότερο παρά απλές βεβαιώσεις σπουδών, χωρίς καμία περαιτέρω κατοχύρωση ή τυπική αναγνώριση.[14]

• Άλλωστε το άρθρο 1 του ν. 3696/2008 ρητά ορίζει ότι οι βεβαιώσεις που χορηγούν τα κολέγια δεν είναι ισότιμες με τους τίτλους που χορηγούνται στο πλαίσιο του ελληνικού συστήματος τυπικής εκπαίδευσης (Πανεπιστήμια, ΤΕΙ, ΙΕΚ). Με άλλα λόγια, τα Κολέγια εντάσσονται μεν στο ελληνικό σύστημα εκπαίδευσης, όχι όμως στο σύστημα τυπικής εκπαίδευσης και, επομένως, η φοίτηση σ' αυτά δεν καταλήγει αυτόματα ούτε αυτοδίκαια στην κτήση οποιωνδήποτε επαγγελματικών δικαιωμάτων.[15]

[1] Ελευθεροτυπία, Πέμπτη 15 Οκτωβρίου 2009, ιστότοπος: http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id=92188
[2] Συνέντευξη του κ.Καρκανιά, Προέδρου του Συνδέσμου Ελληνικών Κολλεγίων, στην κα Ιωάννα Ανδριοπούλου, ιστότοπος: http://www.hca.gr/nea2_33.php
[3] ethnos.gr , Βιβιαν Μπενέκου, ιστότοπος: http://www.inout.gr/showthread.php?t=26798
[4] ο.π.
[5] ο.π.
[6] Lifo, 3 Ιουλίου 2008, Χαρά Καλημέρη
[7] ο.π.
[8] Ο καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου Α. Μανιτάκης διαφωνεί στο ότι υποχρεούται η χώρα να αναγνωρίσει τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων των κολεγίων. Βλέπε σχετικά το άρθρο του για τον «ιο της Ελευθεροτυπίας» στον ιστότοπο: http://www.iospress.gr/ios2009/ios20090913.htm
[9] Συνέντευξη του κ.Καρκανιά, Προέδρου του Συνδέσμου Ελληνικών Κολεγίων, στην κα Ιωάννα Ανδριοπούλου, ιστότοπος: http://www.hca.gr/nea2_33.php
[10] Το Βήμα 20 Ιουλίου 2008, ιστότοπος: http://www.tovima.gr/default.asp?pid=2&ct=86&artid=190116&dt=20/07/2008
[11] Ελευθεροτυπία, Τρίτη 6 Οκτωβρίου 2009, ιστότοπος: http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id=88964
[12] Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, Κυριακή 11 Οκτωβρίου 2009, ιστότοπος: http://www.enet.gr/?i=news.el.ellada&id=90988
[13] ο.π.
[14] Μανιτάκης Α., για τη στήλη «ιός της ελευθεροτυπίας», ιστότοπος: http://www.iospress.gr/ios2009/ios20090913.htm
[15] ο.π.

Οι κολιγιές των κολεγίων

ΤΟΥ ΝΙΚΟΥ ΘΕΟΤΟΚΑ

Οπως είναι γνωστό, τέσσερις μέρες πριν από την εκλογική συντριβή της Νέας Δημοκρατίας, ο πρώην υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων, κ. Α. Σπηλιωτόπουλος, εξέδωσε απόφαση (ΦΕΚ 2138/1.10.09, τχ. Β'), με την οποία χορηγείται «άδεια λειτουργίας Εκπαιδευτηρίων Μεταλυκειακής Μη Τυπικής Εκπαίδευσης - Κολλεγίων» σε τέσσερις Ανώνυμες Εταιρείες, πέντε Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης, δύο Ετερόρρυθμες Εταιρείες, τρεις Ομόρρυθμες Εταιρείες, ένα Σωματείο και δύο Αστικές μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες. Εγκαταλείποντας λοιπόν το καράβι, οι νεοδημοκράτες ειδοποίησαν τους νέους κυβερνήτες πως τους άφησαν για δώρο στ' αμπάρι ένα βαρέλι μπαρούτι με το φυτίλι αναμμένο. Τι θα κάνουν με το δώρο οι νέοι κυβερνήτες, θα το δούμε πολύ σύντομα.

Καιρό τώρα, δεκατέσσερις κερδοσκοπικές εταιρείες παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών έχουν φτιάξει μια κολιγιά, τον λεγόμενο "Σύνδεσμο Ελληνικών Κολεγίων", που, πρόσφατα, εξέδωσε μια απανταχούσα όπου αναφέρονται τα εξής: «Αποφασίστηκε η άμεση ανάθεση στους νομικούς μας συμβούλους να προετοιμάσουν για κάθε ένα Κολέγιο, αλλά και για τον Σύνδεσμο, αγωγές και μηνύσεις εναντίον των εκπροσώπων της ΠΟΣΔΕΠ. Αγωγές για την τεράστια ηθική και οικονομική βλάβη, την οποία έχουμε υποστεί από τις ανακριβείς ανακοινώσεις των εκπροσώπων της ΠΟΣΔΕΠ, με τις οποίες αμφισβητείται το κύρος, η καλή λειτουργία και η νομιμότητα των Κολεγίων τόσο πριν όσο και μετά την χορήγηση αδειών λειτουργίας από το υπουργείο Παιδείας. Μηνύσεις για τα όσα δυσφημιστικά περιέχονται σε πολλές ανακοινώσεις των εκ-

ΕΓΡΑΨΑΝ

προσώπων της ΠΟΣΔΕΠ».

Δεν γνωρίζω να υπάρχουν «ανακριβείς» ανακοινώσεις της ΠΟΣΔΕΠ που προκαλούν «τεράστια ηθική και οικονομική βλάβη» στις επιχειρήσεις που παρασκευάζουν προϊόντα εκπαιδευτικών υπηρεσιών περιτυλιγμένα με τίτλους που πωλούν κάποια, στριμωγμένα από την οικονομική ανέχεια, ξένα πανεπιστήμια. Το μόνο που υπάρχει είναι μια αίτηση προς στο Συμβούλιο της Επικρατείας για την ακύρωση των υπουργικών αποφάσεων περί αδειοδότησης σαράντα ενός «κολεγίων». Κάτι παραπάνω, δηλαδή, από το «τίποτα».

Εδώ πρέπει να θυμηθούμε μερικά στοιχειώδη. Ότι, δηλαδή, τα κολέγια που αναφέρουν στους τίτλους ή τις διαφημίσεις τους τη λέξη «πανεπιστήμιο» ή «university» παρανομούν, ακόμη και βάσει του τελευταίου νόμου που ψήφισε η Νέα Δημοκρατία. Ο τίτλος τους δεν μπορεί να είναι άλλος από «Εκπαιδευτήριο Μεταλυκειακής Μη Τυπικής Εκπαίδευσης - Κολέγιο». Όλο μαζί. Ούτε καν «κολέγιο» σκέτο. Οτιδήποτε άλλο διαρρηγνύει τα όρια της νομιμότητας και εξαπατά τους αγοραστές των υπηρεσιών που προσφέρουν. Κι αυτό, με βάση τον νόμο, τιμωρείται.

Ας δούμε κάποια τεκμήρια της εξαπάτησης από τον διαδικτυακό τόπο της κολιγιάς των «Ελληνικών Κολεγίων». Τα Κολέγια, γράφουν, «χωρίς να ονομάζονται 'Πανεπιστήμια' (γιατί κάτι τέτοιο απαγορεύεται), είναι στην πραγματικότητα Ιδιωτικές Πανεπιστημιακές Σχολές». Και αλλού: «Τα πτυχία των αποφοίτων [των κολεγίων] ούτως ή άλλως θα αναγνωρίζονται με τις ισχύουσες κοινοτικές οδηγίες [για την ελευθερία του εμπορίου, συμπληρώνω] ακόμη κι αν δεν μετατραπούν σε ιδιωτικά πανεπιστήμια [κάτι που απαγορεύει το Σύνταγμα, συμπληρώνω]. Εάν γίνει αυτό, η συνταγματική μεταρρύθμιση δεν θα έχει κανένα ουσιαστικό νόημα αφού [παρά το Σύνταγμα, συμπληρώνω επίσης] θα έχουμε, ουσιαστικά, ιδιωτικά πανεπιστήμια, που θα λέγονται Κολέγια αλλά δεν θα έχουν το τυπικό χρίσμα για να ονομάζονται Πανεπιστήμια». Αυτές οι διατυπώσεις, καθώς το έχει επισημάνει η πρυτανεία του πανεπιστημίου Πατρών, είναι της απολύτου αρμοδιότητας του εισαγγελέα. Μόνο που εδώ, οι αρχές, και η ΠΟΣΔΕΠ δυστυχώς, κοιμούνται τον ύπνο του δικαίου.

Όσο παραμένει εν ισχύει το άρθρο 16, το ελληνικό Σύνταγμα θα απαγορεύει τη λειτουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων και, συνεπώς, κανένας ιδιώτης δεν έχει το δικαίωμα να φτιάχνει μια επιχείρηση στη χώρα μας και να ισχυρίζεται πως είναι «στην πραγματικότητα Ιδιωτική Πανεπιστημιακή Σχολή». Δυστυχώς, το θράσος που επιδεικνύουν οι παρτσινέβελοι της κολιγιάς απέναντι στη συνταγματική τάξη της χώρας το έχουν επιτρέψει οι παρτσινέβελοι της δικομματικής εξουσίας. Κι αυτό, διότι από ετών έχουν επιτρέψει και ενθαρρύνει τις ιδιωτικές επιχειρήσεις να εμπορεύονται στα μαγαζιά τους τίτλους πανεπιστημίων του εξωτερικού μέσω εμπορικών συμφωνιών δικαιόχρησης.

Η συνταγματικά επιβεβλημένη λύση του γόρδιου δεσμού δεν είναι παρά η απολύτως συμβατή με την ευρωπαϊκή νομοθεσία απαγόρευση του φρανσάιζινγκ στην ανώτατη εκπαίδευση. Όλα τ' άλλα είναι «άλλα λόγια ν' αγαπιόμαστε» ή πράσιν' άλογα ζεμένα εκ του πονηρού στο κάρο παραπλάνησης της κοινής γνώμης. ▮

Η ΑΥΓΗ
18/10/2009

** Ο Ν. Θεοτοκάς διδάσκει στο Πάντειο Πανεπιστήμιο*

ΤΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Μία από τα ίδια;

ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΕΤΤΟΣ

«Όλα είναι θέμα παιδείας» ήταν το μότο του κ. Σπηλιωτόπουλου. «Μητέρα όλων των μαχών» χαρακτήρισε την παιδεία η νέα υπουργός στις δηλώσεις της κατά την παραλαβή του υπουργείου από τον προκάτοχό της. Εύστοχο το σλόγκαν αν αναλογιστούμε το βουνό των προβλημάτων που κληρονόμησε ή για την ακρίβεια ξαναβρήκε μπροστά του το ΠΑΣΟΚ στο χώρο της παιδείας. Με την γκάφα της προσωρινής αναστολής της Πρόσθετης Διδακτικής Στήριξης, άρχισαν να αποκαλύπτονται οι πραγματικές στοχεύσεις του Υπουργείου.

Προσχολική αγωγή:

Πρωθυπουργός και υπουργός εξήγγειλαν 2ετή προσχολική αγωγή και προσχολική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά άνω των 3 ετών. Η Νέα Δημοκρατία είχε ήδη θεσμοθετήσει την υποχρεωτική προσχολική αγωγή και δεδομένων των ελλείψεων είχε αφήσει εκτός νηπιαγωγείων χιλιάδες παιδιά προσφέροντάς τα σαν πελατεία στους ιδιωτικούς σταθμούς. Μένει να δούμε πως και αν θα αυξηθούν τα δημόσια νηπιαγωγεία, πως θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της σχολικής στέγης (πολλά νηπιαγωγεία λειτουργούν σε...αποθηκευτικούς χώρους δημοτικών σχολείων) και αν θα μπει φρένο στην ιδιωτικοποίηση της προσχολικής αγωγής.

Κενές θέσεις εκπαιδευτικού προσωπικού:

Ήδη διανύουμε το δεύτερο μήνα μαθημάτων και τα κενά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι διπλάσια από πέρυσι (πάνω από 5.000 σύμφωνα με δηλώσεις της κ. Διαμαντοπούλου). Τα ίδια και χειρότερα συμβαίνουν και στην Δευτεροβάθμια. Σε σχολεία πολλών μεγάλων δήμων, π.χ. στον Πειραιά, χάνονται 40 ώρες εβδομαδιαίως. Η προηγούμενη ηγεσία του Υπουργείου, αντιγράφοντας πιστά την πολιτική της προηγούμενης κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ, έσπευδε όλα αυτά τα χρόνια να καλύπτει εμβαλωματικά τα οργανικά κενά στις δύο βαθμίδες με αναπληρωτές και ωρομίσθιους. Ειδικά για τους τελευταίους και παρά την εκρηκτική κατάσταση, ο κ. Σπηλιωτόπουλος φρόντισε να μει-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ ►

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ

ώσει τις πιστώσεις για το τρέχον σχολικό έτος. Η κ. Διαμαντοπούλου, στις 19/10 δεσμεύτηκε ότι θα προχωρήσει άμεσα στην πλήρωση όλων των κενών.

Ωρομίσθιοι:

Ο απαράδεκτος αυτός θεσμός στην ελληνική δημόσια εκπαίδευση καλά κρατεί . Μισθός 300-400€, συχνά εκτός έδρας και χωρίς οδοιπορικά, απολύσεις κάθε καλοκαίρι, οι χιλιάδες καθηγητές-όμηροι που κατά τα άλλα καλούνται να ασκήσουν το ίδιο λειτούργημα με τους μόνιμους ή τους αναπληρωτές. Το ΠΑΣΟΚ δεν έχει ακόμα δεσμευτεί για την κατάργηση της ωρομισθίας, το οποίο είναι και πάγια αίτημα της ΔΟΕ και της ΟΛΜΕ.

Ολοήμερο σχολείο:

Το ολοήμερο πόρρω απέχει από το να είναι... σχολείο. Περισσότερο σε... πάρκινγκ παιδιών προσιδιάζει. Πέρα από τις μεγάλες ελλείψεις σε προσωπικό, ελάχιστα είναι τα σχολεία που πραγματοποιούν δραστηριότητες μετά το ημερήσιο μάθημα σε βαθμό τέτοιο που να δικαιολογούνται τα μεγάλα κονδύλια που διατίθενται από το Δημόσιο. Ωστόσο η υπουργός χαρακτήρισε «έργο 4ετίας» την λειτουργία ολοήμερων σε όλη την Ελλάδα. Θετικό βήμα αποτελεί η δέσμευση για απασχόληση μόνιμου προσωπικού τουλάχιστον στα βασικά μαθήματα.

Διάλογος για την Παιδεία /απολυτήριο Λυκείου/ Πρόσβαση στην 3βάθμια:

Η κ. Διαμαντοπούλου δεσμεύτηκε να συνεχίσει το διάλογο.Ήδη διαρρέουν σενάρια αντικατάστασης του κ. Μπαμπινιώτη, επικεφαλής του διαλόγου ενώ ζήτημα αποτελεί η επιστροφή όσων απέχουν. ΣΥΡΙΖΑ, ΚΚΕ, ΛΑΟΣ και ΟΛΜΕ, με βάση όμως τους συσχετισμούς του προηγούμενου συνεδρίου της, έχουν αποχωρήσει. Η ΔΟΕ είχε διατυπώσει έντονες αντιρρήσεις σε βασικές κατευθύνσεις του κ. Μπαμπινιώτη και του κ. Σπηλιωτόπουλου. Γενικά ο διάλογος παρ' όλες τις τυμπανοκρουσίες που συνόδευσαν την έναρξή του, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να καταλήξει, τουλάχιστον όπως έχει εξελιχθεί μέχρι τώρα, στην εκ βάθρων αλλαγή του εκπαιδευτικού συστήματος. Το Εθνικό Απολυτήριο που έχει εξαγγείλει από το 2007 το ΠΑΣΟΚ παραμένει ακόμα μυστήριο. Θα στηριχθεί η Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη στην κατεύθυνση πλήρους αντικατάστασης των φροντιστηρίων; Παράλληλα, η συνεργασία 2βάθμιας και 3 βάθμιας για την εισαγωγή στην δεύτερη παραμένει αδιευκρίνιστη. Ερώτημα αποτελεί και το αν θα καταργηθεί ο διαχωρισμός ΕΠΑΛ- ΕΠΑΣ Τέλος το ΠΑΣΟΚ προτείνει εγγυημένο από το κράτος ποσό για κάθε φοιτητή από το πρώτο έτος επιδιώκοντας τον καθορισμό της κρατικής χρηματοδότησης προς τα πανεπιστήμια όχι με μακροπρόθεσμους όρους και με βάση τον σχεδιασμό που έχει αναπτύξει ανεξάρτητα το κάθε πανεπιστήμιο, αλλά με εξαιρετικά εφήμερο τρόπο.

Κολέγια:

Στις προγραμματικές της δηλώσεις, η υπουργός δεσμεύτηκε για την επανεξέταση των επίμαχων 40 αδειών που δόθηκαν σε κολέγια 3 μέρες πριν τις εκλογές από τον κ. Σπηλιωτόπουλο, όχι όμως και όλου του εθνικού πλαισίου ελέγχου και αξιολόγησης των κολεγίων. Θα αλλάξει τον υπάρχοντα νόμο;Ή θα αρκεστεί σε μια επιδερμική αναθεώρηση αξιώνοντας απλά περισσότερη διαφάνεια χωρίς να θίξει την ουσία του ζητήματος. Παράλληλα τόνισε την ανάγκη να διαμορφωθεί ένα ενιαίο ευρωπαϊκό πλαίσιο για το θέμα. Δεν ξεκαθάρισε όμως αν θα προβεί σε διαπραγματεύσεις με την Ε.Ε. για το σύστημα της δικαιόχρησης. Όλα αυτά θα μπορούσαν να αποτελούν ενδεχόμενα, αν υπουργός παιδείας ήταν κάποιος που επιθυμεί την διατήρηση και την τήρηση του άρθρου 16 ως έχει. Πάντως η κ. Διαμαντοπούλου συγκαταλέγεται στους πιο ακραιφνείς θιασώτες της παπανδρεϊκής θέσης η οποία αντιλαμβάνεται τον αποκλειστικά δημόσιο χαρακτήρας της 3βάθμιας εκπαίδευσης ως «μετεμφυλιακό κατάλοιπο».

Νόμος πλαίσιο:

Εκκρεμούν απαντήσεις σε ερωτήματα σχετικά με κάποιες πτυχές του νόμου. Το ζήτημα του ασύλου, που ήδη έχει καταπατηθεί αδικαιολόγητα σε ορισμένα πανεπιστήμια επί ημερών της νέας κυβέρνησης, οι τετραετείς προγραμματισμοί, η αντιμετώπιση ενδεχόμενων καταλήψεων κτλ αναμένεται να αποδειχθούν λυδία λίθος για τη νέα υπουργό.

Νόμος για τα ΤΕΙ:

Το ΠΑΣΟΚ θα κινηθεί στη βάση της ψευδεπίγραφης «δεύτερης ανωτατοποίησης» όπως χαρακτηρίστηκε ο νόμος Σπηλιωτόπουλου;Ή θα προχωρήσει σε ουσιαστικές παρεμβάσεις αναβάθμισης της τεχνολογικής εκπαίδευσης; Υπενθυμίζεται ότι η «πρώτη ανωτατοποίηση» που νομιμοποίησε την υποβάθμιση των ΤΕΙ ανήκει στο ΠΑΣΟΚ.

Χρηματοδότηση παιδείας και έρευνας:

Η χρηματοδότηση της Παιδείας κινείται σταθερά τα τελευταία χρόνια σταθερά κοντά στο 3% και της έρευνας κάτω από 1 %. Το ΠΑΣΟΚ έχει δεσμευτεί για 1 δις € από την πρώτη μέρα διακυβέρνησης, πράγμα που ακόμα δεν έχουμε δει. Το ποσό αυτό συνιστά αυτονόητη προϋπόθεση για την πλήρωση κενών που υποσχέθηκε η κ. Διαμαντοπούλου. Και πάλι όμως, χρειάζεται μεγαλύτερη γενναιοδωρία και κυρίως σχέδιο για να επιτευχθεί η εξαγγελία του 5%, στόχος που παραπέμφθηκε τελικά για το τέλος της 4ετίας.

Οι αναγκαίες και εφικτές συμμαχίες:

Η κ. Διαμαντοπούλου επιμένει να καλεί σε συστράτευση όλους τους εκπαιδευτικούς φορείς, προσπαθώντας να δώσει συναινετικό στίγμα, αλλά τα πράγματα είναι πολύ σύνθετα. ΔΟΕ και ΠΟΣΔΕΠ, οι ηγεσίες των οποίων πρόσκεινται στο ΠΑΣΟΚ, τρέφουν προσδοκίες έχουν όμως και αιτήματα (μισθολογικά, θεσμικά) που γνωρίζουν ότι θα αργήσουν να ικανοποιηθούν. Θα εμπλακούν αναπόφευκτα σε μια διελκυστίνδα μεταξύ της επιείκειας που θα δείξουν προς τον κομματικό τους φορέα και της πίεσης των επαγγελματικών τους κλάδων. Ζήτημα αποτελεί η στάση της ΟΛΜΕ που έχει περάσει πλέον στα χέρια της ΔΑΚΕ. Αν προσθέσουμε το απρόβλεπτο φοιτητικό κίνημα που έχει επιδείξει ισοδύναμη πυγμή σε κυβερνήσεις και των δύο μεγάλων κομμάτων, οι συμμαχίες της κ. Διαμαντοπούλου αποτελούν γρίφο. ▮

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ*

Το κεντρικό συμπέρασμα από όσα είπαν ο πρωθυπουργός και η υπουργός Παιδείας στη Βουλή κατά τη συζήτηση επί των προγραμματικών δηλώσεων της κυβέρνησης είναι ότι το ΠΑΣΟΚ και στη νέα κυβερνητική θητεία του επιμένει στην πολιτική που εφάρμοσε ως κυβέρνηση παλαιότερα, ιδιαίτερα κατά την περίοδο 1996-2004. Μένει πιστή, δηλαδή, η νέα κυβέρνηση στα νεοφιλελεύθερα προτάγματα και τις κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης για «ποιότητα» και αξιολόγηση με τα κριτήρια της Λισαβόνας.

Η κ. υπουργός προσδιόρισε ως στόχο του εκπαιδευτικού μας συστήματος το να εφοδιάζει τους μαθητές με εκείνο το «χαρτοφυλάκιο δεξιοτήτων και ικανοτήτων» που θα τους επιτρέψει να έχουν ένα «σχέδιο ζωής».

Αναφέρθηκε, επίσης αλλά γενικόλογα σε νέα αναλυτικά προγράμματα και σχολικά βιβλία. Δεν διευκρίνισε όμως σε ποια κατεύθυνση θα κινούνται αυτά. Για μας, το ζήτημα είναι να αλλάξει η πολιτική που, στη θέση της γενικής μόρφωσης και της ολοκληρωμένης γνώσης την εκμάθηση δεξιοτήτων, τοποθετεί τη συσσώρευση ασύνδετων πληροφοριών και ασπόνδυλων γνώσεων. Αγωνιζόμαστε για να αντικατασταθούν τα ισχύοντα αναλυτικά προγράμματα και βιβλία που σχεδιάστηκαν από την προηγούμενη κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ και ολοκληρώθηκαν επί κυβερνήσεων της Νέας Δημοκρατίας. Τα προγράμματα αυτά, καθώς και τα αντίστοιχα σχολικά βιβλία, δεν εξασφαλίζουν στη νέα γενιά μια πολυδιάστατη, αντικειμενική και επιστημονικά τεκμηριωμένη γνώση, ενώ αντίθετα προωθούν την ανταγωνιστικότητα, την επιχειρηματικότητα και γενικότερα το σχολείο της αγοράς.

Σε ό,τι αφορά στις αναγκαίες αλλαγές στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, η υπουργός περιορίστηκε σε αναφορές για Γενικό Λύκειο με ταυτότητα (;) καθώς και για Τεχνολογικό-Επαγγελματικό Λύκειο με προοπτικές μέσω της αναβάθμισης. Φυσικά, ούτε σκέψη για «ενιαίο» λύκειο. Όμως και η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ του 1998 διά στόματος του τότε υπουργού Παιδείας κ. Γερ. Αρσένη, υποσχόταν ότι τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, που τότε ιδρύθηκαν, θα έδιναν «τη δυνατότητα επιλογών σε προγράμματα και εκπαιδευτικές διαδρομές για την ολοκλήρωση των επαγγελματικών στόχων των αποφοίτων της Τ.Ε.Ε.». Δηλαδή, ό,τι ακριβώς ισχυρίζεται και η νυν υπουργός Παιδείας. Όμως το

*Μέλος της Κ.Π.Ε. του ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΥ

Οι προγραμματικές δηλώσεις της κυβέρνησης και η Παιδεία

ότι δεν υπάρχει κανείς πλέον, ούτε ανάμεσα σε όσους εμπνεύστηκαν τη «μεγάλη μεταρρύθμιση» στην ΤΕΕ το 1998, που να την υπερασπίζεται, δημιουργεί μελαγχολικές σκέψεις για το πού μπορεί να οδηγηθούμε και σήμερα, εάν δεν αξιοποιηθούν ως βάση των αλλαγών οι επεξεργασμένες προτάσεις της ΟΛΜΕ και του ΣΥΡΙΖΑ.

Μας ανησυχεί επίσης και η σχεδιαζόμενη «ενίσχυση του ρόλου και της συμμετοχής των περιφερειακών και τοπικών αρχών και παραγωγικών φορέων για τη διασύνδεση των ειδικοτήτων του Τεχνολογικού Λυκείου με τις ανάγκες της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης». Είναι φανερό ότι αυτός ο σχεδιασμός σημαίνει ότι οι επιχειρηματίες, οι εταιρείες κλπ. θα παρεμβαίνουν στο περιεχόμενο και τις ειδικότητες που θα παρέχονται, ώστε να υπηρετούνται τα στενά οικονομικά τους συμφέροντα.

Η πιστοποίηση του Γενικού Λυκείου με Εθνικό Απολυτήριο, μετά από γενικές και αντικειμενικές εξετάσεις σε επιλεγμένο αριθμό μαθημάτων και η καθιέρωση συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση το Εθνικό Απολυτήριο αφήνει αναπάντητα πολλά ερωτήματα. Θα αυξηθεί ο αριθμός των εισακτέων στα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ στην κατεύθυνση της ελεύθερης πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων της Δευτεροβάθμιας; Θα στηριχθούν τα ΑΕΙ και ΑΤΕΙ με την αναγκαία χρηματοδότηση και τις απαιτούμενες υποδομές και προσωπικό, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στο μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών; Θα κατοχυρωθεί το δικαίωμα ισότιμης πρόσβασης στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση των αποφοίτων του Τεχνολογικού-Επαγγελματικού Λυκείου; Θα καταργηθεί άμεσα η «βάση του 10», που περιόρισε το δικαίωμα στη μόρφωση σε 70.000 περίπου νέους και νέες την τελευταία τετραετία;

Σε ό,τι αφορά στα κονδύλια για την εκπαίδευση, έχουμε ήδη την πρώτη υπαναχώρηση. Προεκλογικά το ΠΑΣΟΚ δεσμεύτηκε ότι στο τέλος της τετραετίας το ποσοστό των δαπανών για την παιδεία θα φτάσει το 5% του ΑΕΠ. Τώρα ο πρωθυπουργός δηλώνει: «...εγγυόμαστε τη συνεχή αύξηση της χρηματοδότησης για την παιδεία, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του 5% του ΑΕΠ». Δεν προσδιορίζει όμως πότε ακριβώς θα επιτευχθεί αυτός ο στόχος. Την πρώτη τετραετία; Τη δεύτερη; Ή μήπως η επίτευξη του στόχου παραπέμπεται στις καλένδες;

Δεν μπορεί, μετά από τόσα χρόνια υποχρηματοδότησης της Δημόσιας Εκπαίδευσης, να προσπαθούν να μας πείσουν ότι η Παιδεία γι' αυτούς αποτελεί στρατηγική επιλογή, ενώ στο «διά ταύτα» περιορίζονται σε μια απλή δέσμευση για ένα επιπλέον δις ευρώ στον πρώτο προϋπολογισμό.

> Η γενικόλογη αναφορά της υπουργού στην επιμόρφωση, χωρίς ταυτόχρονη δέσμευση για άμεση θεσμοθέτηση και εφαρμογή της ετήσιας επιμόρφωσης των καθηγητών με απαλλαγή από τα διδακτικά τους καθήκοντα, δεν έχει κανένα πρακτικό αντίκρισμα.

Η Υπουργός Παιδείας δεσμεύτηκε ότι «ξεκινάμε την πιλοτική εφαρμογή Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας, σε περιπτώσεις σχολείων που παρουσιάζουν μεγάλο εκπαιδευτικό έλλειμμα, είτε λόγω γεωγραφικής απομόνωσης είτε λόγω της κοινωνικο-οικονομικής κατάστασης των μαθητών».

Θετικό ως εξαγγελία. Όμως τέτοιες εξαγγελίες έχουν γίνει πολλές στο παρελθόν. Τα ερωτήματα επανέρχονται. Επαρκεί άραγε το ένα δις επιπλέον για όλα όσα εξαγγέλλονται;

Υπάρχει όμως και το κυβερνητικό προηγούμενο. Τα μέτρα στήριξης των μαθητών και τα προγράμματα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης δεν προωθήθηκαν από τις κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ. Η ενισχυτική διδασκαλία στα Γυμνάσια ουσιαστικά εγκαταλείφθηκε, ενώ η Π.Δ.Σ στα Λύκεια, ιδιαίτερα κατά την τελευταία περίοδο των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ 2001-03, υποβαθμίστηκε δραματικά (καθυστερήσεις στην έναρξή της, στην πληρωμή των εκπαιδευτικών κ.λ.π).

Για τους εκπαιδευτικούς

Σε ότι αφορά στους εκπαιδευτικούς, η υπουργός Παιδείας δηλώνει ότι «αξιολόγηση, επιβράβευση, επιμόρφωση είναι το τρίπτυχο που διέπει τη σχέση αμοιβαίου σεβασμού. Η αξιοπρεπής αμοιβή και τα κίνητρα στους εκπαιδευτικούς είναι κομβικό σημείο της πολιτικής μας». Μάλιστα στο κείμενο του κυβερνώντος κόμματος που αναρτήθηκε τρεις ημέρες πριν τις εκλογές με τίτλο «ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα για τη νέα εποχή» αναφέρεται ότι: «η βελτίωση του μισθού των εκπαιδευτικών θα συνδυάζεται με τον αναβαθμισμένο ρόλο τους, τις αυξημένες υποχρεώσεις τους, την επιμόρφωση και ένα σύστημα αξιολόγησης της εκπαιδευτικής μονάδας και του έργου τους».

Αυτό που διαπιστώνει κανείς ακόμη και με την παραπάνω γενικόλογη αναφορά είναι ότι η νέα κυβέρνηση συνεχίζει να αντιμετωπίζει τους εκπαιδευτικούς ως ένα φθηνό, εκμεταλλεύσιμο και ιδεολογικά υποταγμένο εργατικό δυναμικό. Καμιά ουσιαστική δέσμευση για την ανάγκη ολόπλευρης επιστημονικής, οικονομικής και επαγγελματικής στήριξης των εκπαιδευτικών.

Η επιμονή στη σύνδεση του μισθού με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών παραπέμπει στην πολιτική του κου Αρσένη, που θεσμοθέτησε την αξιολόγηση ως μηχανισμό χειραγώγησης και συμμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Αυτή η πολιτική προέβλεπε τη συγκρότηση σώματος εξωτερικών αξιολογητών και σχεδίαζε να νομιμοποιήσει τη μισθολογική καθήλωση ενός μεγάλου τμήματος εκπαιδευτικών με το πρόσχημα της αρνητικής αξιολόγησης.

Η γενικόλογη αναφορά της υπουργού στην επιμόρφωση, χωρίς ταυτόχρονη δέσμευση για άμεση θεσμοθέτηση και εφαρμογή της ετήσιας επιμόρφωσης των καθηγητών με απαλλαγή από τα διδακτικά τους καθήκοντα, δεν έχει κανένα πρακτικό αντίκρισμα.

Είναι γεγονός επίσης ότι την «κακοδαιμονία» των χιλιάδων αποσπασμένων εκπαιδευτικών στην Κ.Υ. του ΥΠΕΠΘ ή σε άλλες υπηρεσίες για άσκηση διοικητικού έργου την αξιοποίησαν και τη διεύρυναν οι κυβερνήσεις του ΠΑΣΟΚ οικοδομώντας τις δικές τους πελατειακές σχέσεις. Πάντως η ΟΛΜΕ είχε καταθέσει προτάσεις για το εργασιακό καθεστώς και τις υπηρεσιακές μεταβολές, που κατοχυρώνουν τη δικαιοσύνη, την αντικειμενικότητα και τη διαφάνεια και επίσης περιορίζουν τους πελατειακούς μηχανισμούς. Οι προτάσεις αυτές παραμένουν και σήμερα επίκαιρες.

Η δράση του ΣΥΡΙΖΑ, μέσα κι έξω από τη Βουλή, ενάντια στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ και της Νέας Δημοκρατίας, συνέβαλε καθοριστικά στην επιτυχία των εκπαιδευτικών αγώνων.

Ο ΣΥΡΙΖΑ, και τη νέα περίοδο, θα στηρίξει πολιτικά τους αγώνες της εκπαιδευτικής κοινότητας για την υπεράσπιση και διεύρυνση του δημόσιου, δωρεάν και κοινωνικού χαρακτήρα της Παιδείας. ▮

42 εκατομμύρια πρόσφυγες στον κόσμο ζητούν την προσοχή μας

Ένας πόλεμος, ένας εμφύλιος, μία αναταραχή, διώξεις πολιτικές, θρησκευτικές, φυλετικές... ξεριζώνουν αθώους ανθρώπους από τον τόπο τους, ανθρώπους που απειλείται η ζωή τους για αυτό που είναι και για αυτό που πιστεύουν. Σήμερα η προσφυγιά είναι μια παγκόσμια κρίση. Σαράντα δύο εκατομμύρια πρόσφυγες προκαλούν την ανθρωπιά μας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ
www.mfa.gr

Δεν είναι θέαμα. Είναι θέμα...
για την ειρήνη, την ασφάλεια, τα ανθρώπινα δικαιώματα.

UNHCR
The UN Refugee Agency
Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες
www.unhcr.gr

ΠΑΙΔΕΙΑ &ΚΟΙΝΩΝΙΑ
25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2009 τχ. 47

Η διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης

Θεωρητικά και παιδαγωγικά ζητήματα[1]

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΜΠΟΥΡΑΚΗΣ*

Το 2009 εορτάζεται μια σημαντική επέτειος: η δημοσίευση του βιβλίου του Charles Darwin με τίτλο On the Origin of Species by Means of Natural Selection το Νοέμβριο του 1859. Οι αντιδράσεις για το βιβλίο αυτό στη Βικτωριανή Αγγλία και στον υπόλοιπο κόσμο υπήρξαν πολλαπλές και ποικίλες. Ωστόσο, το βέβαιο είναι ότι η θεωρία του Darwin ώθησε πολλούς ανθρώπους να αναθεωρήσουν τη θέση της ανθρωπότητας στον κόσμο και να κατανοήσουν καλύτερα τη βιολογική τους φύση. Σήμερα η εξέλιξη της ζωής θεωρείται από τους επιστήμονες ως ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός και η εξελικτική βιολογία αποτελεί ένα από τα πιο δραστήρια πεδία έρευνας.

Το ζήτημα της θρησκείας

Ωστόσο, παρά τα 150 χρόνια που μεσολάβησαν από τη δημοσίευση της θεωρίας του Darwin η αμφισβήτηση της θεωρίας της εξέλιξης είναι ακόμα και σήμερα πολύ έντονη κυρίως στις ΗΠΑ, αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο και φυσικά στην Ευρώπη. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων η αμφισβήτηση οφείλεται στην ελλιπή κατανόηση του πραγματικού περιεχομένου της αλλά και στο γεγονός ότι πολλοί άνθρωποι νιώθουν ότι απειλείται η πίστη τους. Οι θρησκευτικές πεποιθήσεις φαίνονται να αποτελούν ένα σημαντικό εμπόδιο στην κατανόηση αλλά κυρίως στην αποδοχή της θεωρίας της εξέλιξης, ενώ κυριαρχεί και η άποψη ότι η επιστήμη και η θρησκεία βρίσκονται σε αντιπαράθεση.

Πολλά έχουν ειπωθεί σχετικά με τη διαμάχη ανάμεσα στο Δαρβινισμό και τη θρησκεία. Αυτό που δεν είναι πάντοτε σαφές είναι ότι η σχέση επιστήμης και θρησκείας υπήρξε καθ' όλη τη διάρκεια της Ιστορίας, και εξακολουθεί να είναι και σήμερα, πιο πολύπλοκη απ' ότι συνήθως παρουσιάζεται, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει κοινή στάση απέναντι στη θρησκεία μεταξύ των επιστημόνων. Ειδικότερα, μεταξύ των εξελικτικών βιολόγων διακρίνονται τρεις βασικές θέσεις: ο αθεϊσμός, ο αγνωστικισμός και η θρησκευτικότητα. Ορισμένες γνωστές και χαρακτηριστικές περιπτώσεις είναι ο Richard Dawkins, ο οποίος είναι άθεος, ο Simon Conway Morris ο οποίος βρίσκεται στον αντίποδα όντας θρησκευόμενος και ενώ ο Stephen Jay Gould ο οποίος ήταν αγνωστικιστής. Με βάση τις απόψεις αυτές, δεν είναι δυνατόν να υποστηρίξει κανείς ότι υπάρχει διαμάχη μεταξύ εξελικτικής βιολογίας και θρησκείας εφόσον οι επιστήμονες δεν έχουν τις ίδιες θρησκευτικές πεποιθήσεις. Ο Dawkins πιστεύει ότι το ερώτημα της ύπαρξης Θεού συγκαταλέγεται ανάμεσα στα ερωτήματα στα οποία η επιστήμη δεν έχει απαντήσει ακόμα αλλά μπορεί να απαντήσει στο μέλλον. Αντίθετα, ο Gould πίστευε ότι το ερώτημα αυτό ανήκει σε εκείνα στα οποία η επιστήμη δεν μπορεί να απαντήσει διότι εκπίπτουν του αντικειμένου της. Τέλος, ο Conway Morris πιστεύει ότι η επιστήμη δεν μπορεί να δώσει απαντήσεις στα βασικά ερωτήματα για τη ζωή από μόνη της και ότι χρειάζεται τη συμβολή της θεολογίας[2].

Το ζήτημα της τελεολογίας

Ίσως όμως το βασικό πρόβλημα να μην είναι οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των ανθρώπων αλλά το γεγονός ότι η θεωρία της εξέλιξης και η κεντρική εξηγητική της αρχή, η φυσική επιλογή, φαίνεται να έρχονται σε αντίθεση με τις αυθόρμητες εξηγήσεις τους. Από έρευνες φαίνεται ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων οι νοητικές παραστάσεις των μαθητών για την εξέλιξη είναι τελεολογικές, καθώς θεωρούν ότι η εξελικτική διαδικασία κατατείνει σε κάποιον σκοπό[3]. Μάλιστα αυτές οι εξηγήσεις χρησιμοποιούνται γενικευμένα στην παιδική ηλικία. Φαίνεται ότι στις μικρές ηλικίες και κυρίως στην ηλικία 8-10 ετών οι μαθητές δείχνουν προτίμηση στις τελεολογικές εξηγήσεις, οι οποίες δεν είναι απλώς το αποτέλεσμα της επίδρασης της θρησκευτικότητας του οικογενειακού τους περιβάλλοντος. Η τάση των μαθητών να αποδίδουν την ύπαρξη κάποιων χαρακτηριστικών των οργανισμών σε σκοπιμότητες οφείλεται στο γεγονός ότι θεωρούν ότι χρησιμεύουν στην επίτευξη κάποιου στόχου. Έτσι, απουσία άλλης γνώσης, εξηγούν την ύπαρξη ενός βιολογικού χαρακτηριστικού ως το προϊόν της πρόθεσης κάποιου παράγοντα να επιτύχει συγκεκριμένους στόχους, ο οποίος συνήθως είναι ο Θεός.[4]

Εάν ένας άνθρωπος ερωτηθεί για τα ιδιαίτερα σωματικά εξαρτήματα που έχουν οι οργανισμοί πιθανώς θα απαντήσει ότι τα έχουν για κάποιο σκοπό. Έτσι, για παράδειγμα θα εξηγούσε ότι ο ελέφαντας έχει μακριά προβοσκίδα ώστε να μπορεί να συλλέγει την τροφή του και να την φέρνει στο στόμα του ή ότι η καμηλοπάρδαλη έχει μακρύ λαιμό ώστε να φτάνει στα φυλλώματα των δέντρων και να τρέφεται από εκεί, όταν η τροφή που υπάρχει στο έδαφος δεν επαρκεί. Αντίστοιχα, θα εξηγούσε ότι τα ψάρια έχουν το χαρακτηριστικό (υδροδυναμικό) σχήμα ώστε να μετακινούνται γρήγορα και εύκολα στο υδάτινο περιβάλλον, ότι η πολική αρκούδα έχει πλούσιο τρίχωμα ώστε να διατηρεί σταθερή τη θερμοκρασία του σώματος της σε ψυχρό περιβάλλον, ότι τα μάτια της κουκουβάγιας είναι κοντά μεταξύ τους ώστε να βλέπει στερεοσκοπικά και να εντοπίζει τα θηράματα της ενώ τα μάτια του λαγού είναι σε απόσταση μεταξύ τους ώστε έχοντας μεγαλύτερο οπτικό πεδίο να αντιλαμβάνεται έγκαιρα τους θηρευτές του και τέλος ότι πολλά ζώα έχουν παρόμοιο χρώμα με το περιβάλλον στο οποίο ζουν ώστε να μην είναι εύκολα αντιληπτά από τους θηρευτές τους.

Οι εξηγήσεις αυτές φαίνονται απόλυτα λογικές και είναι ενδιαφέρον το γεγονός ότι τις βρίσκει κανείς ακόμα και σε διδακτικά βιβλία. Οι συνηθισμένες απαντήσεις στις ερωτήσεις του τύπου «Γιατί;» είναι του τύπου «Ώστε να / Προκειμένου να» και εξηγούν την παρουσία ιδιαίτερων σωματικών δομών ή εξαρτημάτων με βάση τη λειτουργία που φαίνονται να εξυπηρετούν.

Όμως, οι εξηγήσεις αυτές είναι ασαφείς από βιολογική άποψη. Η βιολογική έρευνα δεν μπορεί να τεκμηριώσει τη δυνατότητα σκόπιμης πρόσκτησης χαρακτηριστικών που να εξυπηρετούν συγκεκριμένες λειτουργίες των οργανισμών. Κυρίως, είναι μόνο η διατήρηση, και όχι η εμφάνιση των βιολογικών χαρακτηριστικών, που μπορεί να εξαρτάται από τη λειτουργία που εξυπηρετούν.

Η θεωρία του Darwin και η διδασκαλία

Η διδασκαλία της εξέλιξης θα πρέπει να έχει ως στόχο την κατανόηση του ότι η φυσική επιλογή αποτελεί μια αρχή τοπικής προσαρμογής και όχι μιας ευρύτερης πρόοδου ή βελτίωσης και ότι τα έμβια όντα έχουν εξελιχθεί μέσω μιας σειράς τυχαίων και απρόβλεπτων γεγονότων[5]. Επειδή η κοινή καταγωγή και η φυσική επιλογή, ως δυο από τα βασικά επιχειρήματα του Darwin, παρείχαν και παρέχουν πολύ ικανοποιητικές εξηγήσεις σε πάρα πολλά ερωτήματα και αποτελούν θεμέλιο της σύγχρονης εξελικτικής βιολογίας, προτείνεται οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης να ξεκινήσουν με την κατανόηση αυτών των δυο εννοιών και την εφαρμογή τους στη διατύπωση εξηγήσεων, προτού προχωρήσουν στην εκμάθηση πιο λεπτομερών εξηγήσεων[6].

Ο Darwin δούλεψε μεθοδικά για πολλά χρόνια προκειμένου να συγκεντρώσει επαρκή στοιχεία και αξιοποίησε με ευρηματικό τρόπο προϋπάρχουσες ιδέες για να καταλήξει τελικά στη θεωρία που δημοσίευσε στην Προέλευση. Η συγκεκριμένη θεωρία, και ειδικότερα ο καταλυτικός ρόλος της φυσικής επιλογής αλλά όχι η γενικότερη ιδέα της εξέλιξης, αποτέλεσε αντικείμενο έντονης κριτικής και το θέμα πολλών αντιπαραθέσεων για πολλά χρόνια μετά από τη δημοσίευ-

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ ►

**Εκπαιδευτικός, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ*

➤ *ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΗ ΣΕΛΙΔΑ*

ση της. Ο Darwin γνώριζε τις αδυναμίες της θεωρίας του, τις οποίες μάλιστα ανέδειξε ο ίδιος στην Προέλευση, και εργάστηκε μεθοδικά για πολλά χρόνια αργότερα προσπαθώντας να δώσει απαντήσεις σε σημαντικά φαινόμενο όπως εκείνο της προέλευσης της υπάρχουσας ποικιλομορφίας. Το γεγονός ότι δεν κατάφερε να προσφέρει τις πλήρεις απαντήσεις καθώς και ότι η θεωρία του έχει η ίδια εξελιχθεί από τότε που τη διατύπωσε έως σήμερα δεν μειώνει καθόλου τη συνεισφορά του. Ο Darwin έθεσε ισχυρά θεμέλια για την επιστήμη της εξελικτικής βιολογίας η οποία σήμερα αποτελεί ένα από τα πλέον δραστήρια πεδία έρευνας. Δίκαια λοιπόν το έτος 2009 εορτάζεται η επέτειος των 150 ετών από τη δημοσίευση της Προέλευσης και των 200 ετών από τη γέννηση του συγγραφέα της.

Το συνέδριο με τίτλο «Η Διδασκαλία της Θεωρίας της Εξέλιξης: Θεωρητικά και Παιδαγωγικά Ζητήματα» που διοργανώνεται από τα Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ στις 7 και 8 Νοεμβρίου 2009 στο Ίδρυμα Ευγενίδου, με τη συμμετοχή σημαντικών ξένων και Ελλήνων ειδικών και επιστημόνων, έχει στόχο να δώσει την αφορμή για προβληματισμό και συζήτηση γύρω από τα ζητήματα που άπτονται της διδασκαλίας της εξέλιξης. Μεταξύ άλλων δυο παγκοσμίου κύρους ειδικοί, ο John Hedley Brooke (University of Oxford) και ο James Lennox (University of Pittsburgh) θα αναλύσουν στις ομιλίες τους τη σχέση της θεωρίας του Darwin με τη θρησκεία και με την τελεολογία. Η ανάλυση αυτή, εκτός από ιστορικό ενδιαφέρον, έχει και σημαντικές επιπτώσεις για την εκπαίδευση καθώς οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και οι αυθόρμητες τελεολογικές εξηγήσεις των μαθητών αποτελούν δυο από τα σημαντικότερα γνωστικά εμπόδια κατά τη διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης. Πολλοί άλλοι διεθνούς κύρους Έλληνες πανεπιστημιακοί όπως ο Κώστας Κριμπάς, ο Λευτέρης Ζούρος[7], η Στέλλα Βοσνιάδου και η Βασιλική Ζόγκζα θα αποσαφηνίσουν σημαντικά θέματα που έχουν σημαντικές επιπτώσεις για τη διδασκαλία της εξέλιξης στη χώρα μας. ▮

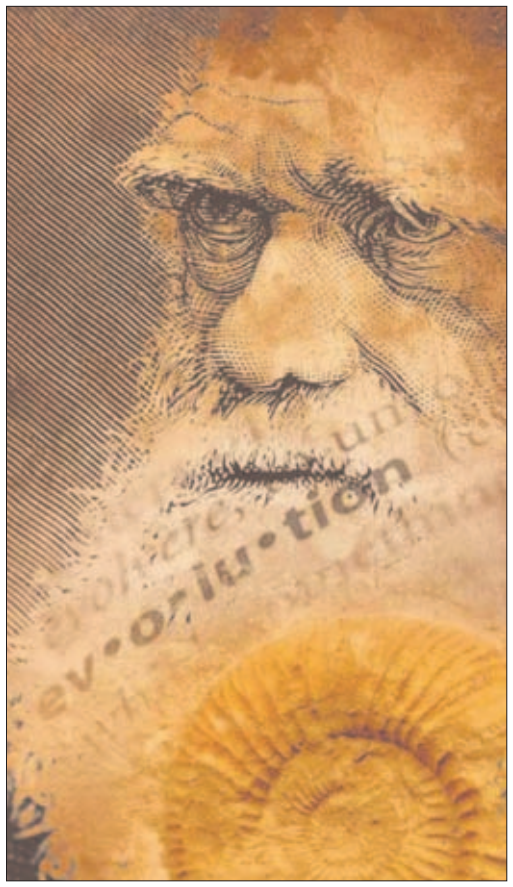

[1] Οι απόψεις που παρουσιάζονται εδώ αναπτύσσονται αναλυτικότερα στο Καμπουράκης Κ. (2009). Η διδασκαλία της θεωρίας της εξέλι-

Συνέδριο για τη διδασκαλία της Θεωρίας της Εξέλιξης,

Τα Εκπαιδευτήρια **ΓΕΙΤΟΝΑ** τιμώντας την επέτειο των 200 ετών από τη γέννηση του **Charles Darwin** και των 150 ετών από τη δημοσίευση του βιβλίου του με τίτλο *"On the Origin of Species by Means of Natural Selection"* διοργανώνουν συνέδριο με διεθνή συμμετοχή και θέμα

Η Διδασκαλία της Θεωρίας της Εξέλιξης: Θεωρητικά και Παιδαγωγικά Ζητήματα

Το συνέδριο θα διεξαχθεί στις **7-8 Νοεμβρίου 2009** στο Ίδρυμα **Ευγενίδου**, Λ.Συγγρού 387 Π. Φάληρο τηλ: 210-9469600

Η είσοδος θα είναι ελεύθερη για το κοινό και θα χορηγηθούν βεβαιώσεις παρακολούθησης.

Με την υποστήριξη των:

BRITISH COUNCIL | 75 YEARS OF CULTURAL RELATIONS

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Σάββατο 07/11/2009

09:45-12:00. **Ο κοινωνικός περίγυρος και το έργο του Charles Darwin πριν από την Προέλευση**

Συντονιστές: Σοφία Ριζοπούλου & Δημήτρης Νοταράς

Καθημερινότητα και προβληματισμοί στη Βικτωριανή Αγγλία πριν από τη δημοσίευση της θεωρίας του Charles Darwin.
Χρήστος Γρηπιώτης, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

Η ρομαντική θεώρηση της φύσης και η πιθανή επίδρασή της στο Δαρβίνο.
Παναγιώτα Βάσση, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

Η «μακρά αναμονή» του Δαρβίνου και ο ρόλος των θυσανόποδων.
Κώστας Μαννούρης, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Ανθισμένα φυτά του Δαρβίνου.
Σοφία Ριζοπούλου, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η ανάπτυξη της θεωρίας του Charles Darwin: 1839-1859.
Κώστας Καμπουράκης, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

12:30-14:30 **Τελεολογία και θρησκεία**

Συντονιστές: Κώστας Γαβρόγλου & Λαοκράτης Βάσσης

Darwin and religion: correcting the caricatures.
John Hedley Brooke, University of Oxford

The Darwin/Gray correspondence 1857-1869: an intelligent discussion about chance and design.
James G. Lennox, University of Pittsburgh

15:30-17:30 **Η θεωρία της εξέλιξης στην Ελληνική πραγματικότητα**

Συντονιστές: Στάθης Ψύλλος & Νίκος Καλλιμασιώτης

Η υποδοχή του Δαρβινισμού στην Ελλάδα.
Γιώργος Μαλάμης, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Οι αντιδράσεις της Εκκλησίας και της ακαδημαϊκής θεολογίας της Ελλάδος στη Δαρβινική θεωρία.
Βασίλης Ξυράφας, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

Γράφοντας για την εξέλιξη στα σχολικά βιβλία.
Κώστας Β. Κριμπάς, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γιατί ο Δαρβίνος έχει θέση στα σχολεία μας.
Ελευθέριος Ζούρος, Πανεπιστήμιο Κρήτης

18:00-20:00 **Η θεωρία της εξέλιξης από τη σκοπιά της ιστορίας και της φιλοσοφίας της επιστήμης**

Συντονιστές: Κώστας Στεργιόπουλος & Αλέξανδρος Αποστόλου

Το γονίδιο στην εξελικτική βιολογία και στη μοριακή γενετική: διαφορετικές εννοιολογικές προσεγγίσεις;
Μάνια Γεωργάτου, 2ο Πειραματικό Ενιαίο Λύκειο Αθηνών

Ρεαλισμός και εξελικτική θεωρία: εξηγώντας δαρβινικά την επιτυχία της επιστήμης Κώστας Στεργιόπουλος,
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο & 2ο Πειραματικό Γυμνάσιο Αθηνών

Αριστοτέλης – Δαρβίνος: βιολογικές και ψυχολογικές προσεγγίσεις με ιδιαίτερη έμφαση στις αισθητικές και νοητικές δυνάμεις των έμβιων όντων.
Χριστίνα Παπαχρήστου, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τελεολογία και βιολογία: τρεις πολύ παλιές τοποθετήσεις σε έναν πολύ σύγχρονο διάλογο.
Χαράλαμπος Σιεκκερής, University of Bristol

ξης: νοητικές παραστάσεις των μαθητών και προτάσεις διδασκαλίας. Στο Β. Ζόγκζα Θέματα Διδακτικής της Βιολογίας: Διδασκαλία και Μάθηση Βιολογικών Εννοιών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, 298-328, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα.

[2] Βλ. Dawkins, R. (2006). The God Delusion. Bantam Press, London., Gould, S. J. (1999). Rocks of Ages: Science and Religion in the Fullness of Life. Ballantine Books, New York, Conway Morris, S. (2003). Life's Solution: Inevitable Humans in a Lonely Universe. Cambridge University Press, Cambridge.

[3] Για μια σχετική έρευνα στην Ελλάδα βλ. Kampourakis K and Zogza V (2008) Students' intuitive explanations of the causes of homologies and adaptations. Science & Education, 17(1), 27-47

[4] Βλ. αντίστοιχα Evans ME (2008). Conceptual change and evolutionary biology: a developmental analysis. In Vosniadou S. (Ed.) International Handbook of Research in Conceptual Change, 263-294, Routledge, New York and London.· Kelemen D (2003) British and American children's preferences for teleofunctional explanations of the natural world. Cognition, 88, 201-221. · Kelemen D (2004) Are children "intuitive theists"?: reasoning about purpose and design in nature. Psychological Science, 15(5), 295-301,

[5] Βλ. Gould, S. J. (2000) [1989]. Wonderful Life: the Burgess Shale and the Nature of History. Vintage, London· Beatty, J. (2006). Replaying life's tape. Journal of Philosophy, CIII(7), 336-362.

[6] Για τα αποτελέσματα μιας τέτοιας διδασκαλίας βλ. Kampourakis K and Zogza V (2009) Preliminary evolutionary explanations: a basic framework for conceptual change and explanatory coherence in evolution. Science & Education, 18(10), 1313-1340

[7] Πρόσφατα κυκλοφόρησαν τα βιβλία των καθηγητών Κώστα Κριμπά και Λευτέρη Ζούρου, οι οποίοι είναι μέλη της Ακαδημίας Αθηνών και διακεκριμένοι εξελικτικοί βιολόγοι, με θέμα το Δαρβινισμό: Κώστας Β. Κριμπάς (2009) *Δαρβινισμός και η ιστορία του έως τις μέρες μας*. Εκδόσεις Ωκεανίδα, Αθήνα & Λευτέρης Ζούρος (2009) *Ας συμφιλιωθούμε με τον Δαρβίνο*. Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης, Ηράκλειο.

7-8 Νοεμβρίου 2009

Κυριακή 08/11/2009

10:00 – 12:15 **Συμπόσιο: Το ζήτημα της εννοιολογικής αλλαγής κατά τη διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης**

Συντονιστές: Βασιλική Ζόγκζα & Βασίλης Κουλαϊδής

Τα προβλήματα της εννοιολογικής αλλαγής στη μάθηση των φυσικών επιστημών και επιπτώσεις τους στη μάθηση και τη διδασκαλία.
Στέλλα Βοσνιάδου, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Γνωστικοί περιοριστικοί παράγοντες για τη μάθηση και την αποδοχή της θεωρίας της εξέλιξης.
Βασιλική Ζόγκζα, Πανεπιστήμιο Πατρών

Εννοιολογική οικολογία Ελλήνων φοιτητών για την εξέλιξη: η σχέση της με την εννοιολογική αλλαγή.
Κυριάκος Αθανασίου, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Πρώιμες εξελικτικές εξηγήσεις: ένα βασικό πλαίσιο για την επίτευξη εννοιολογικής αλλαγής και εξηγητικής συνοχής κατά τη διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης.
Κώστας Καμπουράκης, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

12:45-14:30 **Η διδασκαλία της εξέλιξης**

Συντονιστές: Κυριάκος Αθανασίου & Ευάγγελος Συμεωνίδης

How the history of research on industrial melanism can promote learning about the nature of science.
David W. Rudge, Western Michigan University

Η διδασκαλία της εξέλιξης στα πλαίσια της μεταγονιδιωματικής βιολογίας.
Γιώργος Θηραίος, Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών Ακαδημίας Αθηνών

Η εξέλιξη του ανθρώπου μέσα από τα εκθέματα και τις επιστημονικές συλλογές του Ανθρωπολογικού Μουσείου του Πανεπιστημίου Αθηνών.
Θεόδωρος Πίτσιος, Πανεπιστήμιο Αθηνών

15:30 – 17:30 **Συμπόσιο: Η διδασκαλία της θεωρίας της εξέλιξης εκτός της τυπικής εκπαίδευσης**

Συντονιστές: Ιωάννα Σουφλέρη & Αναστάσιος Ανέστης

Η διδασκαλία για τη μεταβολή των αβιοτικών παραγόντων στο Σαρωνικό κόλπο κατά την τελευταία 15ετία ως ρυθμιστικούπαράγοντα της μικροεξέλιξης.
Αναστάσιος Ανέστης, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

Διδάσκοντας την εξέλιξη μέσα από το παιχνίδι και τις τεχνικές της βιωματικής μάθησης: μια διδακτική πρόταση περιβαλλοντικής εκπαίδευσης από το WWF Ελλάς.
Ελένη Σβορώνου, Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, WWF Ελλάς

Ιχνηλατώντας δαρβινικές έννοιες στη λογοτεχνία: ανάδειξη δομικών στοιχείων ιστολογίου (blog) για εκπαιδευτική χρήση.
Μαρία Ξέστερνου, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

«Η φυσική επιλογή εν δράσει»: ένα θεατρικό δρώμενο για τη διδασκαλία της εξέλιξης.
Πηνελόπη Μυτιληναίου, 1ο Γυμνάσιο Βάρης

18:00 – 20:00 **Η εικόνα της θεωρίας της εξέλιξης στην Ελληνική Εκπαίδευση**

Συντονιστές: Λουκία Πρίνου & Κώστας Αρβανίτης

Η διδασκαλία της εξέλιξης στο ελληνικό σχολείο: παρελθόν και παρόν.
Λουκία Πρίνου, Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παρουσίαση των εννοιών της θεωρίας της εξέλιξης στα σχολικά εγχειρίδια των Θρησκευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης κατά την τελευταία εικοσαετία.
Παναγιώτης Ραβανίδης, Εκπαιδευτήρια ΓΕΙΤΟΝΑ

Η διδασκαλία της εξέλιξης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στη χώρα μας.
Βασιλική Περάκη, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Διερευνώντας τους παράγοντες που σχετίζονται με τη διδασκαλία της εξελικτικής θεωρίας μεταξύ καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
Παναγιώτης Στασινάκης, Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΠΛΕΥΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗΣ ΕΠΙΣΦΑΛΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

ΓΑΛΕΡΑ ...κωπηλάτες σε φροντιστήριο

Ας γνωριστούμε.

Σε ένα σημείωμα γνωριμίας λοιπόν, επιλέγουμε λίγα, αρχειακά για την γνώμη μας θέματα, με την ελπίδα να αποκαταστήσουμε μια επικοινωνία, μια σχέση διαλόγου και αλληλεπίδρασης με το χώρο της ιδιωτικής εκπαίδευσης, της επισφαλούς εργασίας αλλά και τον ιδιαίτερο δικό μας κόσμο της αριστεράς.

Το πρώτο θέμα αναφοράς αποτελεί ο καθορισμός του είδους της εργασίας του φροντιστηριακού καθηγητή. Είναι δηλαδή μια παροχή εργασίας ενός ελεύθερου επαγγελματία προς το φροντιστήριο ή κυριαρχούν σε αυτήν τα χαρακτηριστικά μιας εξαρτημένης εργασίας; Στο ερώτημα αυτό υπάρχει απάντηση και μάλιστα δικαστική με την οποία χαρακτηρίζεται εξαρτημένη. Θα λέγαμε απόφαση σωστή και δίκαιη αφού τα βασικά κριτήρια για μια τέτοια σχέση, ο τόπος και ο χρόνος εργασίας, καθορίζονται δεσμευτικά από το φροντιστήριο-εργοδότη. Με την ουσιαστική αυτή παραδοχή διαμορφώνεται όλο το εργασιακό πλαίσιο: καθορίζεται υποχρεωτική ασφάλιση των εργαζομένων στο ΙΚΑ, νοηματοδοτείται και διεκδικείται συλλογική σύμβαση εργασίας, οικοδομείται το δικαίωμα να αμειβόμαστε στις αργίες, να παίρνουμε δώρα Χριστουγέννων-Πάσχα, επίδομα αδείας, επίδομα γάμου, να υπολογίζονται τριετίες και τίτλοι σπουδών για την αμοιβή μας ...ακριβή λοιπόν κατάκτηση η εξαρτημένη σχέση εργασίας και αυτονόητη η ανάγκη υπεράσπισης της και στο σύνολο και στο επιμέρους.

Σήμερα την εργασιακή σχέση των εργαζομένων καθηγητών στα φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης καθορίζουν δυο συμβάσεις εργασίας μια πανελλαδική (μεταξύ ΟΙΕΛΕ και ΟΕΦΕ)* και μία για τον νομό Αττικής (μεταξύ ΣΕΦΚ και ΕΣΙΦΜΕΑ)**, με τη δεύτερη κατά παράδοση πολύ καλύτερη εξαιτίας και της σταθερής αγωνιστικής στάσης του Συλλόγου Εργαζομένων στα Φροντιστήρια Καθηγητών. Είναι μάλιστα ιδιαίτερα σημαντικό ότι η τελευταία σύμβαση για τον νομό Αττικής υπογράφτηκε χωρίς παραπομπή σε υποχρεωτική διαιτησία(που αποτελούσε το καθεστώς) με δύο σημαντικά κέρδη: η εργοδοσία να αναγνωρίσει το εύλογο του περιεχομένου της σύμβασης και να αρθούν εκ των πραγμάτων παλαιότερες ενστάσεις της ως προς την νομιμότητα της συλλογικής εκπροσώπησης και των εργαζομένων και των εργοδοτών .

Έτσι λοιπόν ενώ το θεσμικό πλαίσιο επιτρέπει μια αισιοδοξία και η όλη δράση μας είχε το τελευταίο διάστημα επιτυχίες, η εργασιακή πραγματικότητα της πλειοψηφίας των καθηγητών είναι άσχημη και σε κάποιες περιπτώσεις εξευτελιστική. Το τοπίο κυριαρχείται από άτυπες και παράνομες «προσωπικές συμβάσεις» με αμοιβές που απέχουν εξαιρετικά από τις προβλέψεις (η σύμβαση χωρίς υπερβολή από κάτω όριο αμοιβής, έχει μετατραπεί σε μισθολογική οροφή). Η εισφοροδιαφυγή προς το ΙΚΑ είναι πολύ μεγάλη καθιστώντας την κατοχύρωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος αδύνατη. Η εσκεμμένα πολύ μικρή εβδομαδιαία απασχόληση κάνει τους ανθρώπους να μοιράζουν την ημέρα τους από φροντιστήριο σε ιδιαίτερο και πάλι φροντιστήριο και τους αφήνει ευάλωτους σε κάθε είδους πιέσεις και συμπεριφορές αφού φαντάζει πολύ εύκολη η αντικατάσταση τους. Η καταβολή δώρων και επιδόματος αδείας αποτελούν εξαίρεση. Ακόμα και η πληρωμή των επίσημων αργιών αμφισβητείται.

> ...ενώ το θεσμικό πλαίσιο επιτρέπει μια αισιοδοξία και η όλη δράση μας είχε το τελευταίο διάστημα επιτυχίες, η εργασιακή πραγματικότητα της πλειοψηφίας των καθηγητών είναι άσχημη και σε κάποιες περιπτώσεις εξευτελιστική.

Θα πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι η κατάσταση διαμορφώνεται σε μια κοινωνική πραγματικότητα που δεσμεύει ασφυκτικά ανθρώπους και συλλογικότητες. Η ανεργία των νέων αποφοίτων των «καθηγητικών σχολών» είναι πολύ μεγάλη. Οι νέοι εργαζόμενοι θεωρούν «πέρασμα» την δουλειά στα φροντιστήρια προς κάτι καλύτερο, ζούνε την εμπειρία του «επιτυχόντος αλλά μη διοριζόμενου» στον ΑΣΕΠ, τρέχουν σε ενισχυτική και πρόσθετη διδακτική στήριξη για λίγα μόρια (αφού και τα ελάχιστα χρήματα θα δοθούν κάποιο επόμενο έτος), εγκαταλείπουν τα σπίτια τους για κάποια θέση αναπληρωτή στην επαρχία, χτίζουν το πολύ μικρό φροντιστήριο των δύο δωματίων της γειτονιάς. Τα κόμματα επιδεικτικά αγνοούν ανθρώπους και ανάγκες. Οι οπαδοί των κομμάτων εξουσίας δεν έχουν συνδικαλιστική έκφραση στα σωματεία του χώρου , οι αριστεροί προσπαθούν συχνά στην εργασιακή τους ζωή να ξεχάσουν την αριστερή τους τοποθέτηση ενώ στην κομματική τους ζωή ψελλίζουν ενοχικά την εργασιακή τους ιδιότητα , τέλος όλοι μαζί σε εκλογές, διακηρύξεις και συμπόσια πολεμούν την «επάρατο παραπαιδεία».

Αν σε όλα αυτά πρέπει να αντιδράσουμε, οφείλουμε πρώτιστα να μαζικοποιήσουμε τα σωματεία του χώρου, να προβληματιστούμε και πιθανά να τροποποιήσουμε τη δομή του συνδικαλιστικού κινήματος , να προτάξουμε αποφασιστικά την ενότητα και συσπείρωση όλων των αριστερών δυνάμεων. Στο επίπεδο των στόχων η συμφωνία των αριστερών δυνάμεων είναι μεγάλη, το πλαίσιο ικανοποιητικό, η δυνατότητα βελτίωσης σε αιτήματα και ιεραρχήσεις δεδομένη, η οικοδόμηση όμως μιας συναδελφικής συντροφικής αλληλεγγύης μακριά από καχυποψίες και μικροσκοπιμότητες αποτελεί ζητούμενο. Όπως ζητούμενο είναι μια ριζοσπαστική ανανεωτική αριστερά με γνώση, με ιδέες και προτάσεις για όλο το φάσμα της ιδιωτικής εκπαίδευσης.

Άραγε οι δεκάδες χιλιάδες εργαζόμενοι σε ιδιωτικά σχολεία, σε φροντιστήρια ξένων γλωσσών, σε φροντιστήρια μέσης εκπαίδευσης, στην επαγγελματική κατάρτιση, σε όλη την ιδιωτική μεταλυκειακή εκπαίδευση θα συνεχίσουν να αποτελούν κομμάτι μιας ξεχασμένης κοινωνίας; Ας μην το επιτρέψουμε. ▮

... για τους κωπηλάτες Α.Σ

* Ομοσπονδία Ιδιωτικών Εκπαιδευτικών Λειτουργών Ελλάδας-Ομοσπονδία Εκπαιδευτών Φροντιστών Ελλάδας.

** Σύλλογος Εργαζομένων στα Φροντιστήρια καθηγητών –Επαγγελματικό Σωματείο Ιδιοκτητών Φροντιστηρίων Μέσης Εκπαίδευσης Αττική

● ΥΓ. Στις 6,7,8 Νοέμβρη γίνονται εκλογές στο ΣΕΦΚ. Το ψηφοδέλτιο της Ριζοσπαστικής Ανανεωτικής Κίνησης Εκπαιδευτικών (ΡΑΚΕ) πρέπει να στηριχθεί και όχι απλά να ψηφιστεί. Καλούμε όλους τους συναγωνιστές και συντρόφους εργαζόμενους καθηγητές σε φροντιστήρια νομού Αττικής, να δηλώσουν διαθεσιμότητα στη «θεματική παιδείας ΣΥΡΙΖΑ» ΑΜΕΣΑ.

E-mail: SYRIZA-Education@googlegroups.com

Τηλέφωνα επικοινωνίας: 6974705597 και 6972120134.

Η φιλοσοφία της διεκπεραίωσης, οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί

και οι διδακτικές ασκήσεις στη Φιλοσοφική Σχολή

Με αφορμή την εκδήλωση ενδιαφέροντος για τις διδακτικές ασκήσεις των φοιτητών σε ημερίδα που διοργανώθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2009 στην αίθουσα AULA της Φιλοσοφικής Σχολής Αθήνας.

ΝΑΓΙΑ ΓΙΑΝΝΑΚΙΤΣΑ*

Εδώ και δεκαετίες η Φιλοσοφική Σχολή Αθήνας εξυπηρετεί κυριολεκτικά χιλιάδες φοιτητών των λεγόμενων καθηγητικών σχολών προκειμένου οι παραπάνω σπουδαστές να συμπληρώσουν το δελτίο τους με τις αναγκαίες παρακολουθήσεις διδασκαλιών σε πειραματικά και καμιά φορά σε άλλα σχολεία της δημόσιας δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Η άσκησή τους προϋποθέτει ένα σύνολο θεωρητικών γνώσεων τις οποίες άλλοι διαθέτουν και άλλοι όχι. Εκτός από τις επισκέψεις-παρακολουθήσεις στα πειραματικά σχολεία οι φοιτητές αποκλειστικά του τομέα Παιδαγωγικής είναι υποχρεωμένοι να κάνουν και μία ατομική διδασκαλία για την οποία τουλάχιστον επί εποχής μου (υπήρξα επόπτρια των διδακτικών ασκήσεων για την τριετία 2002-2005) προετοιμάζονται με τη βοήθεια του επόπτη ή της επόπτριας. Ο αριθμός των φοιτητών κάθε φορά που έπρεπε να προετοιμαστούν ήταν πραγματικά υπερβολικός και υπερέβαινε τις ανθρώπινες δυνάμεις μας σε ζητήματα οργάνωσης και συντονισμού τους. Η Σχολή όμως δεν φρόντισε ποτέ, ούτε μέχρι σήμερα, να βρει λύσεις που θα έβγαζε τους φοιτητές και τους συνοδούς τους από μία διεκπεραιωτική διαδικασία, τυπικής παρουσίας για τους περισσότερους, των ομαδικών παρακολουθήσεων-διδασκαλιών.

Οι αιτίες για την περισσότερο διεκπεραιωτικής αντίληψης λειτουργία αυτού του παλαιού θεσμού πρέπει να αναζητηθούν σε όλο το φάσμα των πραγμάτων και των ανθρώπων που τις πλαισιώνουν. Τα κακώς κείμενα ορισμένων σχολών δεν εξαιρούνται ούτε αυτή τη φορά και δεν διαφέρουν από τα γενικότερα προβλήματα. Ελλιπής χρηματοδότηση, συγκεντρωτισμός και αδυναμία ανάθεσης έργου σε καινούρια πρόσωπα, συνεχής και αυξανόμενος αριθμός φοιτητών κ.λ.π.

Στις αιτίες ας προστεθεί και το φάντασμα του δημοσιοϋπαλληλικού πνεύματος που πλανιέται σε κάθε δημόσιο χώρο.

Την παρασκευή 16 Οκτωβρίου στην αίθουσα AULA (το αναγνωρίζω ως θετική προσπάθεια), προσήλθαν καθηγητές και καθηγήτριες των πειραματικών σχολείων ύστερα από πρόσκληση του Τομέα Παιδαγωγικής και συζήτησαν επί του φαινομένου του υψηλότατου αριθμού των φοιτητών που λαμβάνει μέρος στις διδακτικές ασκήσεις, για τη συμπεριφορά των εν λόγω φοιτητών, τις ελλιπείς συνήθως γνώσεις τους που δεν είναι αρκετές ούτε για να συμπληρώσουν σχετικό έντυπο που αναφέρεται στους σκοπούς, τους στόχους, τη μέθοδο, τα μέσα, την αξιολόγηση των μαθητών, τη βιβλιογραφία που χρησιμοποίησε ο διδάσκων κ.ά. Ήταν κοινή δηλαδή η διαπίστωση της εν λόγω κατάστασης. Οι υπεύθυνοι καθηγητές (πανεπιστημιακοί) κράτησαν τις σημειώσεις τους και ίσως προσπαθήσουν για το καλύτερο.

Εγώ προσωπικά (καθηγήτρια φιλόλογος με οργανική θέση σε πειραματικό σχολείο) θα ήθελα να υπήρχε συνεργασία τόσο πριν την επίσκεψη των φοιτητών όσο και μετά προκειμένου να προετοιμάσουμε την επίσκεψη των σπουδαστών, αποσκοπώντας τουλάχιστον από τη μεριά μας σε μια πιο γόνιμη παρουσία και ακόμη γονιμότερο αποτέλεσμα. Το ίδιο άλλωστε προσπάθησα να κάνω και άλλοτε ως επόπτρια με τους φοιτητές, αφιερώνοντας όλο μου τον ελεύθερο χρόνο, ακόμη και τις αργίες, προκειμένου να προετοιμαστούν για τις ατομικές διδασκαλίες. Όμως και αυτό το έργο πολλές φορές χάνεται, δεν επαναλαμβάνεται, δεν οργανώνεται σταθερά στις ίδιες βάσεις. Πέρα όμως από τις καλές προθέσεις και τις ευλογίες όλων, είναι αναγκαίες κάποιες διαπιστώσεις και ακόμη αναγκαιότερες κάποιες προτάσεις.

1. Η φιλοσοφία της διεκπεραίωσης διαπερνά μεγάλο μέρος του ελληνικού Δημοσίου για διαφορετικούς κάθε φορά λόγους και αιτίες. Με τους φοιτητές όμως που αρχίζουν να ασκούν κατά κάποιο τρόπο το μελλοντικό τους επάγγελμα για πρώτη φορά, τα πράγματα γίνονται πολύ σοβαρά αν σκεφθεί κανείς τις αποσκευές αισιοδοξίας και επαγγελματικής επάρκειας με τις οποίες εφοδιάζονται.

2. Το σημαντικότερο πρόβλημα στις παραπάνω ασκήσεις είναι ο υπερβολικά υψηλός αριθμός σπουδαστών.

3. Η επιμόρφωση των φοιτητών στην πρακτική τους άσκηση μπορεί να αποκτήσει το επιθυμητό αποτέλεσμα, μόνο αν χωριστούν σε πολλές και μικρές ομάδες και προετοιμάζονται κατάλληλα, τόσο γι΄ αυτό που θα διδάξουν, όσο και γι΄ αυτό που θα διδαχθούν.

4. Οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να επιμορφωθούν κι αυτοί τόσο σε ζητήματα διδακτικής και μεθοδολογίας, όσο και σε θέματα της πανεπιστημιακής λειτουργίας.

5. Πρέπει να υπάρξει διαχωρισμός φοιτητών με αφετηρία την επιθυμία τους γι΄ αυτό που θέλουν να κάνουν μελλοντικά. Γι' αυτούς που θα ακολουθήσουν άλλο δρόμο από αυτόν της Εκπαίδευσης, δεν είναι απαραίτητη η πρακτική άσκηση στα σχολεία.

Οι θυσίες ορισμένων εκπαιδευτικών από τη μια πλευρά και η αδιαφορία κάποιων άλλων από την άλλη δεν λύνουν τα προβλήματα. Ίσως να πρέπει κάποια πράγματα να γίνουν πιο ευρύχωρα και να φιλοξενήσουν και άλλες απόψεις και προτάσεις. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζονται π.χ. το χώρο τους για να προετοιμαστούν και να δουλέψουν και οι φοιτητές μεγαλύτερο αριθμό εποπτών και εποπτριών καλά προετοιμασμένων. ▮

*Εκπαιδευτικός

Επιτέλους οι ταινίες βγήκαν απ' τις θήκες!

Σε νέους σύγχρονους και ιδιόκτητους χώρους η Ταινιοθήκη της Ελλάδος

Ως «κιβωτό της κινηματογραφικής μνήμης» χαρακτηρίζεται από πολλούς η Ταινιοθήκη της Ελλάδος, που το Σαββατόβραδο της 11ης Οκτωβρίου γιόρτασε την έναρξη της λειτουργίας των νέων ιδιόκτητων χώρων της. Είναι οι χώροι της Λαΐδας. Πρόκειται για το διατηρητέο κτίριο του παλιού ιστορικού κινηματογράφου Λαΐς στη συμβολή της Ιεράς Οδού και της οδού Μ. Αλεξάνδρου στο Μεταξουργείο, που ανακατασκευάστηκε για να μπορεί να εκπληρώσει το ρόλο μιας σύγχρονης Ταινιοθήκης.

ΚΛΕΟΝΙΚΗ ΑΛΕΞΟΠΟΥΛΟΥ

Ο δράκος (1956), Νίκος Κούνδουρος

Μετά από την ένδοξη διαδρομή δεκαετιών στο Μέγαρο Δεληγιώργη, στο ιστορικό κτίριο της οδού Κανάρη 1, όπου εξέθρεψε γενιές κινηματογραφόφιλων, τώρα πια η Ταινιοθήκη έχει ένα δικό της ιδιόκτητο χώρο που της δίνει νέες μεγάλες δυνατότητες. Πριν μιλήσουμε για το σήμερα να αναφέρουμε απλά και μόνο τα ιδρυτικά μέλη της: Μόνα Μητροπούλου, Άγγελος Προκοπίου, Στρατής Μυριβήλης, Ηλίας Βενέζης, Ειρήνη Καλκάνη, Άλκης Θρύλος, Μιχάλης Κακογιάννης, Ελένη Βλάχου, Νίκος Κούνδουρος, Σπύρος Σκούρας, Γρηγόρης Γρηγορίου, Γιώργος Ζερβός, Βίκτωρ Μιχαηλίδης και άλλοι. Και να μνημονεύσουμε ιδιαίτερα την Αγλαΐα Μητροπούλου, πρώτη γενική γραμματέα και αργότερα πρόεδρο του ιδρύματος, που πρώτα απ' όλα όμως υπήρξε η ψυχή του θεσμού, με την τεράστια και ανεκτίμητη προσφορά όχι μόνο στην κινηματογραφική, αλλά γενικότερα στην καλλιτεχνική και αισθητική παιδεία αυτού του τόπου.

Στο νέο χώρο

Στο νέο ιδιόκτητο χώρο της η Ταινιοθήκη φιλοδοξεί να αποτελέσει πολιτιστικό χώρο εθνικής εμβέλειας περιλαμβάνοντας δύο αίθουσες προβολών, θερινό κινηματογράφο, φουαγιέ, μουσείο κινηματογράφου, βιβλιοθήκη, αναγνωστήριο οπτικοακουστικών και οπτικοακουστικά αρχεία. Διαθέτει επίσης ένα μαγευτικό εξώστη, με την κτιστή οθόνη του θερινού σινέ Λαΐς και τις απαραίτητες τεχνικές υποδομές, ώστε να βλέπει προς την Ακρόπολη. Να θυμίσουμε εδώ ότι τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό του κτιρίου που στεγάζει πια την Ταινιοθήκη ανέλαβε ο (και δικός μας) αρχιτέκτονας Νίκος Μπελαβίλας.

Η Ταινιοθήκη παίζει τριπλό ρόλο: λειτουργεί ως μουσείο, ψηφιακή βιβλιοθήκη αλλά και ως φορέας καλλιέργειας της κινηματογραφοφιλίας προβάλλοντας ταινίες απ' όλο τον κόσμο. Αποτελεί πολιτιστικό φορέα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα με στόχο την έρευνα, συγκέντρωση, διάσωση και προβολή της ελληνικής και παγκόσμιας κινηματογραφικής κληρονομιάς.

Ο πρόεδρος της Ταινιοθήκης, Νίκος Κούνδουρος, χαιρέτισε τα εγκαίνια με μια μικρή και αναγκαία αναδρομή στο ιστορικό στέγασης της Ταινιοθήκης γιατί, όπως είπε, «είναι φανερό ότι αυτό το κτίριο δεν μας το χάρισε κανείς». Ο Θεόδωρος Αγγελόπουλος, ο Μιχάλης Κακογιάννης κι ο Παντελής Βούλγαρης είναι μερικοί μόνο από τους ανθρώπους του κινηματογραφικού χώρου που στάθηκαν σύμμαχοι της Ταινιοθήκης καθ' όλη αυτή τη μακρά προσπάθεια.

Η Ταινιοθήκη της Ελλάδος πρωτο-ιδρύθηκε από την Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου Αθηνών το 1950, λειτουργώντας ως ένα από τα πρώτα κινηματογραφικά αρχεία στα Βαλκάνια. Από το 1983 γίνεται τακτικό μέλος της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Κινηματογραφικών Αρχείων (FIAF), και ιδρυτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Κινηματογραφικών Αρχείων (ACE). Οι δεσμοί της με τη γαλλική Ταινιοθήκη και τα άλλα διεθνή Αρχεία είναι ισχυροί. Συνεργάζεται επίσης με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Ο πλούτος της Ταινιοθήκης

Ο πλούτος που φυλάσσει στους χώρους της η Ταινιοθήκη είναι κάθε άλλο παρά ευκαταφρόνητος. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων της, λειτουργεί από το 1990 το μοναδικό στην Ελλάδα εργαστήριο συντήρησης και αποκατάστασης ταινιών. Ο όγκος της συλλογής των ταινιών σε φιλμ περιλαμβάνει 10.000 τίτλους ελληνικών και ξένων κινηματογραφικών έργων, μεταξύ των οποίων ταινίες γερμανικού εξπρεσιονισμού, ταινίες Γάλλων κλασικών όπως ο Ρενουάρ, καθώς και σπουδαία δείγματα ιαπωνικού κινηματογράφου. Μέχρι σήμερα έχουν αποκατασταθεί 25 ελληνικές ταινίες, ιδιαίτερα σπάνιες και σημαντικές για την ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου, όπως η Αστέρω του Δημήτρη Γαζιάδη (1929) ή ο Δράκος του Νίκου Κούνδουρου (1956). Υπάρχει επίσης η δυνατότητα πρόσβασης σε μια μεγάλη συλλογή ελληνικών και ξένων ταινιών σε μορφή VHS και DVD (έχει ήδη πραγματοποιηθεί η ψηφιοποίηση 55 ωρών οπτικοακουστικού υλικού), καθώς και η δυνατότητα συμμετοχής σε ευρωπαϊκές ψηφιακές βάσεις δεδομένων.

Οι λειτουργίες της Ταινιοθήκης ποικίλουν και οι δυνατότητες που δίνει στους παντός είδους κινηματογραφόφιλους είναι πολλές. Καταρχήν λειτουργεί ως μουσείο Κινηματογράφου φέροντας το όνομα της ιδρύτριάς της, Αγλαΐας Μητροπούλου. Ταυτόχρονα οργανώνει καθημερινές προβολές, προωθεί τον ελληνικό κινηματογράφο στο εξωτερικό, διοργανώνει θεματικά αφιερώματα, περιοδικές εκθέσεις, προβολές στην περιφέρεια και επιστημονικές ημερίδες, καθώς και το Φεστιβάλ Πρωτοποριακού Κινηματογράφου, μια πρωτοβουλία που βρίσκεται σε εξέλιξη τα τελευταία τέσσερα χρόνια. Τέλος, μπορεί κανείς να επισκεφτεί τη βιβλιοθήκη της Ταινιοθήκης, της οποίας η συλλογή περιλαμβάνει 2.500 τίτλους βιβλίων και 6.000 κινηματογραφικά περιοδικά.

Ένα ξεχωριστό κεφάλαιο συνιστά η ελπίδα της Ταινιοθήκης να αποτελέσει σημείο ανα-

Οι περιπέτειες του Βιλλάρ (1924) Ζοζέφ Χεπ

Η Αστέρω (1929) Δημήτρης Γαζιάδης

Ο αγαπητικός της βοσκοπούλας (1932), Δημήτρης Τσακίρης

Η φόνισσα (1976) Κώστας Φέρρης

φοράς στην οργάνωση της κινηματογραφικής εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της. Επιδιώκεται συστηματικά η συνεργασία της επιτροπής για το συντονισμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων του Ιδρύματος με την αρμόδια διεύθυνση του υπεύθυνου Υπουργείου για την επεξεργασία προγραμμάτων κινηματογραφικής αγωγής. Σκοπός του εκπαιδευτικού τομέα κινηματογράφου είναι η προσέγγιση και διάδοση της 7ης Τέχνης στο ευρύ κοινό. Συγκεκριμένα περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως ξεναγήσεις στο μουσείο ή ειδικές προβολές για τους φοιτητές του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Παντείου Πανεπιστημίου, ιδιαίτερα των τμημάτων ΜΜΕ, καθώς και για τους σπουδαστές ιδιωτικών κινηματογραφικών και θεατρικών σχολών. Προβλέπεται επίσης η δυνατότητα πρακτικής άσκησης.

Κλείνοντας οφείλουμε να αναφερθούμε στην προσδοκία της Ταινιοθήκης να επεξεργαστεί αυτές τις προτάσεις μαζί με τη νέα ηγεσία του Υπουργείου Παιδείας και του Υπουργείου Πολιτισμού, ώστε οι διάφορες ιδέες που υπάρχουν στο τραπέζι, με σκοπό την ενθάρρυνση της κινηματογραφοφιλίας, της μελέτης της 7ης Τέχνης και κατ' επέκταση της κινηματογραφικής δημιουργίας, να πάρουν σύντομα σάρκα και οστά. Να σημειώσουμε τέλος ότι το έργο της Ταινιοθήκης συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Υπουργείο Πολιτισμού. ▮

ΜΑΡΙΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ:

Δίνονται δυνατότητες για να οργανωθεί με συστηματικότερο τρόπο η κινηματογραφική παιδεία

Ερ: Με ποιο τρόπο συμβάλλει η μετεγκατάσταση της Ταινιοθήκης στον εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση του ρόλου της στην κινηματογραφική εκπαίδευση; Πώς ακριβώς προωθείται, μέσω της νέας Ταινιοθήκης, η έρευνα γύρω από τον κινηματογράφο αλλά και η ίδια η κινηματογραφική δημιουργία;

Μ.Κ.: Στον καινούριο χώρο της Ταινιοθήκης δίνονται δυνατότητες για να οργανωθεί η κινηματογραφική παιδεία με συστηματικότερο τρόπο για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης: Για την προσχολική εκπαίδευση θα οργανωθούν ειδικά εργαστήρια και για την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια θα μετεξελιχθούν προγράμματα που είχε ήδη εισάγει η Ταινιοθήκη, σε συνεργασία με άλλες ευρωπαϊκές ταινιοθήκες, όπως κύκλους γνωριμίας κι εμβάθυνσης στην ιστορία του παγκόσμιου και ελληνικού κινηματογράφου. Αυτό όμως στο οποίο θα συμβάλει περισσότερο η μεταστέγαση στον καινούριο χώρο είναι ο συστηματικότερος προγραμματισμός, που θα επιτρέψει στους κινηματογραφόφιλους αλλά και στους σπουδαστές των κινηματογραφικών και τηλεοπτικών σχολών να έχουν μια πλουσιότερη ενημέρωση με αναδρομές τόσο στην ιστορία του παγκόσμιου κινηματογράφου όσο και σε νέα ρεύματα και τάσεις που απασχολούν σήμερα την κινηματογραφική κοινότητα. Παράλληλα, η πρόσβαση στο ψηφιακό απόθεμα τόσο της Ταινιοθήκης όσο και του Κέντρου Κινηματογράφου θα επιτρέψει στους ερευνητές και τους φοιτητές τη συστηματικότερη μελέτη του συνολικού σχεδόν corpus του ελληνικού κινηματογράφου.

Ερ: Τι είδους εκδηλώσεις, προβολές κλπ. προγραμματίζετε για το επόμενο διάστημα, που θα ενδιέφεραν τόσο το ευρύ κοινό όσο και τους πιο ειδικούς θαυμαστές της 7ης Τέχνης;

Μ.Κ.: Προγραμματίζονται σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης η προβολή έργων που παράγονται από το Στούντιο Μπέλα Μπάλαζ, ένα αφιέρωμα στη Μάρθα Μεζάρος με προβολή του συνολικού έργου της, καθώς και ένα αφιέρωμα στο Νίκο Κούνδουρο και την εποχή του, που θα συνδυαστεί με τις σχετικές εκθέσεις φωτογραφίας στο Μουσείο Μπενάκη και στην Ταινιοθήκη. Ακόμα προγραμματίζονται αφιερώματα για τον βραζιλιάνικο, τσέχικο, αλβανικό και ισπανικό κινηματογράφο, καθώς και για τον κινηματογράφο του Χονγκ Κονγκ.

Η Μαρία Κομνηνού, καθηγήτρια στο τμήμα ΕΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών, είναι γενική γραμματέας του Διοικητικού Συμβουλίου της Ταινιοθήκης Ελλάδος

Αίθουσα προβολής

Η είσοδος από Μ. Αλεξάνδρου και Ιερά Οδό

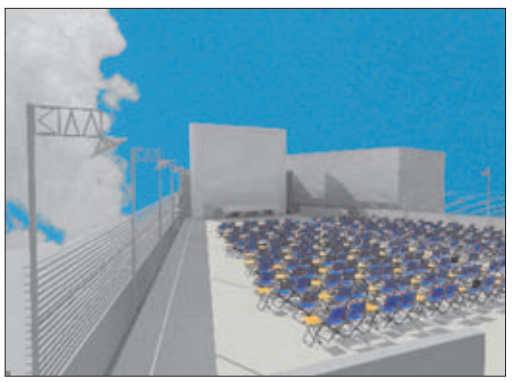
Ο θερινός κινηματογράφος (μακέτα)

«Είναι καλύτερα τα καλοφτιαγμένα κεφάλια από τα παραγεμισμένα»

Στη συζήτηση για τα ζητήματα της Παιδείας με τους Ν.Θεοτοκά, Α.Μπαλτά και Π.Χαραμή που δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος του «Παιδεία και Κοινωνία», είχε επισημανθεί εκτός των άλλων ότι οι διεκδικήσεις του εκπαιδευτικού κινήματος θα έπρεπε να στραφούν εμφατικά στα ζητήματα περιεχομένου της παιδείας και της μόρφωσης, ανακινώντας τα ζητήματα της έμπνευσης, της φαντασίας και της δημιουργικότητας στην εκπαίδευση.
Σχετικά με τη δημιουργικότητα στην εκπαίδευση ο François Taddei, ερευνητής και διευθυντής του Κέντρου διεπιστημονικών ερευνών στην Ιατρική σχολή του Paris-Descartes, παρέδωσε στις αρχές του έτους μία έκθεση στον ΟΟΣΑ.
Στη συνέντευξη που ακολουθεί, η οποία δημοσιεύθηκε στη Le Monde στις 15 Σεπτέμβρη, ο François Taddei απαντά σε ερωτήσεις σχετικά με την αναγκαιότητα του επαναπροσανατολισμού όλης της εκπαίδευσης με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών και με σκοπό την απελευθέρωση της δημιουργικότητας.

Ο François Taddei

Καλημέρα, μόλις παραδώσατε μία έκθεση στον ΟΟΣΑ σχετικά με τη δημιουργικότητα στην εκπαίδευση, αλλά τι στ' αλήθεια εννοείτε με τον όρο «δημιουργικότητα»;

Η δημιουργικότητα δεν μπορεί να ειδωθεί, όπως στην αρχαιότητα, σαν μια μούσα που επισκέπτεται κάποια μεγάλα πνεύματα κατά τη διάρκεια της νύχτας, αλλά μάλλον σαν μια ικανότητα να απαντούμε στις προκλήσεις που καθένας από μας ενδέχεται να συναντήσει.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα υποχρεώνουν τους μαθητές να αποκτήσουν πολλές γνώσεις. Αυτό δεν γίνεται σε βάρος της ανάπτυξης της προσωπικότητας και επομένως της δημιουργικότητάς τους;

Καλύτερα να δημιουργούμε καλοφτιαγμένα κεφάλια παρά παραφορτωμένα. Καλύτερα να αναπτύσσουμε τις μεταϊκανότητες, την ικανότητα να μαθαίνουμε, να αναλύουμε, να συνθέτουμε, να δημιουργούμε. Επιπλέον, οι έρευνες δείχνουν ότι οι θεμελιώδεις γνώσεις αποκτώνται ευκολότερα όταν λαμβάνουμε υπόψη μας τη δημιουργικότητα των παιδιών.

Πώς μπορούμε να συνδυάσουμε ελευθερία σκέψης και πειθαρχική διδασκαλία;

Όταν η πειθαρχική διδασκαλία επιβάλει την αποστήθιση, δεν μπορεί προφανώς να προωθήσει την ελευθερία της σκέψης. Αλλά όταν προκαλεί τους μαθητές να καταλάβουν, να ψάξουν, μπορεί να επιτρέπει την εμβάθυνση.

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η «ψηφιακή γνώση ανάγνωσης και γραφής» είναι μία από τις προϋποθέσεις της δημιουργικότητας, της καινοτομίας και του επιχειρηματικού πνεύματος. Πότε θα έχουμε στο σχολείο μια εκπαίδευση βασισμένη σε συμμετοχικό, συνεργατικό και συλλογικό δίκτυο (social media);

Όπως είναι απαραίτητο να καταπολεμήσουμε τον αναλφαβητισμό, γεγονός που επιτρέπει την είσοδο στην γραπτή γνώση, είναι απαραίτητο για τους πολίτες του 21ου αιώνα να γίνουν κάτοχοι των ψηφιακών εργαλείων. Κάποιες χώρες το έχουν αντιληφθεί, γι αυτό τοποθετούν το Internet και τις νέες τεχνολογίες στην καρδιά της εκμάθησης. Δεν έχουμε παρά να ελπίζουμε ότι και η Γαλλία θα ανακτήσει γρήγορα το χαμένο έδαφος.

Αντί να φοβόμαστε τα όσα μπορούμε να βρούμε στο Internet, πρέπει να μάθουμε στους νέους να ελέγχουν την όλο και μεγαλύτερη ροή των πληροφοριών.

Υπάρχουν χώρες των οποίων το εκπαιδευτικό σύστημα επιτρέπει περισσότερη δημιουργικότητα;

Οι αγγλοσαξωνικές και οι σκανδιναβικές χώρες έχουν αναντίρρητα τοποθετήσει τη δημιουργικότητα στην καρδιά του εκπαιδευτικού τους συστήματος. Όχι μόνο στον καλλιτεχνικό τομέα. Σκοπός τους είναι να προωθήσουν γενικότερα την καινοτομία σε όλους τους τομείς της γνώσης.

Σε μία τάξη 25-35 μαθητών, πως μπορεί ο δάσκαλος να μεταδώσει γνώση και να κεντρίσει τη φαντασία;

Η εμπειρία δείχνει ότι κάνοντας τους μαθητές να δουλέψουν σε μικρές ομάδες καλά πλαισιωμένες τους επιτρέπεται να προωθήσουν τις συναναστροφές τους, τη δημιουργικότητά τους, την ικανότητά τους να παράγουν γνώσεις συνεργαζόμενοι και ασκώντας την κριτική τους ικανότητα με εποικοδομητικό τρόπο.

Η εισαγωγή της δημιουργικότητας θέτει το ζήτημα της αξιολόγησης των μαθητών. Εάν είναι εύκολο να κομίσουμε μια διόρθωση σε μια υπαγόρευση (σημειώνοντας τα λάθη) ή σε μια άσκηση μαθηματικών (σημειώνοντας τα λάθη στους υπολογισμούς), τα πράγματα είναι διαφορετικά με τη δημιουργικότητα.. Οφείλουμε να την αξιολογήσουμε; Εάν ναι, ποια θα είναι τα αντικειμενικά κριτήρια αξιολόγησης της δημιουργικότητας;

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διεξήγαγε μία συζήτηση πάνω σ' αυτό το ζήτημα την περασμένη άνοιξη. Μερικοί φοβούνται ότι προσπαθώντας να μετρήσουμε τη δημιουργικότητα καταλήγουμε να την καταστρέφουμε.

Μερικές χώρες παραιτήθηκαν από το να ταξινομήσουν τους μαθητές τους αξιολογώντας τους με τρόπο συγκριτικό. Αξιολογούν ατομικά τις γνώσεις και προτρέπουν τους μαθητές να προοδεύουν. Για να αξιολογήσεις τη δημιουργικότητα ενός έργου ή μιας επιστημονικής ανακάλυψης, το consensus μάλλον πρέπει να αναζητηθεί στους ειδικούς του εκάστοτε τομέα.

[...]

Ο κόσμος μας καθοδηγείται κατά 99% από την βραχυπρόθεσμη αποδοτικότητα. Ποιος χώρος υπάρχει για τη δημιουργικότητα; Η δημιουργικότητα χρειάζεται χρόνο για να δώσει αποτελέσματα.

Είναι σημαντικό να δημιουργήσουμε τόπους όπου οι μακροπρόθεσμοι στόχοι υπερέχουν, και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η εκπαίδευση οφείλει ν' αποτελέσει έναν τόπο όπου θα προωθείται η δημιουργικότητα.

Αλλά πιστεύετε πραγματικά ότι η συγκεντρωτική, ελιτίστικη και ιεραρχική κουλτούρα των θεσμών μας στη Γαλλία μπορεί να προσαρμοστεί σε αλλαγές που εσείς εύχεστε; Εάν η Γαλλία θέλει να συνεχίσει να αποτελεί μέρος του κονσέρτου των δυναμικών και καινοτόμων εθνών, θα καταφέρει να εμπνευστεί αποδεδειγμένα καλές πρακτικές, σαν αυτές των βόρειων χωρών για παράδειγμα. Το ζήτημα της διαμόρφωσης των καθηγητών μου φαινόταν ανέκαθεν κρίσιμο όσον αφορά

στην προοπτική ανανέωσης των παιδαγωγικών προσεγγίσεων. Πως για παράδειγμα θα διευκολύνουν, θα καθοδηγούν, θα αποσαφηνίζουν αντί να δίνουν απλώς μαθήματα; Υπάρχουν εξαιρετικά έργα, δυστυχώς στα αγγλικά, που θα αναδεικνύονταν εάν μεταφράζονταν, καθώς προσφέρουν στους διδάσκοντες όλων των βαθμίδων (από το δημοτικό ως την εκπαίδευση των μηχανικών ή το διδακτορικό) πεδία τα οποία ο καθένας μπορεί να προσαρμόσει στο κοινό με το οποίο έχει την ευχαρίστηση να δουλεύει.

Μπορείτε συγκεκριμένα να μας δώσετε ένα παράδειγμα διδακτικής διαδικασίας που θα βοηθούσε την δημιουργικότητα;

Κατά τη διάρκεια της προετοιμασίας αυτής της έκθεσης, μπόρεσα να λάβω υπόψη μου εκπαιδευτικές πρακτικές, συνεργατικές και δημιουργικές, που λαμβάνουν χώρα στο επίπεδο του δημοτικού στην Κολομβία και που μοιάζουν με αυτές που χρησιμοποιούμε εμείς με τους φοιτητές μας στο επίπεδο των διδακτορικών σπουδών.

Στις δύο αυτές περιπτώσεις ξεκινούμε από ενδιαφέροντα των μαθητών με σκοπό να τους οδηγήσουμε να αναρωτηθούν σχετικά με τον κόσμο και να αποκτήσουν γνώσεις που θα θυμούνται σε βαθμό ανάλογο με το κίνητρό τους.

Συγκεκριμένα, πώς μπορούμε να διαμορφώσουμε εκπαιδευτικούς ώστε να ανοίγουν το πνεύμα των φοιτητών αντί να το γεμίζουν;

Στην πράξη, οι διδάσκοντες οφείλουν εμπιστοσύνη στους μαθητές, όπως και οι προϊστάμενοί τους οφείλουν εμπιστοσύνη σ' αυτούς.

Για να ενθαρρύνουν την ικανότητα των μαθητών, οι διδάσκοντες οφείλουν να διαφοροποιούν την ικανότητα δημιουργίας πολλών καινοτομιών από την ικανότητα βελτίωσης της καλύτερης πρότασης.

Έτσι, δημιουργικότητα και εποικοδομητική κριτική πρέπει να πηγαίνει μαζί, μιας και δεν μπορούμε να συγχέουμε δημιουργικότητα και διευκολυντικές λύσεις.

Όντας φοιτητής δεν μπορώ να αντιληφθώ το ανοιχτό πνεύμα μπροστά από ένα πολύτυπο 50 σελίδων χωρίς εικονογράφηση. Εσείς τι πιστεύετε;

Είναι φανερό ότι οι σημερινοί φοιτητές έχουν πρόσβαση στα πολυμέσα και ότι είναι πιο εύκολο να τους κάνεις να καταλάβουν επεξεργασμένες αρχές χρησιμοποιώντας βοηθητικά αυτά τα καινούργια εργαλεία.

[...]

Σχετικά με την εκπαιδευτική σας πρακτική: η μέθοδος σας δίνει προτεραιότητα στην ανταπόκριση και στο ενδιαφέρον των μαθητών. Είναι ελπιδοφόρα τα αποτελέσματα που είχατε μέχρι τώρα;

Οι εμπεριστατωμένες εμπειρίες πάνω σ' αυτό το θέμα δείχνουν ότι οι μαθητές όχι μόνο μαθαίνουν να μαθαίνουν, αλλά επιπλέον αποκτούν εξίσου καλά τις θεμελιώδεις γνώσεις, όταν είναι διδαγμένες με αυτόν τον τρόπο.

> Ο κόσμος μας καθοδηγείται κατά 99% από την βραχυπρόθεσμη αποδοτικότητα. Ποιος χώρος υπάρχει για τη δημιουργικότητα; Η δημιουργικότητα χρειάζεται χρόνο για να δώσει αποτελέσματα. Είναι σημαντικό να δημιουργήσουμε τόπους όπου οι μακροπρόθεσμοι στόχοι υπερέχουν, και αυτός είναι ένας από τους λόγους για τους οποίους η εκπαίδευση οφείλει ν' αποτελέσει έναν τόπο όπου θα προωθείται η δημιουργικότητα.

Για να εφαρμόσουμε αυτόν τον τύπο παιδαγωγικής σε έναν αυξημένο αριθμό μαθητών από το λύκειο ως το διδακτορικό, έπρεπε πρώτα να διαπιστώσουμε ότι όχι μόνον είναι ευχαριστημένοι με αυτόν τον τρόπο διαντίδρασης, αλλά επίσης ότι αυτός τους προκαλεί να δημιουργούν καινοτόμα σχέδια. Για παράδειγμα, μια ομάδα φοιτητών σε μάστερ (γιατροί, βιολόγοι, μηχανικοί, φυσικοί, μαθηματικοί και προγραμματιστές) μπόρεσαν να αντιπροσωπεύσουν τη Γαλλία σε ένα διαγωνισμό συνθετικής βιολογίας στο MIT, στη Βοστόνη, και κέρδισαν ένα χρυσό μετάλλιο και ένα βραβείο στη βασική έρευνα.

Η Γαλλία όμως ήταν ένα έθνος από τα πιο δημιουργικά κατά το παρελθόν, αν όχι το πιο δημιουργικό. Αναφέρομαι στους ιμπρεσιονιστές, στη γαστρονομία, στα δίκυκλα ή στα αεροπλάνα. Τι συνέβη στο μεσοδιάστημα ώστε να μειωθεί τόσο η δημιουργικότητα της Γαλλίας;

Το 18ο αιώνα δημιουργήσαμε ένα σύστημα εκπαίδευσης και έρευνας χωρίς ταίρι εκείνη την εποχή. Αυτό εξασφάλισε για δεκαετίες την εκπαίδευση των ελίτ και των ερευνητών της χώρας μας.

Εάν ένα σύστημα το οποίο εστιάζει στη διαμόρφωση ενός μικρού αριθμού φοιτητών που περνούν όλοι από τις ίδιες εξετάσεις μπόρεσε να απαντήσει στις προκλήσεις του 19ου αιώνα και ενός μέρους του 20ου , δεν αρκεί για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 21ου αιώνα, στον οποίο η συλλογική διάνοια είναι αναντικατάστατη σ' έναν κόσμο ο οποίος αλλάζει με ταχείς ρυθμούς.

Είστε σύμφωνος ότι η δημιουργικότητα είναι η επιστήμη που μας επιτρέπει να ευθυγραμμιζόμαστε με την εποχή μας και να την ξεπερνάμε;

Μπορούμε ν' απαντήσουμε σ' αυτήν την ερώτηση αντιστρέφοντάς την: μπορούμε να μας φανταστούμε να προχωράμε μπροστά χωρίς δημιουργικότητα;

Για μένα η απάντηση είναι ξεκάθαρα όχι. Σ' έναν κόσμο που αλλάζει στο διηνεκές και στον οποίο τα αυριανά επαγγέλματα δεν υφίστανται ακόμα σήμερα, οφείλουμε να μαθαίνουμε σε όλους τους νέους, και γενικότερα σε όλους τους πολίτες μέσω της συνεχούς μάθησης, να ενεργοποιούν τις γνώσεις τους, να δημιουργούν και να χρησιμοποιούν τις δυνατότητες που τους προσφέρονται μέσω των νέων τεχνολογιών.

Ομοίως, δεν μπορούμε να βρούμε λύσεις στις κρίσεις που βιώνουμε σήμερα (οικονομική, κοινωνική, οικολογική και περιβαλλοντική) χωρίς να δείξουμε δημιουργικότητα και χωρίς ν' αφήσουμε αυτήν την ιδιότητα να ανθίσει στο μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ανθρώπων. ▮

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ-ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΟ ΚΙΝΗΜΑ 34ο

Πανεπιστήμιο και κοινωνία στο τέλος του 19ου αιώνα

ΑΛΚΗΣ ΡΗΓΟΣ

α) Μια εκπαιδευτική βαθμίδα για κάθε κοινωνική τάξη

Τα χρόνια μετά την στρατιωτική ήττα του 1897 βρίσκουν την ελληνική κοινωνία σε μια ακόμη πολύπλευρη κρίση. Κρίση όχι μόνο πολιτική και οικονομική αλλά και αξιών, την οποία ορισμένοι φωτισμένοι αστοί επιχειρούν να υπερβούν με προτάσεις ενός συγκεκριμένου αστικού οράματος προσαρμογής στα νέα πολιτικά και παιδευτικά δεδομένα.

Προς αυτή την κατεύθυνση διαμορφώνονται νέα αιτήματα και αντιλήψεις για τον ρόλο και λόγο της εκπαίδευσης και τη σχέση της με το κοινωνικό γίγνεσθαι. Πρόκειται για προτάσεις με σαφείς αστικές -ταξικές προφανώς– κοινωνικές αναφορές, άρα και του διαφοροποιημένου κοινωνικού ρόλου κάθε εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Ο υπουργός «επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως» Αθανάσιος Ευταξίας της Κυβέρνησης Γεωργίου Θεοτόκη είναι ξεκάθαρος στην συνειδητή προσπάθεια, που επιχειρεί, μιας πρώτης αστικής μεταρρύθμισης των εκπαιδευτικών μας πραγμάτων, καταθέτοντας μια σειρά νομοσχεδίων στα 1899.

«Ο κοινωνικός οργανισμός –γράφει στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου «περί Μέσης Εκπαιδεύσεως»– παντός οπωσδήποτε πεπολιτισμένου έθνους διαιρείται εις ωρισμένας τάξεις. Τούτο είναι κατά τον επιφανή φιλόσοφο των καθ' ημάς χρόνων Wundt φυσικός, ούτως ειπείν, νόμος της ανθρωπίνης κοινωνίας αμετάβλητος... Τοιαύτας τάξεις του νυν κοινωνικού οργανισμού παραδέχονται οι τε κοινωνιολόγοι και οι παιδαγωγοί τρεις, την κατωτέραν, την μέσην, και την ανωτέραν... διό και το σύστημα της παιδείας... πρέπει να προσαρμόζηται... κατ' ανάγκην εις ισάριθμους βαθμίδας...».

Μια εκπαιδευτική βαθμίδα για κάθε κοινωνική τάξη, αυτή είναι η ραχοκοκαλιά ο πυρήνας της επιδιωκόμενης μεταρρύθμισης, όπως αναλύει διεισδυτικά και με πλήθος παραδειγμάτων, που σε μεγάλο βαθμό αντιγράφουμε εδώ, ο Στρατής Μπουρνάζος. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, αφού αναλύει ποίοι αποτελούν την κάθε τάξη, εξειδικεύει στις επιμέρους διατάξεις των νομοσχεδίων που εισηγείται τους στόχους της κάθε βαθμίδας και το περιεχόμενο των μαθημάτων, το οποίο εξαρτά ακριβώς από την τάξη στην οποία απευθύνεται.

Ο καθηγητής Δημήτριος Αινιάν είναι ακόμη πιο σαφής: «Εις τους παίδας του λαού πρέπει να δώσωμεν παιδείαν ανάλογην της τάξεως των. Δεν θεωρούμεν αναγκαίον να μεταβώσιν ούτοι εις σχολεία ελληνικά. Η παιδεία των πρέπει να αποπερατούται εντός των δημοτικών σχολείων... Δεν εννοούμεν ν' αποδώσωμεν εις (αυτούς) τους παίδας τοιαύτην παιδείαν ώστε να τους απομακρύνωμεν από τα έργα των πατέρων των, και να επιβαρύνωμεν την κυβέρνησιν με σμήνος απαιτητών υπουργημάτων. Η εκπαίδευσις του λαού φρονούμεν ότι πρέπει να είναι μετριωτάτη...»!

Αθανάσιος Ευταξίας (1849-1931)

Αλέξιος Πάλλης (1809-1885)

Φυσικό επακόλουθο αυτής της ταξικής αντίληψης, εκτός από την προσπάθεια υπέρβασης του κλασικιστικού και αντιπαραγωγικού χαρακτήρα της εκπαιδευτικής δομής, που παραμένει σε μεγάλο βαθμό δυστυχώς περιθωριακή (π.χ. δεν αναβαθμίζεται το Πολυτεχνείο εκτός από την ίδρυση σχολής Πολιτικών Μηχανικών, δεν ανεξαρτητοποιείται από την Φιλοσοφική το φυσικομαθηματικό τμήμα, δεν δημιουργείται τεχνικό-επαγγελματική εκπαίδευση, μοναχά «συσταίνονται» ναυτικά σχολεία και ναυτικές εμπορικές σχολές) εκείνο που αναδεικνύεται σε εκσυγχρονιστικό εμπόδιο, είναι η σχετική ταξική κινητικότητα που παρέχει το εκπαιδευτικό σύστημα.

Εμπόδιο που εστιάζεται κυρίως στην ανώτατη πανεπιστημιακή βαθμίδα και προφανώς στο σώμα των φοιτητών όπου, με πρόσχημα την 'ουδετερότητα' του λόγου «περί πληθώρας πτυχιούχων», «περί ανέργων θεσιθήρων» κ.λ.π., κατάληξη έχει την προσπάθεια περιορισμού του αριθμού τους. Ενώ την προηγούμενη περίοδο η αύξηση των φοιτητών του Πανεπιστημίου συνιστούσε εθνικό καύχημα και απόδειξη της υπεροχής του, τώρα αντιμετωπίζεται ως αρνητικό φαινόμενο που παράγει «γενεάς κονίκλων» σύμφωνα με τον Ροΐδη.

Για μια ακόμη φορά τα ίδια διαχρονικά επιχειρήματα εναντίον των φοιτητών επανεμφανίζονται : «ημιμαθείς, επιπόλαιοι, πλήρεις οιήσεως, ανάγωγοι, ασεβείς, εμπαίκται θείων και ανθρωπίνων...αφιλοπάτριδες, ιδιοτελείς, άμοιροι φιλοσοσοφίας, πάντων υπερφρονούντες, αργούντες και καλλωπιζόμενοι δίκην ταώνων και περιμένοντες παντή να ζήσωσιν εκ των ιδρώτων του λαού, μη καταδεχόμενοι να επιδοθώσιν εις βιοποριστικά έργα. Ταύτα ολίγα εκ πολλών τα αποτελέσματα της λεγόμενης μορφώσεως εν Ελλάδι άτινα συνεπιφέρουσι και πλείστα άλλα και πρώτον μεν την του Έθνους ζημίαν, διότι η παιδεία φαίνεται ώσπερ στρατολογούσα εκ της γεωργίας και βιομηχανίας. Ίνα καταστήση τούτους αργούς και οιηματίας θεσιθήρας...». Και αυτά σε μια περίοδο που η υπερπόντια μετανάστευση, ιδίως των νέων, βρίσκεται σε έξαρση και όχι προφανώς των πιο μορφωμένων, αλλά εκείνων που δεν μπορούν να επιβιώσουν καν με τα «έργα των πατέρων τους» σε μια αγροτική χώρα που δεν τολμά καν να προχωρήσει... στην, αναγκαία για τον όποιο αστικό εκσυγχρονισμό, κατάργηση των μεγάλων τσιφλικιών!

Μια που οι ιδιοκτήτες των τσιφλικιών, έλληνες αστοί της διασποράς, αποτελούν την ισχυρή εξωθεσμική βάση του καθεστώτος, ας μην λησμονούμε ότι βρέθηκαν με τίτλους ιδιοκτησίας των κτημάτων με την πράξη της κυβέρνησης Τρικούπη που ανεγνώρισε τους οθωμανικούς τίτλους χρήσης γης –που είχαν αγοράσει από τους τούρκους μπέηδες μισοτιμής– τίτλους πλήρους κυριότητας και ιδιοκτησίας...

β) Οι πτυχιούχοι υπεύθυνοι ακόμη και για την... υπογεννητικότητα!

Ένα... σοβαρό επιχείρημα, σ' αυτό τον σκληρά ταξικό λόγο που περιτυλίγεται όπως συνήθως συμβαίνει και με ένα γενικό ηθικολογικό περιεχόμενο-μανδύα, έχει προ καιρού αναπτύξει ο καθηγητής της Ιατρικής Αλέξιος Πάλλης. Στο σύγγραμμα του «Περί του μηνιγγαίου λοιμού» που εκδόθηκε στα 1869, ο κ. καθηγητής καταγγέλλει την πληθώρα πτυχιούχων του Πανεπιστημίου ως υπαίτιους

ακόμη και για την...«ελάττωσιν της γονιμότητος»! Γράφει ο κ. καθηγητής: «Όταν ο υιός του γεωργού ή του χειρώνακτος παρ' ημίν λάβη επιστημονικήν ή και απλώς γυμνασιακήν εκπαίδευσιν μεταβαίνει αποτόμως εις άλλην κοινωνικήν θέσιν και αφίσταται της πατρικής ολιγαρκείας και απλότητος...απαντών ούτω ου μικρόν συναγωνισμόν, μη έχων δε ιδίαν περιουσίαν αναγκάζεται ή να ζητήση αλλαχού πόρον ζωής... ή να μείνη άγαμος ή έγγαμος να αποφύγη την πολυτεκνίαν όπως μη αυξήση την πενίαν του. Και ιδού πως η απότομος μετάταξις ην επήνεγκε το άθλιον της δημοσίας εκπαιδεύσεως σύστημα, εμποδίζει την αύξησιν του πληθυσμού παρ' ημίν»!

Αν βέβαια το 1869, με δεδομένη την ριζοσπαστικότητα της τότε φοιτητικής νεολαίας, τέτοιου είδους... πρωτοποριακές απόψεις δεν είχαν μέλλον, στα τέλη του 19ου αιώνα αποκτούν αντίκρισμα στα νεόκοπα ελλαδικά αστικά στρώματα, τα οποία μετά την ήττα του 1897 και την οικονομική δυσπραγία που την ακολουθεί, με δεδομένη την πτώχευση της χώρας και τον Διεθνή Οικονομικό έλεγχο που τις έχει επιβληθεί, φοβούνται υπέρμετρα μια ασταθή και πληθαίνουσα κοινωνική κατηγορία φοιτητών και πτυχιούχων που διεκδικούν, μέσω της κοινωνικής κινητικότητας ενός σχετικά ανοικτού δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος, καλύτερες θέσεις στον κοινωνικό καταμερισμό της εργασίας και στο πολιτικό σύστημα. Δυνάμει πιθανό παράγοντα κοινωνικής και πολιτικής αστάθειας. Και δεν είναι προφανώς τυχαίο ότι ο φόβος αυτός συνδυάζεται και με την εμφάνιση πολέμιων της καθολικής ψηφοφορίας που έχει καθιερώσει το Σύνταγμα του 1862. Πολέμιων στους οποίους πρωταγωνιστούν και πάλι καθηγητές του Πανεπιστημίου όπως ο γνωστός μας ήδη Νεοκλής Καζάζης, αλλά και ο εισηγητής της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης Αθ. Ευταξίας.

«Η δημαγωγία υψώσασα την σημαίαν της του λαού κυριαρχίας και της ισότητος και την δύναμιν εκ της αμαθείας και ευπιστίας ετών πολλών αντλούσα που μεν επιβουλεύεται την τάξιν και δια αθετήσεως των νόμων απεργάζεται την κακοδαιμονίαν που δε απειλεί και αυτό το κοινωνικό καθεστώς, τας θέσεις αυτού εντέχνως υποσκάπτουσα. Του δεινού τούτου κινδύνου απαίσια συμπτώματα ήρχισαν εκδηλούμενα πολλαχού...» είχε γράψει, ένας άλλος «πρωτοπόρος μεταρρυθμιστής» της Παιδείας Υπουργός, ο Ανδρέας Αυγερινός λίγο μετά την Παρισινή Κομμούνα στα 1878.

γ) Και η Μεγάλη του Έθνους Ιδέα ;

Που με την ίδρυση και άνθιση του Πανεπιστημίου θα καρποφορούσε σύμφωνα με τις ιδεολογικές εξάρσεις των ιδρυτών του τι έχει απογίνει ; Δεν μειώνεται η αποστολή του γένους με όλα αυτά ; Κάθε άλλο μάλιστα, τα πάντα άλλωστε μπορούν να συμβούν στον κόσμο των ιδεοληψιών.Έτσι ο φάρος του Ελληνισμού στην καθ' ημάς Ανατολή μετατρέπεται σε υπόλογο της εθνικής στέρησης, δεν εκπληρώνει ούτε την εθνική του αποστολή

> «Εις τους παίδας του λαού πρέπει να δώσωμεν παιδείαν ανάλογην της τάξεως των. Δεν θεωρούμεν αναγκαίον να μεταβώσιν ούτοι εις σχολεία ελληνικά. Η παιδεία των πρέπει να αποπερατούται εντός των δημοτικών σχολείων... Η εκπαίδευσις του λαού φρονούμεν ότι πρέπει να είναι μετριωτάτη...»!

ούτε καλλιεργεί τα εθνικά ιδεώδη όπως όφειλε, όταν μεταξύ των Ελλήνων αποφοίτων του «ευρέθησαν οι αρνησιπάτριδες, οι αποσκιρτήσαντες εις τας τάξεις των αλλοφύλλων» όπως γράφει χαρακτηριστικά ο Ευταξίας αναφερόμενος ονομαστικά στον δαφνοστεφή ποιητή – όπως τον αποκαλεί - του «Αρματωλού» Γρ. Σταυρίδη που μετατράπηκε σε «αμείλικτο διώκτη του Ελληνισμού». Η αναφορά αφορά τον σλαβομακεδόνα Γριγκόρ Παρλίτσεφ (Γρηγ. Σταυρίδη) που η αυτοβιογραφία του εκδόθηκε σχετικά πρόσφατα και στα ελληνικά.

Η εκπαίδευση συνολικά – και σε καμιά περίπτωση εκείνοι από τους καθηγητές, όπως ο Σπυρίδων Λάμπρου, ο Ιωάννης Χατζηδάκης και ο Νικόλαος Πολίτης, μέλη της «αοράτου αρχής» της Εθνικής Εταιρείας που είχαν οδηγήσει εκβιάζοντας τα πράγματα στην ήττα του '97, αυτοί παραμένουν με δόξα και τιμή στο απυρόβλητο της κεντρικής πολιτικής σκηνής, παρά τις κάποιες ρητορικές καταγγελίες του Πρωθυπουργού Δηλιγιάννη– αντίθετα εύκολα μετατρέπεται στον υπαίτιο για τις εθνικές μας συμφορές και η ταξική αναδιοργάνωση της σε απαραίτητη προϋπόθεση του μελλοντικού εθνικού μεγαλείου. Ειδικά οι φοιτητές του διάγουν τον ακαδημαϊκό τους βίο «εν αμεριμνομερίμνη» ή διασκεδάζοντας.

Χωρίς λοιπόν θεωρητικά καμία αντίφαση και ενώ η προσπάθεια αστικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης μένει για μια ακόμη φορά στα χαρτιά, το μόνο από τις ιδέες του Ευταξία που περνάει από την Βουλή είναι η αναβάθμιση του μαθήματος της ...Γυμναστικής. Μια που δεν αποσκοπεί μόνο στην «σωματικήν αναγέννησιν του Έθνους» αλλά έχει πολλαπλή αποστολή από άποψη «υγιεινής, ηθικής, εθνικής ...αποβαίνουσα υπόθεσις εθνικής μεγίστης σημασίας, διότι είναι και η αρίστη προπαίδεια της φιλοπατρίας»!

δ) Συντήρηση και Πρόοδος

Η αποτυχία της αστικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης δεν οφείλεται στον ταξικό της χαρακτήρα, αλλά στην ιδεολογική της σύγκρουση με μια έντονη επιμονή με συντηρητικές σε μεγάλο βαθμό προ-αστικές αντιλήψεις και δομές, οι οποίες είναι και εκείνες που εμποδίζουν τελικά την ολοκλήρωση της. Κύριος φορέας της, το καθηγητικό Σώμα των καθηγητών της Φιλοσοφικής Σχολής, συνεπικουρούμενο από τους συναδέλφους του της Θεολογικής Σχολής.

Το πού οδηγεί και τι συνέπειες έχει αυτή η σύγκρουση συντήρησης και αστικής προόδου, ευρύτερα στην χώρα και ειδικότερα στο χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης και το Φοιτητικό Σώμα, θα το δούμε στο επόμενο. Εκείνο που από τώρα τονίζουμε, συμφωνώντας με τον Υπουργό Ευταξία, είναι ότι στο γύρισμα του αιώνα «το Έθνος ημών διέρχεται κρίσην μεγάλην» και ότι η κοινωνική και πολιτική κατάσταση που αυτή η κρίση προκαλεί –όπως γράφει και ο Παπαστράτης – έχει επίδραση και στο Πανεπιστήμιο, το οποίο εξακολουθεί να λειτουργεί με τον προσωρινό κανονισμό του... 1837. ▮

Πληροφορίες για τη Σύμβαση Στρατηγικής Συμφωνίας με τη Microsoft

Αυτό το κείμενο-επιστολή το βρήκαμε στο blog «Linux Noosphere» http://linux-oosphere.blogspot.com/2009/10/microsoft.html και το δημοσιεύουμε ως έχει

Φωτογραφικό σχόλιο στο διαδίκτυο

... έστειλα το παρακάτω κείμενο στα e-mail: info@ypes.gr και politis@ypes.gov.gr.

Πληροφορίες για τη Σύμβαση Στρατηγικής Συμφωνίας με τη Microsoft.

Σε όποιον αφορά:

Αγαπητοί κύριοι της νέας πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών, Επικοινωνώ μαζί σας καθώς η προσπάθειά μου να βρω κάποιο e-mail στο site του πρώην Υπουργείου Οικονομίας & Οικονομικών, στο οποίο θέλω να υποβάλλω το ερώτημά μου, απέβη άκαρπη αλλά και γιατί το Υπουργείο Εσωτερικών είναι αυτό το οποίο λειτουργεί και συνεργάζεται με τα υπόλοιπα Υπουργεία στο πνεύμα του open goverment, όπως αυτό διαφαίνεται από την ύπαρξη του opengov.gr. Το ερώτημά μου είναι το εξής: Με την άφιξη της νέας πολιτικής ηγεσίας στο Υπουργείο, μήπως βρέθηκε η **υπογεγραμμένη** Στρατηγική Συμφωνία που είχε υπογράψει η προηγούμενη κυβέρνηση με την εταιρεία λογισμικού Microsoft για τον εξοπλισμό του δημοσίου τομέα με λογισμικό της εν λόγω εταιρείας;

Δεδομένου ότι η συμφωνία αυτή κόστισε πολλά χρήματα στους φορολογούμενους πολίτες, εγώ αλλά και πολλοί φίλοι μου αλλά και οργανωμένοι σύλλογοι και φορείς που ασχολούνται με το Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοιχτού Κώδικα όπως π.χ. το FFII, θα ήταν καλό να δημοσιευτεί σε κάποια κυβερνητική ιστοσελίδα το **υπογεγραμμένο** από τους κυρίους Γεώργιο Αλογοσκούφη και Bill Gates, κείμενο της συμφωνίας.

Επίσης θα ήθελα να τονίσω ότι το κόμμα το οποίο σήμερα βρίσκεται στην κυβέρνηση, όλη την διάρκεια που ήταν αντιπολίτευση έκανε συνεχείς ερωτήσεις για το θέμα αυτό προς πάσα κατεύθυνση, επομένως ως πολίτες περιμένουμε τώρα μια συνεπή στάση στο θέμα αυτό.

Κλείνοντας θα ήθελα να ρωτήσω ποια θα είναι η στάση της σημερινής κυβέρνησης απέναντι στη συμφωνία αυτή και σε ποιον βαθμό αυτή μπορεί να ακυρωθεί. Δηλαδή αν έχουν γίνει εγκαταστάσεις λογισμικού από τη Microsoft, σε τομείς του Δημοσίου και σε ποιο βαθμό και αν έχουν ήδη δοθεί χρήματα των φορολογουμένων ή αν πρόκειται να δοθούν, θα δοθούν ή μπορεί αυτό να αλλάξει και να γίνει εγκατάσταση Ελεύθερου Λογισμικού / Λογισμικού Ανοιχτού Κώδικα, τουλάχιστον στους τομείς του Δημοσίου όπου οι εργαζόμενοι χρησιμοποιούν απλά βασικά στοιχεία των προγραμμάτων, σουίτας γραφείου (κειμενογράφο, φύλλο εργασίας); Τέλος, σας ενημερώνω ότι το παρόν e-mail θα δημοσιευτεί στο blog που διατηρώ στη διεύθυνση http://linux-noosphere blogspot.com και το οποίο συμμετέχει ως ροή (feed) στον Πλανήτη ΕΛ/ΛΑΚ Ελλάδα-Κύπρος, ένα feed aggregator για blogs που έχουν σχέση με το Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοιχτού Κώδικα στην Ελλάδα και την Κύπρο αλλά και στον δημοφιλή feed aggregator, sync.gr

Ευχαριστώ προκαταβολικά για τον κόπο της απάντησης ή τουλάχιστον της ανάγνωσης του παραπάνω κειμένου.

ΜΕ ΕΚΤΙΜΗΣΗ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ

Υ.Γ. Ακολουθεί ένα μίνι ιστορικό από το site http://el.ffii.org/ms-gov-agreement, σχετικά με τη δράση του FFII και του Πα.Σο.Κ. στο θέμα.

2008-12-12 / Σχετική ερώτηση ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ στην Κομισιόν

2008-11-24 / Δελτίο τύπου (απλό κείμενο, PDF) των FFII, Hellug και δικηγορικής εταιρίας «Κρυσταλλίδης και Συνεργάτες» που αναφέρει την υποψία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για παραβίαση κοινοτικού δικαίου.

2008-10-16 / Δελτίο τύπου των HELLUG και digitalrights.gr με σχολιασμό της απάντησης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στους ευρωβουλευτές του ΠΑΣΟΚ.

2008-08-12 / Σχετική ερώτηση ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ στην Κομισιόν, και απάντηση της Κομισιόν (2008-10-13)

2008-02-14 / Σχετική ερώτηση ευρωβουλευτών του ΠΑΣΟΚ στην Κομισιόν, και απάντηση της Κομισιόν (2008-06-19)

2008-01-29 / Ψήφιση του νομοσχεδίου από τη Βουλή, με μια τροπολογία του τελευταίου δευτερολέπτου που καθιστά την ισχύ του νόμου αναδρομική.

2008-01-24 / Συζήτηση στην ολομέλεια της Βουλής

2008-01-17 / Κατάθεση εκπροσώπων φορέων στην Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής. Κατέθεσαν ο κ. Τσάγκος, διευθύνων σύμβουλος της Microsoft Hellas· Π. Παπαρίδου, αντιπρόεδρος ΣΕΠΕ· Π. Κρανιδιώτης, αντιπρόεδρος Hellug· Ν. Βασιλάκος, πρόεδρος ΕΕΧΙ· και Νέστορας Ιωαννίδης, πρόεδρος ΕΠΥ. Περαιτέρω συζήτηση στην Επιτροπή.

2008-01-16 / Συζήτηση στην Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής.

2008-01-16 / Επιστολή FFII και HELLUG προς τους 49 βουλευτές της Επιτροπής Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής, στην οποία τίθενται 10 ερωτήματα προς την κυβέρνηση. (Επιπλέον ερωτήματα έχουν προκύψει από τη συζήτηση στη Βουλή που έγινε την προηγούμενη μέρα.)

2008-01-15 / Συζήτηση στη Βουλή. Έχουμε χωριστή σελίδα με το πλήρες κείμενο και ερωτήματα που προκύπτουν.

2008-01-14 / Δελτίο τύπου των FFII, HELLUG και digitalrights.gr σχετικά με προβλήματα στο νομοσχέδιο.

2008-01-10 / Κατάθεση νομοσχεδίου στη Βουλή ώστε η συμφωνία να αποκτήσει ισχύ νόμου. Δελτίο τύπου Υπουργείου Οικονομικών, Αιτιολογική έκθεση, Σχέδιο νόμου, Έκθεση Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

2007-08-03 / Δελτίο τύπου των FFII και digitalrights.gr που ανακοινώνει την ανάλυση της συμφωνίας.

2007-06-22 / Δελτίο τύπου των FFII, HELLUG και ΕΠΕ, όπου αναφέρεται η ύπαρξη του κειμένου της συμφωνίας.

2007-06-22 / Δήλωση του Γεώργιου Αλογοσκούφη (Υπουργού Οικονομικών) στη Βουλή: «[Η συμφωνία] θα έρθει να κυρωθεί από τη Βουλή. Πριν την φέρουμε για κύρωση στη Βουλή, την έχουμε στείλει στην Ευρωπαϊκή Ένωση για να είμαστε βέβαιοι ότι είναι απόλυτα συμβατή με τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πληροφόρηση που έχουμε είναι ότι είναι απόλυτα συμβατή και

γι' αυτό το λόγο θα έρθει για κύρωση στη Βουλή και θα τη συζητήσουμε τότε με κάθε λεπτομέρεια.»

2007-02-02 / Δήλωση του Γεώργιου Ανωμερίτη (βουλευτή ΠΑΣΟΚ) στη Βουλή: «Ακριβώς σαν σήμερα –πέρυσι- υπέβαλα ερώτηση στον κύριο Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών και του ζητούσα να καταθέσει τη σύμβαση του ελληνικού δημοσίου με τη «MICROSOFT» ύψους 1.000.000.000 ευρώ. Και μέχρι σήμερα, ένα χρόνο μετά, δεν την έχει καταθέσει.»

2006-11-17 / Πρακτικά Βουλής: «Η με αριθμό 81/14.11.2006 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αθανασίου Λεβέντη προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με τη σύμβαση μεταξύ του ελληνικού δημοσίου και της "MICROSOFT" κ.λπ. διαγράφεται λόγω κωλύματος του κυρίου Υπουργού.»

2006-10-26 / Πρακτικά Βουλής: «Η με αριθμό 5/2-10-2006 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αθανασίου Λεβέντη προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με τη σύμβαση μεταξύ του ελληνικού δημοσίου και της «MICROSOFT» διαγράφεται λόγω κωλύματος του κυρίου Υπουργού.»

2006-09-21 / Πρακτικά Βουλής: «Η με αριθμό 989/18-9-2006 επίκαιρη ερώτηση του Βουλευτή του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς κ. Αθανασίου Λεβέντη προς τον Υπουργό Οικονομίας και Οικονομικών, σχετικά με την σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της Microsoft διαγράφεται λόγω κωλύματος του κυρίου Υπουργού.»

2006-07-26 / Ερώτηση πέντε βουλευτών του ΠΑΣΟΚ, στην οποία ζητούν την κατάθεση του πλήρους κειμένου της συμφωνίας. Η ερώτηση είχε πρωτοκατατεθεί στις 16 Μαρτίου 2006, αλλά οι βουλευτές την κατέθεσαν πάλι με το ίδιο κείμενο, εφόσον ως τότε ήταν αναπάντητη.

2006-03-13 / Συνέντευξη του έλληνα εκπροσώπου του FFII στην Ελευθεροτυπία

2006-02-09 / Συζήτηση στη Βουλή. Ο κ. Γεώργιος Αλογοσκούφης (Υπουργός Οικονομικών) μεταξύ άλλων αναφέρει: «όλοι ξέρουμε ότι το ελεύθερο λογισμικό έχει πολύ περιορισμένες εφαρμογές και δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο ευρέως όσο άλλο λογισμικό».

2006-02-01 / Πρώτες επιφυλάξεις του FFII

2006-02-01 / Δελτίο τύπου της κυβέρνησης

2006-02-01 / Δελτίο τύπου της Microsoft

2006-02-01 / Βίντεο με την υπογραφή της συμφωνίας

Μαθητικός υπολογιστής και ελεύθερο λογισμικό

Ένας γονιός περιγράφει την προσπάθεια του στο www.ubuntu-gr.org

Αγορά επιδοτούμενου φορητού για Α' Γυμνασίου με Ubuntu Linux (Edubuntu)

Άρχισα να ασχολούμαι με τον μαθητικό υπολογιστή της κόρης μου από τη στιγμή που πήραμε από το σχολείο το σχετικό έγγραφο.Έκανα μια έρευνα αγοράς αρχικά από το διαδίκτυο και είδα ότι υπάρχουν αρκετές επιλογές όσον αφορά το hardware αλλά στο software (λειτουργικό σύστημα, προγράμματα εφαρμογών) όλοι προτείνουν τα ίδια στην προσπάθειά τους να συμμορφωθούν με τις προδιαγραφές του Υπουργείου Παιδείας. Στη συνέχεια αποφάσισα να περάσω από τα λιγοστά σχετικά καταστήματα που διαθέτει η περιοχή που κατοικώ για να δω τους υπολογιστές σε λειτουργία.

Σε κανένα δεν το κατόρθωσα. Οι υπολογιστές υπήρχαν σε συγκεκριμένα ράφια και υπήρχαν επίσης πρόθυμοι να εξυπηρετήσουν πωλητές αλλά τα μηχανήματα ήταν σβηστά και δεν μπορούσε κανείς να τα δει σε λειτουργία. Επίσης στις σχετικές πινακίδες στα ράφια αναγράφονταν μόνο το όνομα του μοντέλου του υπολογιστή και η ένδειξη μαθητικός υπολογιστής και καμία άλλη πληροφορία για τα τεχνικά χαρακτηριστικά του. Οι πωλητές θύμιζαν ξεναγούς σε μουσείο όταν άρχιζαν μπροστά σε ένα πλήθος γονέων και μαθητών να προσπαθούν να εξηγήσουν με κατανοητό τρόπο τα πλεονεκτήματα του κάθε υπολογιστή, Στο τέλος κάθε ξενάγησης υπήρχαν κάποιοι με ερωτήσεις του είδους «αυτό υπάρχει σε ροζ;».

Παρόλο που είχα μελετήσει τις προδιαγραφές του υπουργείου ρωτούσα τους πωλητές αν οι υπολογιστές παραδίδονται με εγκατεστημένα τα δύο λειτουργικά που προβλέπονται (Windows XP και κάποια έκδοση του Linux) και ποια διανομή του Linux έχουν. Σε ένα κατάστημα οι πωλητές επέμειναν ότι υπάρχουν μεν τα δύο λειτουργικά αλλά κατά την πρώτη εκκίνηση πρέπει να γίνει η τελεσίδικη επιλογή για το ποιο από τα δύο θα εγκατασταθεί.Όταν επέμεινα ότι υπάρχει η τεχνική δυνατότητα να συνυπάρχουν και τα δύο λειτουργικά, όπως προβλέπουν και οι προδιαγραφές, με ευγενικό τρόπο προσπάθησαν να με πείσουν για το αντίθετο. Το κατάστημα αυτό το διέγραψα από τον κατάλογο των πιθανών επιλογών.

Στη συνέχεια και ενώ προσπαθούσα να αποφασίσω με ενημέρωσαν φίλοι να βιαστώ γιατί τα μηχανήματα είχαν αρχίσει να εξαντλούνται. Πρόφθασα το προτελευταίο μηχάνημα του καταστήματος, ένα Acer Aspire με οθόνη 11,6». Αισθάνθηκα ότι παίρνω γουρούνι στο σακί γιατί το είχα δει μόνο εκτός λειτουργίας στριμωγμένος ανάμεσα άλλους σε γονείς και μαθητές.

Στο σπίτι μετά στην πρώτη εκκίνηση του υπολογιστή υπήρχαν οι επιλογές :

1: Edubuntu
2: Recovery Edubuntu
3: Windows XP

Διαλέξαμε το Edubuntu και χρειάστηκε να δηλώσουμε τη ζώνη ώρας (Αθήνα), το πληκτρολόγιο (Greek) και να δώσουμε όνομα και κωδικό για τον πρώτο χρήστη. Στη συνέχεια σε ελάχιστο χρόνο βρεθήκαμε μπροστά στον γνώριμο χώρο εργασίας του Ubuntu Linux με πάρα πολλές εκπαιδευτικές και μη εφαρμογές εγκατεστημένες. Όλα ήταν σωστά εγκατεστημένα και δεν αντιμετωπίσαμε κανένα πρόβλημα. Το μόνο επιπλέον που χρειάστηκε να κάνουμε ήταν να εγκαταστήσουμε τα απαραίτητα codecs για να μπορεί να γίνει χρήση αρχείων MP3 και άλλων κλειστών extras (Flash κλπ). Βρήκαμε τις απαραίτητες οδηγίες στο ελληνικό φόρουμ του Ubuntu Linux, στο φόρουμ του Ubuntu-gr http://forum.ubuntu-gr.org/viewtopic.php?f=9&t=32 και τις ακολουθήσαμε με επιτυχία, ήταν άλλωστε απλούστατες.

Στη συνέχεια περάσαμε στα windows xp τα οποία επίσης ήταν σωστά εγκατεστημένα αλλά απελπιστικά γυμνά. Δεν υπήρχαν παρά ελάχιστες εφαρμογές πέραν από το Open Office και τα προγράμματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου (τα οποία φυσικά υπήρχαν και στο Edubuntu). Βρεθήκαμε μπροστά σε μηνύματα, που είχα ξεχάσει την ύπαρξή τους, που ζητούσαν κωδικούς και κλειδιά (που δεν είχαμε) για να επιτρέψουν τη χρήση των αντίστοιχων προγραμμάτων.

Επίσης με ενόχλησε διαφήμιση της Microsoft που κυκλοφορεί σε εφημερίδες, που ουσιαστικά πιέζει τους γονείς να αγοράσουν το πρόγραμμα office για τα παιδιά τους, ακυρώνοντας τη δωρεάν παροχή λειτουργικών υπολογιστών του Υπουργείου Παιδείας και την αποφυγή διακρίσεων μεταξύ των μαθητών.

Εγώ πλέον αποσύρθηκα από τον υπολογιστή, σε άλλον ανήκει άλλωστε και η κόρη μου χρησιμοποιεί αποκλειστικά σχεδόν το Edubuntu, γιατί εκεί βρίσκει ότι εφαρμογή θέλει. Της υποσχέθηκα μάλιστα ότι οτιδήποτε άλλο χρειαστεί, μπορούμε να το κατεβάσουμε και να το εγκαταστήσουμε δωρεάν, εύκολα και νόμιμα από τα επίσημα αποθετήρια του Ubuntu Linux.

ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΕ ΑΠΟ SIMOSX ΤΗΝ ΔΕΥ, 05/10/2009 - 17:29.
ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ WWW.UBUNTU-GR.ORG

Περιοδικός τύπος

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: Τριάντα χρόνια μιας μαχητικής και καρποφόρας διαδρομής, συμπληρώνει η Σύγχρονη Εκπαίδευση με το 157ο, επετειακό τεύχος της (Απρ. – Ιούν. 2009). Ο «συλλεκτικός» χαρακτήρας του τεύχους αυτού οφείλεται στην απόφαση των εκδοτών να συμπεριλάβουν επιλεγμένα κείμενα που δημοσιεύτηκαν κατά καιρούς στο περιοδικό, δίνοντας ταυτόχρονα μια συνοπτική εικόνα της διαχρονικής πορείας και της συμβολής του στα εκπαιδευτικά μας πράγματα.Έτσι, ο αναγνώστης μπορεί να γνωρίσει –ή να θυμηθεί- τα πρώτα βήματα του περιοδικού, όπου δημοσιεύτηκαν άρθρα ιστορικής σημασίας, όπως η κριτική στον Νόμο 1566 του 1985 (γνωστόν ως «Αντι-309»), το Αφιέρωμα του τεύχους 21 του 1985 «Τεχνοκρατία και Εκπαίδευση», τα πρακτικά του 6ου Εκπαιδευτικού Συνεδρίου του περιοδικού «Ο εκπαιδευτικός και το έργο του - Διδασκαλία-Συνθήκες Εργασίας» (1992), το Αφιέρωμα «Βία στο σχολικό χώρο» (7ο Εκπαιδευτικό Συνέδριο), η κριτική που άσκησε το περιοδικό στην ακολουθούμενη εκπαιδευτική πολιτική (Γ΄ Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, πρακτικές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, Διαθεματικότητα και νέα σχολικά βιβλία) κ.λπ. Ευχόμαστε ολόθερμα να συνεχιστεί αυτή η πορεία του περιοδικού υπηρετώντας αποτελεσματικά το στόχο που οι εκδότες του θέτουν: «Για μια Εκπαίδευση στην υπηρεσία του Πολίτη με γνώμονα τις ανάγκες της Κοινωνίας».

ΝΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑ:Ένα Αφιέρωμα στα «Θέματα διδασκαλίας, μάθησης και αξιολόγησης στο σύγχρονο σχολείο» δεσπόζει στην ύλη του 130ου τεύχους. Σε αυτό η Κυρ. Φάρδη αναπτύσσει απόψεις της για την ιστορία στην προσχολική αγωγή, οι Δ. Μαυροσκούφης και Δ. Κυρίτσης για τη διδασκαλία της ιστορίας στο Λύκειο, οι Η. Αθανασιάδης και Χ. Συριοπούλου για τη στάση των εκπαιδευτικών Π.Ε. απέναντι στην αξιολόγηση και οι Ηρ. Αγγελόπουλος και Νικ. Χολέβας για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Ρωσία. Σε θέματα διδασκαλίας της λογοτεχνίας αναφέρονται οι εργασίες των Αν. Πατούνα, Ιφ. Μίχου και Θαν. Μαρκόπουλου. Η ύλη συμπληρώνεται με τις τακτικές στήλες των «Αναγνώσεων» του Κώστα Μπαλάσκα, της «Βιβλιοκριτικής» και των «Βιβλιοσυστάσεις».

ΑΝΤΙΤΕΤΡΑΔΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ: Στο τεύχος 89 (Άνοιξη 2009) έχουν περιληφθεί τρία αφιερώματα. Στο πρώτο, για το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την Ε.Ε., συμμετέχουν οι Μ. Δανιήλ, Κ. Θεριανός, Γ. Καββαδίας, Χ. Κάτσικας, Φ. Πανοπούλου και Γ. Παπαδόπουλος, ενώ άρθρα τους καταθέτουν οι: Χ. Σόφης, G. Monbiot κ.ά. Στο δεύτερο, με αντικείμενο την Ευρωπαϊκή Ένωση, την επιμέλεια έχουν οι Γ. Μακρίδης, Γ. Σόφης, Σ. Σταυρίδης και Αγγ. Φατούρου. Στη διεθνή καπιταλιστική κρίση αναφέρεται το τρίτο αφιέρωμα, με συνεισφορές της «Ενότητας Αριστερών Καθηγητών». Μαζί με αυτά, η στήλη της Βιβλιοκριτικής, και οι καθιερωμένες «Βιβλιοπροτάσεις».

ΦΙΛΟΛΟΓΟΣ: Στον Ελευθέριο Βενιζέλο και τη γλωσσική πολιτική του είναι αφιερωμένο το 137ο τεύχος του τριμηνιαίου περιοδικού που εκδίδει ο Σύλλογος Αποφοίτων του Α.Π.Θ. Γράφουν οι : Εμμ. Κριαράς, Χ. Χαρίτος, Ι. Πυργιωτάκης, Στρ. Μπουρνάζος, Χρ. Χαραλαμπάκης, Αν. Τσώνη, Π. Βλαχάκος και Γ. Καναράκης, ενώ περιλαμβάνονται κείμενα των Ελ. Βενιζέλου, Δ.Κ. Κακλαμάνου και Αλ. Δελμούζου.

ΜΕΝΤΟΡΑΣ: Στο 11ο τεύχος της περιοδικής αυτής έκδοσης του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου περιλαμβάνονται εργασίες των: Γ. Καρατάσιου για την τηλεκπαίδευση, Ηλ. Ματσαγγούρα για τη σχέση σχολείου-οικογένειας, Ιω. Καραντζή για τους εννοιολογικούς χάρτες, Δ. Κυρίτση για το Αν. Πρόγραμμα, Αθ. Δακοπούλου για τα Διδασκαλεία Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ελ. Λεονταρίδη για τη διδασκαλία της ισπανικής στα σχολεία κ.ά.

ΑΠΟΨΕΙΣ: Πρόκειται για περιοδική έκδοση του Συλλόγου Καθηγητών του Πειραματικού Λυκείου Πανεπιστημίου Κρήτης. Στο διπλό τεύχος (3ο και 4ο) γράφουν μεταξύ άλλων οι: Θ. Παπαδόπουλος για τη διδασκαλία της πολιτικής επιστήμης και την πολιτική κοινωνικοποίηση των νέων, Γ. Πενθερουδάκης για τη διδασκαλία της θεωρίας του Δαρβίνου στο σχολείο, Αλ. Πολίτης για τη διδασκαλία της λογοτεχνίας και Αμ. Χόμπη για τη διδασκαλία των Αγγλικών.

ΑΓΩΓΗ ΥΓΕΙΑΣ: Στο τεύχος Ιουλίου του 2009 το Γραφείο Αγωγής Υγείας της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ν. Σερρών εκτίθενται οι δραστηριότητες μαθητών και μαθητριών στον τομέα της Αγωγής Υγείας το 2009.

WORLDS OF EDUCATION: Κυκλοφόρησε το 31ο τεύχος του περιοδικού της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών Οργανώσεων (Education Intarnational). Στο εξώφυλλο: Η αστυνομία απωθεί βίαια διαδηλωτές της οργάνωσης εκπαιδευτικών της Τουρκίας EGITIM-SEN που διαδηλώνουν για την προάσπιση του δικαιώματός τους για συλλογικές διαπραγματεύσεις στην Τουρκία. Άλλα θέματα που περιλαμβάνονται στο περιοδικό: Στρατηγική για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, η ανοικοδόμηση των εκπαιδευτικών δομών της Ινδονησίας μετά το πρόσφατο τσουνάμι, η επανένταξη των πρώην φυλακισμένων μέσω της εκπαίδευσης, ο αγώνας ενάντια στα πυρηνικά όπλα, η αντιμετώπιση του ψηφιακού χάσματος στο Μαρόκο κ.λπ.

ΠΡΟΣΩΠΟ: Κυκλοφόρησαν το 60ό και το 61ο τεύχος του 2009. Στο πρώτο επισημαίνουμε δύο ενδιαφέροντα παιδαγωγικά άρθρα, το ένα για τη βία στο σχολικό περιβάλλον και το άλλο για την αναγκαιότητα των κινήτρων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας από τους αλλοδαπούς μαθητές. Στο δεύτερο περιέχεται ενδιαφέρουσα ύλη σχετική με την πρόληψη και το ρόλο της διεύθυνσης του σχολείου στην πρόληψη της παραπτωματικότητας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ: Τεύχος 106 της τριμηνιαίας έκδοσης της Πανελλήνιας Ένωσης Φιλολόγων, με θέματα σχετικά με την αρχαία ελληνική γραμματεία, την επικοινωνιακή προσέγγιση στο γλωσσικό μάθημα κ.λπ.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ: Στο τεύχος 89 ενδιαφέρουσα εκπαιδευτική ύλη (για την ΕΠΟΝ, τα νηπιαγωγεία, το θεσμικό πλαίσιο της Ειδικής Αγωγής τα σχολικά βιβλία κ.λπ. Και ένα στερνό «αντίο» από το περιοδικό –και από μας- στον άξιο εκπαιδευτικό, ερευνητή και συνεργάτη τα ου περιοδικού Σπύρο Μαρκόπουλο.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ: τεύχη 1 και 2, του 2009, του τρίμηνου Δελτίου της Πανελλήνιας Ένωσης Θεολόγων.

ΠΑΠΥΡΟΙ: 4ο τεύχος της τετραμηνιαίας έκδοσης πολιτισμού του Ελληνικού Πολιτιστικού Κέντρου Καΐρου, με αφιέρωμα στην ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό.

ΦΥΣΙΚΟΣ ΚΟΣΜΟΣ: Τεύχος 34 (194), 2009, της Ένωσης Ελλήνων Φυσικών:. Αφιέρωμα: «Συνεισφέρουμε στο διάλογο για την παιδεία».

ΟΙΚΟ-ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ: τεύχος 126, από την Περιβαλλοντική Πρωτοβουλία Μαγνησίας, αφιερωμένο στην Πολιτική Οικολογία.

ΚΟΣΜΟΣ: τεύχος 76, της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της UNICEF, με αφιέρωμα στο AIDS.

ASPECTS TODAY: τεύχος 22 της ΠΕΚΑΔΕ, με αφιέρωμα στην Ημερίδα «Μαθησιακές πρακτικές και διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο».

ΘΕΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ: Στο τεύχος 44 περιλαμβάνονται επίκαιρα θέματα του χώρου (αυτισμός και επικοινωνία, χαρακτηριστικά και απόψεις ειδικών παιδαγωγών κ.λπ.).

ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑΣ: Τεύχος 32-33, έκδοση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου με χρήσιμα ενημερωτικά στοιχεία.

Νέες εκδόσεις

ΟΜΑΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: Έρευνα για τις απόψεις Διευθυντών σχολείων, Προέδρων Συλλόγων Γονέων και Κηδεμόνων και Προέδρων Δεκαπενταμελών Μαθητικών Συμβουλίων για τη λειτουργία των συλλογικών οργάνων της εκπαίδευσης όπου συμμετέχουν. Θεσσαλονίκη 2009.

ΟΜΑΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ: Έρευνα για τις στάσεις των μαθητών των Γυμνασίων του Δήμου Σταυρούπολης στο ζήτημα των ναρκωτικών. Θεσσαλονίκη 2008.

ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΛΙΝΤΖΑΚΗ. Το περιβάλλον ως αξία. Εγκληματολογική προσέγγιση. Εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2007.

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

1ο πανελλήνιο συνέδριο με διεθνή συμμετοχή για το Ελεύθερο Λογισμικό / Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα (ΕΛ/ΛΑΚ) στην Εκπαίδευση

Χανιά,16 έως 18 Απριλίου 2010

Σκοπός του συνεδρίου είναι η προώθηση κι ανάπτυξη του ΕΛ/ΛΑΚ στην εκπαίδευση και στην ελληνική επιστημονική κοινότητα ώστε να αξιοποιηθεί κριτικά και δημιουργικά σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Οι κεντρικοί θεματικοί άξονες είναι:

- Θεωρητικό πλαίσιο για την αξιοποίηση του ΕΛ/ΛΑΚ στην εκπαίδευση
- Η παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα του ΕΛ/ΛΑΚ
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη εκπαιδευτικών εφαρμογών με χρήση ΕΛ/ΛΑΚ
- Μοντέλα και πρακτικές ενσωμάτωσης του ΕΛ/ΛΑΚ στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Η διδασκαλία της Πληροφορικής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με ΕΛ/ΛΑΚ
- Η διδασκαλία της Πληροφορικής στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση με ΕΛ/ΛΑΚ
- Η διδασκαλία της Πληροφορικής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση με ΕΛ/ΛΑΚ
- ΕΛ/ΛΑΚ για τη διοίκηση σχολείου (κατάρτιση προγράμματος, σχολικό portal, εφαρμογές ΒΔ για αρχειοθέτηση καθηγητών, μαθημάτων, βιβλίων, δαν. βιβλιοθήκης κ.λπ.)
- ΕΛ/ΛΑΚ για την υποστήριξη σχολικών δραστηριοτήτων (σχολικοί όμιλοι, ΣΕΠ, κλπ)
- Εργαστήριο Πληροφορικής με ΕΛ/ΛΑΚ
- Τεχνική υποστήριξη και ΕΛ/ΛΑΚ
- Επιμόρφωση και υποστήριξη εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση του ΕΛ/ΛΑΚ
- ΕΛ/ΛΑΚ και εκπαιδευτική πολιτική

ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ
Εισήγηση: έως 10 σελίδες (υποβάλλονται σε κρίση)
Παρουσίαση αφίσας (poster) : έως 4 σελίδες
Οδηγίες για τη συγγραφή και την υποβολή τους θα ανακοινωθούν στην ιστοσελίδα του συνεδρίου

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΛ/ΛΑΚ
Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου θα πραγματοποιηθούν εργαστήρια συναφή με την χρήση του ΕΛ/ΛΑΚ στην εκπαίδευση. Καλούνται οι ενδιαφερόμενοι (κοινότητες ΕΛ/ΛΑΚ, σύλλογοι, εργαστήρια, καθηγητές κλπ) να υποβάλουν τις προτάσεις τους στην οργανωτική επιτροπή (info@foss4edu.gr).

Ενδεικτική θεματολογία εργαστηρίων:
Ανοικτές πλατφόρμες τηλεκπαίδευσης [Moodle, eClass] και εφαρμογές τους στην εκπαίδευση.
Οδηγοί χρήσης ΕΛ/ΛΑΚ στην εκπαίδευση.
Χρήση του EngLab στην εκπαίδευση.
Η έννοια του ανοικτού εκπαιδευτικού υλικού [Open CourseWare] και η χρήση του στην εκπαίδευση ως συμπληρωματικού /εναλλακτικού υλικού.
Πηγές ανοικτού εκπαιδευτικού υλικού στο Διαδίκτυο.
OLPC και υπολογιστής ψηφιακής τάξης.
Άδειες Creative Commons, GNU /GPL, FreeBSD κλπ.
Εφαρμογές Ασφάλειας.
Συνεδριακοί χώροι
Πνευματικό κέντρο Δήμου Χανίων
Εργαστήρια Πληροφορικής μονάδων της Εκπαίδευσης του Δήμου Χανίων

Νεώτερα θα ανακοινώνονται μέσω της ιστοσελίδας του συνεδρίου
www.foss4edu.gr.

Παιδική Ηλικία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

7ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ Ο.Μ.Ε.Ρ.
Παιδική Ηλικία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

Αθήνα, 6 – 7 – 8 Νοεμβρίου 2009: Νέο Πολιτιστικό Κέντρο Μουσείο Μπενάκη - Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών
www.omep.gr/evdomosynedrio.htm

Η Ελληνική Επιτροπή της Παγκόσμιας Οργάνωσης Προσχολικής Αγωγής (Ο.Μ.Ε.Ρ.) και το Τμήμα Επιστημών της Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργανώνουν το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο της ΟΜΕΡ με θέμα: «Παιδική Ηλικία και Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας»

Το συνέδριο απευθύνεται σε ερευνητές και ερευνήτριες από διάφορους επιστημονικούς κλάδους, φορείς, εκπαιδευτικούς, φοιτητές και επαγγελματίες του χώρου.

Κύριος σκοπός του συνεδρίου είναι η διερεύνηση της πολύπλευρης και πολύπλοκης σχέσης των παιδιών με όλα τα ΜΜΕ και η συμβολή στη δημιουργία ενός ουσιαστικού διαλόγου στη χώρα μας σχετικά με το ρόλο των ΜΜΕ στην καθημερινή ζωή και την ανάπτυξη των παιδιών.

Το Συνέδριο θα πραγματοποιηθεί 6 – 8 Νοεμβρίου 2009 στο Νέο Πολιτιστικό Κέντρο Μουσείο Μπενάκη (Πειραιώς 138) και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών (Πειραιώς 256, Ρέντης).

Αναλυτικές πληροφορίες για τις θεματικές ενότητες, τη διαδικασία και το ποσό, τις εγγραφές, τους κεντρικούς ομιλητές και τις επιτροπές του 7ου Συνεδρίου της Ελληνικής Επιτροπής της Ο.Μ.Ε.Ρ. μπορείτε να αντλήσετε από την ιστοσελίδα:
www.omep.gr/evdomosynedrio.htm

Για περαιτέρω ερωτήσεις ή πληροφορίες, παρακαλούμε, επικοινωνήστε με την ηλεκτρονική διεύθυνση:
evdosynomep@gmail.com

Πνευματικά Δικαιώματα & Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές

Συνέντευξη με τον Δημήτριο Γ. Πατσό
(Δρ Πληροφορικής του Πανεπιστημίου Πειραιώς με ειδικότητα την Ασφάλεια Πληροφοριών)

Η τεχνολογία των ηλεκτρονικών υπολογιστών έχει ριζικά μεταμορφώσει τη ζωή μας σε διάφορα επίπεδα, όπως επίσης τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε όσα μας περιβάλλουν. Από τις εξελίξεις δεν έμεινε ανεπηρέαστος ο τομέας των πνευματικών δικαιωμάτων καθώς μάλιστα, «ιδιωτικό» και 'κοινωνικό' λαμβάνουν στον ψηφιακό κόσμο διαφορετικές μορφές και διαστάσεις. Για μία πληθώρα προβληματισμών αναφορικά με το συγκεκριμένο ζήτημα συζητήσαμε με τον Δρ. Δημήτριο Γ. Πατσό.

ΤΗΝ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΠΗΡΕ Η ΝΑΥΣΙΚΑ ΤΣΙΜΑ

Το πρώτο πράγμα που σκέφτεται κανείς είναι το διαδίκτυο. Δώστε μας λοιπόν μία πρώτη προσέγγιση στο θέμα «πνευματικά δικαιώματα και διαδίκτυο»: τι συνεπάγεται ο συνδυασμός αυτών των δύο θεματικών πεδίων;

Εδώ έχουμε ακριβώς να κάνουμε με δύο θεματικά πεδία, των οποίων η αλληλεπίδραση, προσφέρει ένα καινούργιο έδαφος προβληματισμών. Το προγενέστερο είναι ό,τι ονομάζουμε «πνευματικά δικαιώματα» ή «πνευματική ιδιοκτησία»: όταν ο οποιοσδήποτε δημιουργεί κάτι, ένα έργο τέχνης επί παραδείγματι (εικαστικό, λογοτεχνικό, μουσικό κλπ.) ή οτιδήποτε άλλο θα ορίζαμε ως 'δημιούργημα' (όπως ένα μηχανικό σχέδιο) τότε λέμε ότι δημιουργός και έργο συνδέονται με έναν προσωπικό/ ηθικό δεσμό. Αυτό σημαίνει ότι αναγνωρίζουμε στο δημιουργό το δικαίωμα να εκμεταλλευτεί το έργο του με όποιον τρόπο επιθυμεί.

Με συγχωρείτε για την διακοπή, αλλά χρησιμοποιήσατε τη λέξη «αναγνωρίζουμε» της οποίας η απροσδιοριστία μου έκανε εντύπωση...

Ναι... ξέρετε, συνήθως τα πνευματικά δικαιώματα «απονέμονται» με de facto τρόπο στο δημιουργό ενός έργου, χωρίς κατ' ανάγκη μια de jure διαδικασία καταχώρησης. Είθισται δηλαδή να συνδέουμε στο μυαλό μας δημιουργό–πνευματικά δικαιώματα ως μία, θα λέγαμε, εκ των πραγμάτων συνθήκη και όχι αυτοδικαίως, ως σχέση που απορρέει από νομικές διαδικασίες. Εδώ ξεκινά μία ολόκληρη σειρά προβλημάτων που αφορά παραδοσιακά το πεδίο των πνευματικών δικαιωμάτων και έχουν να κάνουν με ζητήματα απόδοσης αυτών των δικαιωμάτων και προστασίας τους π.χ. να μην αντιγράφεται ή παραποιείται το έργο είτε συνολικά είτε τμηματικά, ή πού ακριβώς βρίσκεται το όριο τους, κλπ.

Έρχεται λοιπόν το κατοπινό, δεύτερο θεματικό πεδίο το δίκτυο και πώς λειτουργεί;

Λειτουργεί σε δύο επίπεδα. Το πρώτο έχει να κάνει με την επιβάρυνση και διόγκωση των ήδη υπαρχόντων προβληματικών σημείων. Ξέρουμε ότι η χρήση του μέσου επιτρέπει την δημιουργία μίας άμεσης πρόσβασης σε έργα/ δημιουργήματα χωρίς γεωπολιτικούς, οικονομικούς ή άλλου είδους περιορισμούς π.χ. στην περίπτωση των έργων τέχνης ένα μουσείο μπορεί να τα προβάλλει μέσω της «επίσημης» ιστοσελίδας του, ή μπορούμε να έχουμε έκθεση των έργων τέχνης ενός δημιουργού στην προσωπική ιστοσελίδα του. Αντίστροφα, άπειρα βλέμματα έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες αυτές. Συνεπώς μπορεί δυνητικά ο καθένας όχι μόνο να αντιγράψει, αλλά και να τροποποιήσει προς όφελός του ένα συγκεκριμένο έργο καλλιτεχνικό ή μη. (Ειδικά στην περίπτωση της τροποποίησης, έχουμε ένα νέο έργο και αντίστοιχα δικαιώματα σε αυτό και πάει λέγοντας, οπότε αντιλαμβάνεται κανείς σε αυτό το αχανές περιβάλλον, πόσο ασαφή είναι τα όρια...) Έτσι λοιπόν, το Internet ενθάρρυνε κατά κάποιο τρόπο μία διαδικασία αντιγραφής δίχως τη συγκατάθεση του δημιουργού, ο οποίος πλέον πολύ δύσκολα μπορεί να κάνει τον οποιονδήποτε έλεγχο.

Να σας δώσω δύο πολύ κοινά παραδείγματα. Ένα πρώτο παράδειγμα είναι η 'πειρατεία', όπου έχουμε δίκτυα διαμοιρασμού αρχείων (γνωστά και ως torrent, υπηρεσίες file sharing, κτλ.). Αυτά τα δίκτυα είναι συνυφασμένα με μία μη-εξουσιοδοτημένη από το δημιουργό ανταλλαγή αρχείων, η πλειονότητα των οποίων έχει να κάνει με συγκεκριμένες μορφές αρχείων, πολύ απλά μιλώντας, κυρίως με μουσική και ταινίες. Ένα δεύτερο παράδειγμα είναι τα λεγόμενα κοινωνικά δίκτυα (π.χ. facebook) και οι υπηρεσίες του «νέου» Internet (π.χ. youtube, blogs, κτλ). Εδώ πια, αν αναλογιστεί κανείς παράλληλα, την ευρεία χρήση της κινητής τηλεφωνίας, δε μιλάμε μόνο για πνευματικά δικαιώματα, αλλά για το έσχατο δικαίωμα του ανθρώπου στην αυτοδιάθεση.

Και το δεύτερο πεδίο;

Τα τελευταία 15 χρόνια έχουμε την εμφάνιση μίας σειρά ολωσδιόλου νέων προβλημάτων γύρω από τα πνευματικά δικαιώματα, τα οποία σχετίζονται ακριβώς με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και το Internet. Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής έδωσε άλλη σημασία στη λέξη «έκφραση»: καθώς έχουμε ένα νέο μέσο, παρουσιάστηκαν και νέοι τρόποι έκφρασης/ δημιουργίας. Το ερώτημα εδώ είναι, τι γίνεται με αυτά τα νέα δημιουργήματα, που δεν καλύπτονται από το παραδοσιακό πλαίσιο σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα.

Τι εννοείτε όταν λέτε «νέα» δημιουργήματα;

Όταν ένας προγραμματιστής φτιάχνει ένα πρόγραμμα για τον υπολογιστή, δε χρησιμοποιεί τις γνωστές μεθόδους επικοινωνίας αλλά μία ιδιαίτερη και περίπλοκη για τον πολύ κόσμο σειρά συμβόλων που ονομάζονται κώδικες. Αυτή είναι η μόνη γλώσσα που καταλαβαίνει το συγκεκριμένο μηχάνημα: για να του πούμε τι ακριβώς θέλουμε να μας κάνει, πρέπει να επικοινωνήσουμε μαζί του μέσω κώδικα. Εμείς ας πούμε ότι επιθυμούμε να γράφουμε στον υπολογιστή μας κείμενα. Πώς θα του το πούμε για να μας καταλάβει; Έρχεται λοιπόν ο προγραμματιστής του παραδείγματός μας και φτιάχνει ένα Word, δηλαδή εσείς στην οθόνη του υπολογιστή σας, όταν θα γράψετε αυτή τη συνέντευξη θα πατάτε τα πλήκτρα και θα βλέπετε λέξεις. Έχετε τη δυνατότητα να το κάνετε αυτό γιατί ακριβώς κάποιος άλλος άνθρωπος μεσολάβησε και σας απάλλαξε από τη δύσκολη δουλειά της μετάφρασης! Δεν έχουμε κείμενο εδώ, μήτε μουσική σύνθεση, ούτε ζωγραφικό έργο αλλά ένα πρόγραμμα. Δεν έχει ο δημιουργός του πνευματικά δικαιώματα; Ποια είναι;

Ιδιαίτερα δε, στην περίπτωση δημιουργίας λογισμικού (το οποίο αποτελεί μέσο έκφρασης και τέχνης) η τροποποίηση ενός και μόνο χαρακτήρα δημιουργεί ένα νέο πρόγραμμα. Στις ημέρες μας η ανάπτυξη μεγάλων υπολογιστικών προγραμμάτων λογισμικού, βασίζεται πλέον –κατά κανόνα– στη χρήση αρκετά μεγάλων τμημάτων κώδικα (εντολών) που έχει γραφεί στο παρελθόν. Εξ' ου και ο όρος «ανάπτυξη λογισμικού» που αντικατέστησε τον όρο «προγραμματισμός» τα τελευταία χρόνια. Καταλαβαίνετε λοιπόν τις διαστάσεις του προβλήματος.

Θίγετε έμμεσα το ζήτημα των ψηφιακών μορφών τέχνης στις οποίες εντάσσετε την περίπτωση του λογισμικού. Το ίδιο ισχύει φαντάζομαι και με την ψηφιακή εκδοχή, των παραδοσιακών μορφών τέχνης.

Και ακόμη περισσότερο... Το ίδιο το μέσο

δημιούργησε νέες ψηφιακές μορφές τέχνης π.χ. μπορούμε να έχουμε δημιουργία μουσικής από πηγαία υπολογιστική πληροφορία, ή οπτικοποίηση πηγαίας υπολογιστικής πληροφορίας, κτλ. Στην περίπτωση αυτή, τα πνευματικά δικαιώματα αφορούν τόσο στην προστασία της πηγαίας υπολογιστικής πληροφορίας, καθώς και του υπολογιστικού περιβάλλοντος του δημιουργού. Πιο απλά, είναι δυνατό να δημιουργηθεί ήχος και εικόνα με εισαγωγή υπολογιστικών εντολών ή πληκτρολογισμών (πολλές φορές και τυχαίων) και την παράλληλη χρήση κατάλληλων εργαλείων. Για παράδειγμα, μπορεί κάποιος να πάρει μέρος αυτής της συνέντευξης, να την εισάγει σε ένα πρόγραμμα αναπαραγωγής μουσικής και να δημιουργήσει ένα 'τραγούδι'. Τώρα, στην περίπτωση χρήσης ενός δημοφιλούς βιβλίου τα πράγματα αναμένεται να είναι περισσότερο πολύπλοκα.

◗ ***Υπάρχουν κάποιοι θεσπισμένοι νόμοι οι οποίοι να λαμβάνουν μέριμνα για όσα ζητήματα αναφέρθηκαν μέχρι τώρα στην Ελλάδα ή/ και διεθνώς;***

Το φαινόμενο του Internet έχει εισάγει μια σειρά συνθηκών, νόμων, οδηγιών και κανονιστικών ρυθμίσεων που αφορούν στην προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων σε σχέση με το μέσο. Αναφορικά και για ενημερωτικούς και μόνο λόγους, οι πιο σημαντικοί νόμοι που έχει θεσπίσει η Ελληνική βουλή είναι ο Ν. 3057/2002 (Εναρμόνιση Ορισμένων Πτυχών του Δικαιώματος του Δημιουργού και των Συγγενικών Δικαιωμάτων στην Κοινωνία της Πληροφορίας και Άλλες Διατάξεις), ο Ν. 2819/2000 (Νομική Προστασία των Βάσεων Δεδομένων) και ο Ν. 2121/1993 (ιδιαίτερα τα άρθρα 66Α και 66Β), κυρίως σαν προσπάθεια εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με τις ευρωπαϊκές οδηγίες, όπως η 91/250/ΕΟΚ, η 2001/29/ΕΚ και η Οδηγία 96/9/ΕΟΚ, αντίστοιχα. Τέλος, σε διεθνές επίπεδο υπάρχει ο νόμος Digital Milennium Copyright Act (DMCA) ο οποίος ψηφίστηκε από την κυβέρνηση των ΗΠΑ το 1998 και έχει αφομοιωθεί (με κατάλληλες τροποποιήσεις) από αρκετές χώρες στον κόσμο.

◗ ***Ο υπολογιστής, είτε σε ατομικό επίπεδο χρήστη, είτε σε διεθνές και η ασφάλεια σε αυτά περιγράφεται συχνά σα σκύλος που κυνηγά την ουρά του. Για παράδειγμα λέγεται συχνά ότι η ασφάλεια ενός προγράμματος υπάρχει μόνο και μόνο για να βρεθεί κάποιος να τη «σπάσει».***

Έχει καταντήσει δυστυχώς ένα επικίνδυνο παιχνίδι: από τη μια η παντελής απόκρυψη που οδηγεί στην άγνοια, από την άλλη η ελευθεριότητα που οδηγεί στην ασυδοσία. Ιδανική θα ήταν η κατάσταση ελευθερίας...

◗ ***Για τον προσδιορισμό της οποίας θα ανοίγαμε μεγάλη κουβέντα.***

Οπωσδήποτε! Από εκεί και πέρα, η τεχνολογία έχει κατά καιρούς προτείνει μια σειρά λύσεων για την προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων. Για τα έργα που μπορούν να αναπαραχθούν και σε ψηφιακή μορφή, οι πιο γνωστές προσπάθειες είναι οι τεχνικές προστασίας (από μη-εξουσιοδοτημένη αντιγραφή) ενός οπτικού δίσκου (DVD, CD, κτλ.), αρχείων MP3 και ψηφιακού βίντεο. Ιστορικά μιλώντας όντως οι περισσότερες από τις προσπάθειες αυτές ξεπεράστηκαν και μάλιστα σε σχετικά λίγο χρόνο από την αρχική τους εμφάνιση, καθώς παρουσίασαν μικρή αντοχή σε «επιθέσεις» επιτήδειων. Από την άλλη πλευρά, είναι χρήσιμο να τονίσουμε πως η τεχνολογία μπορεί να προσφέρει ιδιαίτερα ισχυρές λύσεις (όπως π.χ. ψηφιακά υδατογραφήματα, χρήση κρυπτογραφικών τεχνικών, ψηφιακή χρονοσήμανση, κλπ.) που όμως, εισάγουν διάφορα ζητήματα λειτουργικότητας: περιορίζουν αισθητά, σε αρκετές περιπτώσεις εφαρμογής τους, το εύρος του «υποψήφιου κοινού», ενώ ας μην ξεχνάμε πως τις περισσότερες φορές τα έργα δημιουργούνται ώστε να προβάλλονται σε ευρύ κοινό...

> Σε πολιτικό επίπεδο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η έντονη προσπάθεια της Γαλλικής βουλής για την ποινικοποίηση της παράνομης διακίνησης περιεχομένου μέσω ομότιμων δικτύων, αλλά και η είσοδος στην Ευρωβουλή του Κόμματος των «Πειρατών». Σίγουρα το μέλλον αναμένεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον

◗ ***Και η ασφάλεια των πνευματικών δικαιωμάτων στο διαδίκτυο;***

Η διεθνής εμπειρία δείχνει πως απαιτείται ένας συνδυασμός τεχνικών και διαδικαστικών μέτρων για την επίτευξη ενός ικανοποιητικού επιπέδου προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων στο Internet. Ενδεικτικά, για συγκεκριμένες κατηγορίες έργων, η κατοχύρωση θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με ηλεκτρονική υποβολή στον ιστότοπο ενός οργανισμού (να έχουμε π.χ. Οργανισμό Κατοχύρωσης Πνευματικών Δικαιωμάτων) με τρόπο τέτοιο ώστε να διασφαλίζεται με νομική και συμβολαιογραφική ισχύ μία σειρά σημαντικών στοιχείων όπως τα εξής: η ταυτότητα του δημιουργού (ονοματεπώνυμο ή ψευδώνυμο), η ακεραιότητα του έργου που υποβάλλεται, η αμοιβαία μη-αποποίηση ευθύνης (τόσο του δημιουργού που υποβάλλει ένα έργο, όσο και του Οργανισμού στον οποίο υποβάλλεται το έργο) και τέλος, η ακριβής χρονική στιγμή που ολοκληρώνεται η διαδικασία (ώστε να αποφευχθούν διαπαντός οι περιπτώσεις μελλοντικής επανυποβολής του ίδιου έργου από άλλο, μη-εξουσιοδοτημένο, δημιουργό). Η παραπάνω διαδικασία εφαρμόζεται, με ιδιαίτερη επιτυχία, από πολλούς αντίστοιχους οργανισμούς του εξωτερικού τα τελευταία χρόνια.

◗ ***Υπάρχει κάποιο πεδίο εφαρμογών της τεχνολογίας σε σχέση με τα πνευματικά δικαιώματα στο οποίο θα θέλατε να κάνετε κάποια ακροτελεύτια αναφορά;***

Νομίζω δεν πρέπει να λησμονήσουμε τις σημαντικές προσπάθειες για την πιστοποίηση της αυθεντικότητας ενός έργου με χρήση τεχνολογικών μεθόδων. Έχουν αρχίσει να εφαρμόζονται σχετικά πρόσφατα στο εξωτερικό και εστιάζουν στην αναγνώριση συγκεκριμένων, ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που διαθέτει ένα έργο (σύμφωνα με το δημιουργό του) και την παραγωγή ενός ψηφιακού αποτυπώματος που ταυτοποιεί το συγκεκριμένο έργο με έναν, μοναδικό τρόπο. Για παράδειγμα, σε ένα γλυπτό που απεικονίζει μια προτομή, μπορούν να εφαρμοστούν τεχνικές ψευδό-βιομέτρησης για συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, που το ταυτοποιούν μοναδικά, όπως αντίστοιχα στον άνθρωπο, συγκεκριμένα βιομετρικά χαρακτηριστικά τον ταυτοποιούν με τρόπο ξεχωριστό από όλους τους υπόλοιπους ανθρώπους π.χ. γεωμετρία παλάμης, σχήμα και μέγεθος αυτιών, κτλ.

◗ ***Γίνεται αντιληπτό ότι ως τις ημέρες μας ο χαρακτηρισμός και η θέσπιση των πνευματικών δικαιωμάτων στις ψηφιακές μορφές τέχνης και η προστασία αυτών στο Internet παραμένουν ανοικτά ζητήματα στην κοινωνία της πληροφορίας. Ποιες εξελίξεις περιμένουμε;***

Στα επόμενα χρόνια αναμένεται ιδιαίτερη ανάπτυξη νέων τεχνολογικών μεθόδων. Αναμένεται επίσης επικαιροποίηση του κανονιστικού πλαισίου σε διεθνές επίπεδο –με αμφίβολη διαφύλαξη της ιδιωτικότητας του κοινού– κυρίως λόγω του οικονομικού και πολιτικού αντίκτυπου που έχει επιφέρει το συγκεκριμένο φαινόμενο. Ας αναφερθεί χαρακτηριστικά η σύμπραξη μεγάλων διεθνών εταιρειών της βιομηχανίας του θεάματος με σκοπό την ελεγχόμενη διακίνηση ψηφιακού περιεχομένου μέσω Internet π.χ. δημιουργία ηλεκτρονικών καταστημάτων που λειτουργούν βάση συνδρομής. Σε πολιτικό επίπεδο, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η έντονη προσπάθεια της Γαλλικής βουλής για την ποινικοποίηση της παράνομης διακίνησης περιεχομένου μέσω ομότιμων δικτύων, αλλά και η είσοδος στην Ευρωβουλή του Κόμματος των «Πειρατών». Σίγουρα το μέλλον αναμένεται ιδιαίτερα ενδιαφέρον. ▮

SPOT JWT

Επενδύουμε στην ΠΑΙΔΕΙΑ

Με συνέπεια και διαφάνεια

Το μορφωτικό επίπεδο ενός λαού χαρακτηρίζει το παρόν του και προδικάζει το μέλλον του. Η γνώση συνιστά την πρόοδο και εγγυάται την ευημερία του τόπου. Οι σημερινοί μαθητές είναι οι αυριανοί πολίτες. Επενδύοντας στην παιδεία, ενδυναμώνουμε τον καθένα ξεχωριστά, αλλά κι ολόκληρη την κοινωνία μας. Γι' αυτό και η ΟΠΑΠ Α.Ε., στα πλαίσια του προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, το 2008 θα διαθέσει €3.000.000 για τη στήριξη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και δραστηριοτήτων, βοηθώντας έτσι τη χώρα να κάνει ένα σίγουρο βήμα προς τα εμπρός.

ΟΠΑΠ. Διαφανείς διαδικασίες. Χειροπιαστά έργα.

ΟΠΑΠ
Πρόγραμμα
Κοινωνικής
Ευθύνης

Ενημερωθείτε αναλυτικά για την κοινωνική προσφορά της ΟΠΑΠ Α.Ε. στη διεύθυνση www.opap.gr